

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**SANAYİ İŞLETMELERİNDE MESLEKİ EĞİTİM
UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLER TARAFINDAN
ALGILANMASI**
(Yüksek Lisans Tezi)

TEZİ HAZIRLAYAN: İrfan SAK

İSTANBUL, 2007

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**SANAYİ İŞLETMELERİNDE MESLEKİ EĞİTİM
UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLER TARAFINDAN
ALGILANMASI**
(Yüksek Lisans Tezi)

Tezi Hazırlayan

İrfan SAK

Öğrenci No:

050712236

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Ceylan Gazi UÇKUN

İSTANBUL, 2007

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi, Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim. .../.../.....

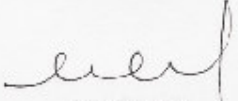
İrfan SAK

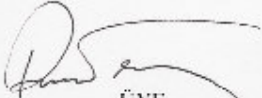
T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

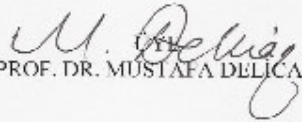
M.107/2007

Enstitümüz *İşletme Yönetimi* Anabilim dalı *Eğitim Yönetimi ve Denetimi* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 050712236 numaralı İrfan Sak'ın "*Beykent Üniversitesinde Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüzde teslim ettiği "*SANAYİ İŞLETMELERİNDE MESLEKİ EĞİTİM UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLER TARAFINDAN ALGILANMASI*" tezini, Yönetim Kurulumuzun 03.07.2007 tarih ve 2007/36 sayılı toplantısında seçilen ve Üniversite binasında toplanan biz jüri üyeleri hazırlanmış ve sonuçta adayın tezi hakkında *oybirliği* ile *Kabul* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.


DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. GAZI UÇKUN


ÜYE
YRD. DOÇ.DR. FUAT OKTAY


PROF. DR. MUSTAFA DELİCAN

ÖNSÖZ

Çağımızda gelişmişlik seviyesi ne olursa olsun dünyadaki bütün toplumları aynı derecede ilgilendiren çok köklü bir dönüşüm ve değişim süreci hızla devam etmektedir. Bu bağlamda mesleki ve teknik eğitime yeni teknolojileri, yeni bilgileri topluma, kişilere ve işletmelere yaymada büyük görevler düşmektedir.

Mesleki ve teknik eğitim; sanayileşmede önemli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip, yüksek verimi gerçekleştirecek vasıflı işgücü yetiştirmede önemli katkılar sağlar.

Günümüzde rekabet üstünlüğü, çalışanların teknolojik yeniliklere paralel olarak bilgi ve beceri düzeyini yükseltmekle sağlanabilmektedir. Teknolojik yeniliklere uyum sağlayabilecek şekilde işgücünün yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. İşgücünün zaman içinde değişen ve gelişen teknolojiler ve yeni istihdam alanlarına uyum sağlayabilecek şekilde sürekli eğitimi gereklidir. Bu bakımdan mesleki ve teknik eğitim kurumları ile işletmelerin etkin bir şekilde işbirliği içinde olmaları gerekmektedir.

Tez çalışmamda bana yardımcı olan öğrencilere, istatistik çalışmalarında yardımcı olan sayın Oğuz Akpınar'a, bu esnada her türlü desteğini esirgemeyen eşim Fikriye Sak'a, ayrıca tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Gazi Uçkun'a tüm yardımları ve anlayışı için teşekkür ederim.

İrfan SAK

ÖZET

İnsanların toplumsal yaşamlarını sürdürme uğraşlarında işbölümüne gitmeleri yeni bir şey değildir. Sanayi çağına geçişle hızlanan işbölümü süreci günümüzde artık takip edilmesi son derece zor bir çeşitlilik bolluğu ile karşımızdadır. Toplumların ihtiyaç ve üretimleri doğrultusunda meslek sayılarının çokluğu bu konularda uzman yetiştirmeyi de hem zorunlu hale getirmekte, hem de zorlaştırmaktadır. Bunlara ek olarak dünyanın her tarafında hissedilen küreselleşme olgusu da yetiştirilen uzmanların nitelikleri üzerinde bir başka baskıya neden olmakta, uzmanların teknik bilgi ve becerilerinin sürekli güncel olmasını gerektirmektedir.

Ülkemiz sanayi sektörüne kalifiyeli insan yetiştirmek üzere kurulmuş endüstri meslek liseleri, öğrencilerinin her birinin kendi alanında okulda güncel teorik ve pratik bilgileri almış olarak iş yaşamına atılmaları beklenmektedir. Bu öğrencilerin iş yaşamına hazır olmasında en az okuldaki eğitimleri kadar önem taşıyan ikinci kısım, onların belli dönemlerde bir koordinatör öğretmenin gözetiminde alanlarında uygulama (staj) yapmalarınıdır. Hiçbir yapay ortam gerçeğinin yerini tutamayacağından öğrencilerin stajları, onların iş yaşamına hazırlanmalarında hayati bir önem taşır.

Bu araştırma ile endüstri meslek liselerinin elektrik bölümünün 11. sınıflarında okuyan ve bir işletmede mesleki eğitim gören öğrencilerin görüş ve düşünceleri doğrultusunda mesleki eğitim uygulamasının yeterliliğini ve düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, İstanbul İli Avrupa yakasında bulunan 6 endüstri meslek lisesi 11. sınıfında okuyan ve tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 600 öğrenciye bir anket uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda; uygulama gerektiren derslerini atölye/laboratuarda gören öğrencilerin, işletmede stajyer sayısının çok olduğu yerde staj yapan öğrencilerin, işletmede eğitim bölümü ve eğitim sorumlusunun bulunduğu yerlerde staj yapanların ve son olarak koordinatör öğretmenlerin kendi alanlarından olmasının öğrencilerin iş yaşamına hazırlanmasına olumlu katkı sağladığı, bu öğrencilerin çalıştıkları işletmeyi diğerlerine göre daha olumlu algıladıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Teknik Eğitim, Okul İşletme İşbirliği

ABSTRACT

Division of labor is not a new thing in human history which has been always necessary for social life. But now, accelerated after industrial revolution, it is getting harder and harder to follow newly created occupations with so much diversity. Due to increasing demands and supply of the societies, training new specialists have become a real challenge for those societies. When the globalization phenomenon is included in the equation, there is also a pressure to train specialists who always update their knowledge and technological skills to cope with constantly changing requirements.

Established to train qualified labor for the industrial sector of our country, the industrial vocational schools are expected to educate their students to be ready for the labor market with contemporary theoretical knowledge and practical skill. Thus the occupational practices under a coordinator teacher with a related field are as much important as the education which is provided at their schools. Since no artificial environment can take place of a real life experiences, this is a must for the students who are expected to be successful in their work life.

By this study, we aim to understand the level of adequacy of occupational practices of the 11th grade students of electrical department of the industrial vocational schools. The study conducted in 6 industrial vocational schools in Istanbul district with randomly selected 600 11th grade students using a 3 parts survey questionnaire.

It is found out that; students who study practice required class in workshops, who make their vocational practices in a industrial establishment with a great number of other trainees, who make their vocational practices in a industrial establishment where there is a separate training department and a responsible person for the trainees and, for the last, whose coordinator teacher is from a related field are better prepared for real work life. Moreover, those students' feelings about the work place are more positive than the others.

Key Words: Secondary Vocatiol and Technical Education, Cooporation of schools and industry

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No.</u>	<u>Sayfa</u>
1.Öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri yaptıkları yere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	37
2.Öğrencilerin mesleki eğitim aldıkları işletmede staj gören öğrenci sayısına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	38
3.Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede bir eğitim bölümünün varlığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	39
4.Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede eğitim sorumlusunun varlığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	40
5.Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede iş kazası geçirip geçirmediklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	40
6.Öğrencilerin mesleki eğitimleri sırasında onların eğitimini izleyen koordinatör öğretmenin kendi alanlarından olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	41
7.Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede kendilerine servis hizmetlerinden yararlanma imkanı sağlanıp sağlanmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	42
8.Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede kendilerine yemek imkânı sağlanıp sağlanmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	42
9.Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede kendilerine sağlık hizmetlerinden yararlanma imkanı sağlanıp sağlanmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	43
10.Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede kendilerine giyinme ve soyunma yeri imkânı sağlanıp sağlanmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları	43
11.Araştırmaya katılan öğrencilerin kendi okullarında gördükleri uygulama gerektiren dersleri hakkındaki değerlendirmelerine ilişkin ss ve X.	44
12.Öğrencilerin kendi okullarında gördükleri uygulama gerektiren dersleri sınıf veya atölye/laboratuarda görmelerine ilişkin t testi	46
13.Öğrencilerin staj yaptıkları işletmeye ilişkin algılamalarına ait ss ve X	49
14.Öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri sınıf veya atölye/laboratuarda görmelerine göre staj yaptıkları işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi	51
15.Öğrencilerin çalıştıkları işletmedeki stajyer sayılarına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin ANOVA ve LSD testi	53
16.Öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir eğitim bölümü olmasına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi	57

17.Öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir eğitim sorumlusunun olmasına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi	60
18.Öğrencilerin çalıştıkları işletmede iş kazası geçirmiş olmalarına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi	64
19.Öğrencilerin staj yaptıkları sürede koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olmasına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi	66
20.Öğrencilerin çalıştıkları işletmeyi mesleki eğitim yönünden değerlendirmelerine ilişkin ss ve X	70
21.Öğrencilerin uygulama gerektiren derslerini sınıf veya atölye/laboratuarda yapmalarına göre işletmeyi mesleki eğitim yönünden algılamalarına ilişkin t testi	71
22.Öğrencilerin çalıştıkları işletmedeki stajyer sayılarına göre işletmeyi mesleki eğitim yönünden algılamalarına ilişkin ANOVA ve LSD testi	73
23.Öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir eğitim bölümünün varlığına göre işletmeyi mesleki eğitim yönünden algılamalarına ilişkin t testi	76
24.Öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir eğitim sorumlusunun varlığına göre işletmeyi mesleki eğitim yönünden algılamalarına ilişkin t testi	78
25.Öğrencilerin staj yaptıkları sürede koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olması durumuna göre işletmeyi mesleki eğitim yönden algılamalarına ilişkin t testi	81

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
a.g.k.	Adı Geçen Kitap
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi
MEKSA	Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı
METEP	Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi
METGE	Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi
MTEM	Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu
LİMME	Lise Mezunlarını Meslek Edindirme
OSANOR	Okul Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi
TİSK	Türkiye İşverenler Sendikası Konfederasyonu

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Önsöz	
İçindekiler	
Türkçe Özet ve Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler (Abstract)	
Tablolar Listesi	VI
Kısaltmalar Listesi	VIII
Giriş	1

BÖLÜM I

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

1. MESLEKİ EĞİTİM	3
1.1.Mesleki Eğitimin Amacı	3
1.2.Mesleki Eğitimin Önemi	4
2.MESLEK VE TEKNİK EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ	6
3.GÜNÜMÜZDE TÜRKİYE’DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN YAPISI	10
3.1.Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	10
3.2.Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün Görevleri	11
4.OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİ	14
4.1.Mesleki Eğitimde Okul İşletme İşbirliği	14
4.1.1.Okul-İşletme İşbirliğinin Amacı	14
4.1.2.Okul-İşletme İşbirliğinin Yararları	15
4.2.İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamaları	17
4.2.1.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında Okul Yönetiminin Görev ve Sorumlulukları	18
4.2.2.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında İşletme Yetkilisinin Görev ve Sorumlulukları	19
4.2.3.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında Koordinatör Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	19
4.2.4.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında Eğitici Personelin Görev ve Sorumlulukları	20

4.2.5.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında Öğrencinin Görev ve Sorumlulukları	21
4.3.Okul İşletme İşbirliği Projeleri	21
4.3.1.Okul Sanayi Ortaklaşa Projesi(OSANOR)	21
4.3.2.Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi(METEP)	22
4.3.3.Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi(METGE)	22
4.3.4.Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi(LİMME)	23
4.3.5.Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu (MTEM)	23
4.3.6.İşletmeler Üstü Eğitim Merkezi ve MEKSA projesi	24
4.3.7.Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP)	24
5.OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİNE YÖNELİK YASALAR	25
5.1.3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu	25
5.2.4702 Sayılı Kanun	27

BÖLÜM II

SANAYİ İŞLETMELERİNDE MESLEKİ EĞİTİM UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLER TARAFINDAN ALGILANMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

2.1.YÖNTEM	31
2.1.1.Araştırma Modeli	31
2.1.2.Evren ve Örneklem	31
2.1.3.Sayıtlar	32
2.1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	32
2.1.5.Araştırmanın Amacı	32
2.1.6.Araştırmanın Önemi	33
2.1.7.Tanımlar	33
2.1.8.Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması	34
2.1.9.Verilerin Analizi	35
2.2.BULGULAR VE YORUM	37
2.2.1. Grubun Genel Yapısına İlişkin Frekans ve Yüzdeler	37
2.2.2. Öğrencileri Okuldaki Atölye/Laboratuar Uygulamalarına İlişkin Algılamaları	44
2.2.3. Öğrencilerin Mesleki Eğitim Gördükleri İşletmeye İlişkin Algılama Düzeyleri	48
2.2.4. Öğrencilerin Mesleki Eğitim Gördükleri İşletmeyi Eğitim Yönünden	

Değerlendirmesine İlişkin Algılama Düzeyleri	68
SONUÇ VE ÖNERİLER	85
A.SONUÇLAR	85
B.ÖNERİLER	89
KAYNAKÇA	92
ÖZGEÇMİŞ	94
EKLER	95
Ek1.Anket Formu	
Ek.2.İzin Yazıları	

GİRİŞ

Günümüzde teknolojiye ve bilimdeki gelişmeler hızlı bir şekilde artmaktadır. Bu gelişmelerin en belirgin etkisi de, iş yaşamında görülmektedir. Gün geçtikçe gelişmelere bağlı olarak dünya ekonomisi küreselleşmekte ve rekabet yükselmektedir. Yaşanan gelişmelere paralel olarak bazı yeni işler ortaya çıkmakta, bazı işler ise ortadan kalkmaktadır. İşletmelerin artan rekabet karşısında ayakta durabilmeleri için yaşanan gelişmeleri ve yenilikleri anında izlemeleri gerekmektedir. Gelişmelere ve yeniliklere uyum sağlayabilmek ise etkin bir mesleki eğitim ile mümkündür.

Ülkemizin Avrupa Birliğine giriş sürecinde, diğer ülkelerle rekabet edebilme avantajı sağlayabilecek en önemli kaynağı sahip olduğu genç ve dinamik insan gücüdür. Avrupa Birliği ülkeleri arasında mal ve hizmetlerin serbest dolaşımı sürecinde ihracatımızın artırılması ve ülkemiz insan gücünün Avrupa piyasalarında çalışabilmesi için, ortaöğretim çağında olanların mesleki ve teknik eğitim görebilerek yetiştirilmeleri, iş ve hizmet alanlarında çalışanların eğitim seviyesinin yükseltilmesi büyük önem taşımaktadır.

Çağımızda teknolojik gelişmeler, kas gücü yerine beyin gücünün önemini ortaya çıkarmış, bilgiyi yorumlayan, kullanan ve teknoloji üreten becerili insan ihtiyacını ön plana çıkarmıştır.

Ekonomik gelişmenin temel aracı olan becerili insan gücünün yetiştirilmesi daha çok mesleki teknik eğitimin görevi ve sorumluluğu altındadır. Ancak iş dünyası devamlılığını sağlayabilmek için yeni gelişmeleri yakından izlemek ve uygulamak zorundadır. Bu aşamada iş dünyasının gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde gerekli eğitim ortamının sadece okulda sağlanması mümkün değildir. Bu durum, iş dünyası ile eğitim kurumları arasında bir işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Özellikle mesleki teknik eğitimde okul-sanayi arasında sıkı bir işbirliği zorunlu görülmektedir.

Türkiye’de mesleki teknik eğitim, öğrencileri hem sosyal, zihinsel, duygusal yönleriyle yetiştirmeye hem de bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeteneğini öğrencilere kazandırmaya çalışmaktadır. Genç nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu ülkemizde, genç işsizliğin önemli boyut kazanması insan kaynaklarının verimli bir

şekilde kullanılmadığını göstermektedir. Nitelikli insan gücünün yokluğu, hızlı teknolojik gelişmeler karşısında iş ve beyin gücü eksikliğinin ve üretim unsurlarında kalite sorununun doğmasına yol açmaktadır.

Hızlı değişen endüstri ile doğrudan ilişkili olan mesleki eğitim kurumlarımızın amacına ulaşması için verilen eğitimin, gerçek işyeri koşulları içinde yapılan eğitimle desteklenmesinin daha başarılı sonuçlar verdiği yapılan uygulamalarla saptanmıştır. Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında temel bilgi ve becerileri okul atölyelerinde kazanan öğrencilerin laboratuvar ve atölye uygulamalarını gerçek üretim ortamı içinde endüstri ve işyerlerinde yapmaları nitelikli insan gücü yetiştirilmesi bakımından zorunlu görülmektedir. Ayrıca endüstri kuruluşlarının istediği nitelikli insan gücünün yetiştirilebilmesi için, endüstride meydana gelen teknolojik değişikliklerin hızla eğitim programlarına yansıtılması ve mesleki ve teknik eğitim öğrencilerinin bu yeniliklere adaptasyonunun sağlanması gerekmektedir.

İşgücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanması, üretimde verimlilik ve kalite artışının sağlanması, işsizliğin azaltılması, çağın teknolojik gelişmelerine ayak uydurularak kalkınmanın sağlanması gibi gereklilikler, mesleki teknik eğitim ve sanayi işbirliğini gerekli kılmaktadır.

Sanayi işletmelerinde mesleki eğitim uygulamalarının öğrenciler tarafından algılanması, mesleki uygulamayı gerçekleştiren öğrencilerin görüşleriyle uygulamadaki aksaklıkların ve eksikliklerin tespit edilmesine ve çözümlenmesine önemli katkı sağlayacaktır.

BÖLÜM 1

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

1.MESLEKİ EĞİTİM

Eğitim, 'bireyin davranışlarını istenen yönde değiştirme süreci' olarak tanımlanır.¹ Eğitimde amaç, bireyleri iyi insan iyi vatandaş olmanın yanında nitelikli araştıran ve üreten bir iş gücü olarak yetiştirmektedir.

Mesleki ve teknik eğitim genel anlamda, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir. Mesleki ve teknik eğitim; birey, mesleki eğitim boyutlarının dengeli bir biçimde bir araya getirilmesinden oluşmuş bir eğitim sürecidir ve bireyin tüm yönleriyle gelişimini esas almaktadır. Mesleki ve teknik eğitim topluma dönük, istihdama dayalı, tüm eğitim kademelerini kapsayan, kuram ile uygulama ve iş ile eğitimi bütünleştiren bir nitelik taşımaktadır.²

1.1.Mesleki Eğitimin Amacı

Mesleki ve teknik eğitim, teknolojik gelişmelere uygun olarak bireylere iş hayatındaki belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını kazandıran ve bireylerin yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştiren eğitim sürecidir. Bu tanıma göre, mesleki ve teknik eğitim yoluyla kişilerin yeteneklerinin geliştirilerek belirli bir meslek edinmeleri amaçlanmaktadır.³

Temel mesleki eğitim iş hayatının talebi ile uyumlu olarak bir meslek alanında işe giriş için gerekli asgari mesleki davranışları kazandırmayı amaçlar. Temel mesleki eğitimde derinlik değil, mesleki genişlik esastır. Mesleki derinlik bireyin bir dalda uzmanlaşmasını ifade etmektedir. Mesleki uzmanlık eğitimi, ağdaş mesleki sistemlerinde ileri meslek eğitiminin işlevi olarak kabul edilmektedir. Bireyin bir dalda eğitimi bilimin ve teknolojinin hızlı değişmesine dayalı olarak istihdamda ve bireyin değişime uyumunda güçlükler yaratmaktadır. Bireyin bir meslek alanında temel mesleki yeterlilikleri kazanması ona istihdamda esneklik ve değişikliklere uyum gücü kazandırmaktadır.⁴

¹ Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Kız Teknik ğretim Genel Müdürlüğü, İşletmelerde Meslek Eğitimi Ders Notları, Ankara, 1988, s.1

² Alkan, C.-Doğan, H.-Sezgin, İ.,Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, Ankara, 2001, s.3

³ MEB, a.g.k., s.1

⁴ TİSK, Mesleki Eğitim Sistemimiz ve İşletmelerde Beceri Eğitimi Sorunlar ve çözüm nerileri Raporu 2005

Mesleki teknik eğitimin esas amacı; endüstride kullanılan insan gücünü hazırlamaktır. Endüstride kullanılan üretim metotları araç ve gereçler değiştikçe, yetiştirilen insan gücünün özellikleri de değişmektedir. Bu bakımdan mesleki ve teknik eğitim, teknoloji ve bilimsel çalışmalar arasında çok yakın bir ilişki bulunmaktadır.⁵

Türkiye’de mevcut olan mesleki ve teknik okulların ana hedefleri aşağıdaki gibidir:

a) Endüstri ve ticaretin ilgili sektörlerinde istihdam için vasıflı insan gücünün eğitim ve öğretimi

b) Öğrencilerin yüksek öğrenim kurumlarına giriş için hazırlanması

c) Öğrencilerin Türkiye’nin sorumlu yurttaşları haline gelmesi için hazırlanması.⁶

1.2.Mesleki Eğitimin Önemi

Ülkelerin gelişmesinde ve kalkınmasında sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip yüksek verimi gerçekleştirecek kalifiye insan gücünün yetiştirilmesi gerekmektedir. Kalifiye elemanların bilgi ve becerisi, ekonomik başarının temelidir. Mesleki eğitimin bir taraftan insanlara başarılı bir meslek yolu hazırlamak diğer yandan ekonomiye vasıflı eleman yetiştirmek gibi amacı vardır. Günümüzde hızlı teknolojik değişme ve dünya düzeyinde yapılaşma değişiminde mesleki ve teknik eğitimin öneminin çok büyük olduğu bilinen ve söylenen bir gerçektir.

Bilim ve teknolojiye meydana gelen hızlı değişme ve gelişmeler sonucu sanayi kesimi çok boyutlu bir yapıya ulaşmıştır. Ülkemizde kalkınmanın istenilen hızla gelişebilmesi için, sanayi ve iş çevrelerince ihtiyaç duyulan sayıda ve nitelikte, meslek elemanlarının yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında mesleki ve teknik eğitim ülkemiz için büyük önem taşımaktadır.

Dünyada teknoloji ve hizmet alanında çok hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu alanlar ülkeler arası ve iç piyasalarda kıyasıya bir rekabet mevcuttur. Bu acımasız ortamda ayakta kalabilmek için daha seri ve daha kaliteli üretime ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni teknolojiler üretmek içinde, mevcut teknolojileri en verimli şekilde kullanabilmek içinde emeğin vasfının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu ise mesleki eğitim ile mümkündür. Ucuz,

⁵ Doğan, H.-Ulusoy, A.-Hacıoğlu, F., Okul Sanayi İlişkileri, Ankara, 1997, s.6

⁶ www.ua.gov.tr/leonardo/bcs/tur/2005HareketlilikIsletimPlani.doc (12.12.2006)

vasıfsız işgücü ile düşük maliyetle üretim yaparak ayakta kalabilmenin dönemi artık geride kalmıştır. Bu nedenle mesleki eğitim ayrıca önem taşımaktadır.

Genel olarak bakıldığında bir ülkenin gelişimini etkileyen faktörler; doğal kaynaklar, sermaye, işgücü, yönetim, girişim olarak sıralanabilir. Burada ana unsurlar doğal kaynaklar ve insan gücüdür. Bu iki unsurdan gerektiği gibi yararlanarak yüksek düzeyde üretim sağlamak bir ülkenin gelişimi için temeldir. Bu ise ancak eğitimle mümkündür.⁷

Eğitim, ekonominin üretim kapasitesini için önemli bir yatırımdır. Çünkü eğitim, iş gücünün kalitesini yükselten bir unsundur. İş gücü ne kadar iyi yetişmiş ise etkin öğrenme ve uygulama o ölçüde verimli olacaktır. Ayrıca kişi başına eğitim harcamalarının düşük olduğu ülkelerde iş gücü verimliliğinde düşük olduğu görülmektedir. Verimliliği arttırmanın yolu, kaynakları hem yararlı ve etkin kullanmakta hem de ürün ve hizmetlerin kalitesini arttırmadan geçer. Bu nedenle gerek teknolojik üretimde gerekse yeni teknolojilerin kullanımında teknoloji bilen ve uygulayabilen iş gücüne ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı karşılayacak yeterli nicelik ve nitelikte teknik insan gücü yetiştirmek ise mesleki teknik eğitim kurumlarına düşmektedir.

Gelişen teknolojiye bağlı olarak meslek alanlarındaki nitelik ve niceliğin değişimine ayak uydurabilme, meslek öncesi eğitimin önemini arttırmıştır. Mesleki ve teknik eğitim, bireylere bu değişime ayak uydurmalarını sağlayacak önemli kurumlar olarak ortaya çıkmaktadır. Teknoloji ile birlikte bilginin sürekli artması, çok bilgi edinmek yerine, bilgi üretimini ve işlevsel bilgiyi öğrenmenin önemini arttırmıştır. Bilgi patlaması ile birlikte bazı meslekler ömrünü tamamlamış ve yerine yeni meslekler ortaya çıkmıştır. Burada önemli olan, bireylerin artan bilgi ile birlikte mesleki yaşamlarındaki yeniliklere uyumlarını kolaylaştıracak gerekli bilgiyi, beceri ne tutum kazandıracak bir eğitim almalarının sağlanmasıdır. Ulusal ve evrensel düzeyde meydana gelen değişiklikler mesleki ve teknik eğitimi etkili kılmaktadır. Değişimin meydana getirdiği sonuçlar bir bakıma gereksinimlerin ortaya çıkışının bir göstergesi durumundadır. Özellikle geri kalmış ve gelişmekte olan bir çok ülkede işsizlik sorunu bunlar arasında yer almaktadır. Hızlı nüfus artışı buna karşın sanayileşmede geri kalınması toplumlardaki işsizliği arttırmaktadır. Bu işsizlerin büyük bir kısmının da vasıfsız olması üreten iş gücü oranının azlığına neden

⁷ MEB, a.g.k., s.1

olmakta, sonuçta ise birçok sosyal problemi beraberinde getirmektedir. Bu noktada eğitim kurumlarına büyük görev düşmektedir. Eğitim kurumları işsizlik problemine gerekli hassasiyeti göstererek niteliksiz ve üretime katkıda bulunmayan nüfus oluşumuna engel olabilmelidir. Burada mesleki ve teknik eğitim nitelikli insan gücü yetiştirerek hem istihdam sorununa hem de sektörler arasındaki dengenin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.⁸

2.MESLEK VE TEKNİK EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim, cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet dönemleri olmak üzere iki bölümde incelenebilir.

Anadolu’nun Türkleşmeye başlamasından sonra ortaya çıkan sosyo-ekonomik şartların gereği olarak esnaf ve sanatkârların dayanışması sonucunda 12. yy. sonu ve 13. yy. başlarında ahilik teşkilatı kurulmuştur. Ahilik, Anadolu’da Selçuklular döneminde ortaya çıkan, Osmanlı Devletinin ilk yüzyıllarında etkili olan önemli bir yaygın eğitim kurumudur.⁹

Ahilikte mesleki eğitim yamaklık-çırak-kalfa-usta silsilesi şeklinde kademelendirilmiş genel eğitim ile mesleki eğitim bir bütünlük içinde uygulanmıştır. Zaviyelerde genel eğitim yapılırken, çalışma-iş hayatında meslek eğitimi verilmiştir.¹⁰ İş içerisinde yapılan eğitimde zamana uyma, çalışmaya teşvik, ahlaki bilinç, birlik, meslek bilgisi gibi etkinliklere yer verilmiştir. İş dışı eğitim ise toplumsal nitelikte olup, doğru davranışları kazandırma eğitimidir. Dersler ücretsiz olup dini, ahlaki ve mesleki bilgiler birlikte öğretilmiştir.¹¹

17. yy. başlarından itibaren Osmanlı Devletinde başlayan ekonomik ve sosyal sarsıntılar ahi birliklerini zaafa uğratmıştır. Bir taraftan iç piyasada ucuz yabancı mamüllerin çoğalması, devletin çalışma hayatına yoğun müdahalesi, asker ve çiftçilere de esnaflık imkânı tanınması, baskı altında kalan ahilik sisteminde çözümlere yol açmış ve loncalaşma dönemi başlamıştır.

⁸ <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/kazu.htm> (21.05.2007)

⁹ Akyüz, Y., Türk Eğitim Tarihi, İstanbul, 2001, s.45

¹⁰ Ekinci, Y., Ahilik ve Mesleki Eğitim, İstanbul, 1989 s.38

¹¹ Taşpınar, M., Elazığ ve Malatya Çıraklık Eğitimi ve Sorunları 1992 s.35

Lonca hammaddenin yapıldığı ve dağıtımının yapıldığı yere verilen isimdi. Loncaların kuruluşunun ana gayesi, tüccar ve sanatkârlardan üyeleri olanların haklarını korumaktı. Mesleğin en kutsal yeri, sanatkârın yetiştığı, sözgelimi, demircinin örsü, kunduracının tezgâhıydı. Bu teşkilatlarda yalan, hile, gayri meşru kazanç sağlama vb. kötü alışkanlıklara yer yoktu. Loncaların iş ahlakı değişmez bir kuraldı. Kanaatkârlık, el işçiliğine değer vermek, meslekte yüz ağartıcı başarıyı önemsemek, geleneklere ve disipline bağlı kalmak, meslek sırrını saklamak gibi kuralları örnek verebiliriz.¹²

Osmanlı Türkiye'sinde 1727 yılından itibaren sanayi ve ticaret esnafı teşekkülü olarak gediklere rastlanmaktadır. Gedik, tekel ve imtiyaz anlamına gelir. Bu sisteme göre, kendilerine imtiyaz verilenler dışında belirlenen işi kimse yapamaz, malı başkası satamaz. Bu yetki gedik teşkilatına devlet tarafından verilmekte idi.

Aleyhlerindeki tüm gelişmelere rağmen adı geçen teşekküller uzun süre varlıklarını sürdürebilmek için direnmiş, ancak sanayi ihtilali sonra ortaya çıkan süratli gelişmeler karşısında varlıklarını koruyamamışlardır. Ancak günümüzde küçük esnaf ve sanatkârlar arsında hala bazı geleneklerin sürdürülmekte olduğu görülmektedir.

Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte devlet, mesleki ve teknik eğitimin durumu ile ilgilenmeye başlamıştır. I. Dünya savaşında ve kurtuluş savaşında teknik eleman eksikliğinin meydana getirdiği sorunların fazlasıyla yaşanmış olması, ekonomik ve sosyal gelişme için bireylerde yeni yeteneklerin geliştirilmesi zorunluluğu ve genel becerili işçi düzeyinde nüfus artması sonucunda boşluğu doldurmak ihtiyacı mesleki eğitim üzerinde dikkatlerin yoğunlaşmasını gerektirmiştir.¹³

İl ve belediyelerin meslek okulu açama yetkileri bulunduğundan 1922-1927 yılları arasında faaliyet gösteren çeşitli meslek okullarının idare şekilleri, öğretim programları, öğretim süreleri birbirinden farklıydı. Okulların bir kısmı ilkokul bir kısmı ortaokul seviyesinde olup idari ve öğretim yapılanması o ilin düşünüş yapılanmasına bağlıydı. Bu nedenle okullar arasında birlik ve bütünlük yoktu. Bu farklılıkların ortadan kaldırılması ve eğitimin yeniden yapılandırılması amacıyla 1927 yılında mevcut sanat okulları M.E.B. devredilmiş ve meslek okullarına ait işlerin yüksek öğretim dairesi tarafından yapılması

¹² Doğan, H.-Cevat, A.-Sezgin, İ., Mesleki ve Teknik Eğitim Prensipleri, Ankara, 1980, s.21-22

¹³ Doğan, H. Cumhuriyet Döneminde Eğitim, İstanbul, 1983, s.360

uygun görülmüştür. Yine aynı yıl 1502 sayılı yasa ile teknik okulların program, araç, gereç, öğretmen yetiştirme, istihdam sorumluluğu M.E.B.'na verilmiştir.

Meslek okullarında çalışacak öğretmenlerin, yeni eğitimin amaçlarına uygun olarak yetiştirilmesi amacıyla 1927 yılından 1939 yılına kadar çeşitli mesleklerde öğrenim yapmak üzere Avrupa ülkelerine öğrenci gönderilmiştir. Bunlar dönünceye kadar var olan ihtiyacı karşılamak için Avrupa'dan yabancı öğretmen getirilmiş ve mevcut sanat okullarının programları ihtiyaçlara göre yeniden düzenlenmiştir.¹⁴

Okul ve hizmetlerin gelişmesi sonucunda 1933 yılında 2287 sayılı kanunla Mesleki ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1931 yılında ise 1867 sayılı kanunla iller 9 bölgeye ayrılmış ve her bölgede, mali ihtiyacı ve yönetimi bölgeye dahil illerce karşılanmak üzere birer sanat okulları kurulmuştur. Böylece, sanat okulları Bölge Sanat Okullarına dönüşmüştür. 1935 yılından itibaren 2765 sayılı kanunla bu okulların masrafları devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Gelişen hizmetlerin karşılanmasında genel müdürlüğün yetersiz kalmasından dolayı 1941 yılında Bakanlık merkez örgütlü kanunu 4113 sayılı kanunla değiştirilerek Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. Bu düzenlemeyle talim ve terbiye ile teftiş işleri hariç diğer hizmetler bu müsteşarlığa bırakılmıştır.¹⁵

Mesleki ve teknik öğretim okullarının mevcut durumlarının ve ülkenin her derecedeki teknik elemana olan ihtiyacının belirlenerek, mesleki teknik eğitiminin, ülkenin sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde temel bir plan içinde ele alınması amacıyla 1934 yılında M.E.B.'nın önerisiyle Bayındırlık, Tarım, Ekonomi, Milli Savunma Bakanlıkları ve Genelkurmay Başkanlık Temsilciliklerinden oluşan bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyonun yaptığı çalışmaların sonucunda 1936 yılında Mesleki Tedrisatın İnkisaf Planını hazırlamıştır.

Planlamaya doğru atılan ilk adım niteliğinde bu plan çalışmalarındaki sonuçlar, 1941 yılında bir raporda toplanarak Mesleki ve Teknik öğretim Genel Müdürlüğünce bir program geliştirilmiştir. Belirtilen programın geliştirilmesi için 1950 yılında 5642 sayılı kanunla, 1960 yılına kadar kullanılmak üzere on yıllık devre için bakanlık emrine 75

¹⁴ Tuna, O., Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim, Ankara, 1973, S.42-50

¹⁵ Özkan, Z., Çıraklık Eğitiminin Ülkemizdeki Tarihi, Gelişimi, Uygulamaları, Ankara, 1992, s.5

milyon TL ödenerek verilmiştir. Bu ödenekle 1951 yılından itibaren yarım kalan işler tamamlanmış, okulların atölye ve laboratuvarları donatılmıştır.

1942–1943 Öğretim yılından itibaren Erkek Sanat Okulları, Erkek Sanat Enstitüsü haline getirilmiş, 1945–1946 yılında İlk Kız Teknik Olgunlaşma Enstitüsü açılmıştır. Kız Enstitüleri 1964 yılından itibaren 3 yıl süreli Meslek Okulları haline gelmiş, 1974–1975 öğretim yılında Teknisyen Okulları Teknik Liseler, sanat enstitüleri ise endüstri meslek liselerine dönüştürülmüştür.¹⁶

12 eylül 1980’den sonra M.E.B. Merkez ve Taşra Teşkilatı yeniden düzenlenmiş Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kaldırılmıştır. Gerek 1980 tarihli ve 3308 sayılı çıraklık ve Mesleki Eğitim kanununun yaygın ve örgün mesleki teknik eğitimi bir sistem bütünlüğü içinde geliştirmeye çalışması, gerekse kalkma planlaması ile Mesleki- Teknik eğitim sistemi yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede okul türlerinde, okul sayılarında ve uygulamaya konulan program çeşitlerinde artışlar olmuştur.¹⁷

4 Temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) anlaşması imzalanmıştır. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP), meslek liselerinin geleceği için önemli bir imkân oluşturmaktadır. MEGEP’in amacı; bir modül sistemi oluşturarak hızlı değişime ayak uydurabilecek, çağın gerektirdiği niteliklere sahip elemanların yetiştirilmesi için uygun bir sistem kurmaktır. Türkiye’deki Meslek Liselerindeki eğitimin AB standartlarını uygun olması açısından adapte edilmeye çalışılan modüler eğitim sistemi 2004–2005 öğretim yılında 30 ilde 145 pilot kurumda uygulanmaya başlanmıştır. 5 sene uygulanacak proje, sektörlerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenip, hızlı değişen teknoloji ve onun getirdiği ihtiyaçlar karşısında sisteme hızlı adapte olabilme esasına dayanmaktadır.

3.GÜNÜMÜZDE TÜRKİYE’DE MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMİN YAPISI

¹⁶ MEB, Çıraklık ve Mesleki- Teknik Öğretim Konseyi, S.10–13

¹⁷ Alkan, C.-Doğan, H.-Sezgin, İ., Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, Ankara, 1996, s.157-158

Günümüzde Türkiye’de mesleki ve teknik eğitim; örgün, çıraklık ve yaygın eğitimden oluşmaktadır. Bu araştırma endüstri meslek liselerinde yapıldığı için, yalnızca bu liselerin bağlı olduğu örgün mesleki teknik eğitim sistemindeki erkek teknik eğitim genel müdürlüğü tanıtılacaktır.

3.1. Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü

1933 yılında çıkarılan 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunla, Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığına bağlı olarak Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğü olarak kurulmuştur. 1937 yılında çıkarılan 3225 sayılı Kanunla Kültür Bakanlığı Merkez Teşkilâtına bağlanmış ve adı da "Erkek ve Teknik Öğretim Genel Direktörlüğü" olarak değiştirilmiştir. 2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanuna ek olarak 1941 yılında çıkarılan 4113 sayılı Kanunla; tekrar Millî Eğitim Bakanlığına bağlanmış ve adı da "Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğü" olmuştur.

Bakanlık Makamının 1 Mart 1960 gün ve 2178 sayılı Onayı ile "Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü" olarak yeniden teşkilâtlandırılmıştır. 1982 yılında, 8/4334 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Bakanlığımız teşkilâtında yapılan düzenleme sonucunda; Meslekî ve Teknik Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü ile Yay-Kur-Örgün Yüksek Öğretim Dairesi Başkanlıkları kaldırılarak bu Dairelerin görevleri de Genel Müdürlüğümüze verilmiş ve adı da Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.

1983 yılında, 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Genel Müdürlüğümüzün adı yeniden "Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir.

3.2. Erkek Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünün Görevleri

3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun’un 13. maddesine göre, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünün görevleri;

a- Endüstri meslek liseleri, teknik liseler, Anadolu meslek liseleri, Anadolu teknik liseleri, pratik sanat okulları ile aynı seviye ve türdeki diğer mesleki ve teknik örgün ve

yaygın eğitim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetimi ile ilgili bütün görev ve hizmetlerini yürütmek,

b- Okul ve kurumlarının eğitim ve öğretim programlarını, ders kitapları ile eğitim araç ve gereçlerini hazırlamak, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına sunmaktır.

Bu kapsamda;

1. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, Kalkınma Planları, Hükümet Programları, Şura Kararları ile AB uyum yasalarında belirlenen hedeflere paralel olarak insan gücü, eğitim ve istihdam dengesini dikkate alarak toplumumuzu mesleki ve teknik alanlarda, iş hayatına ve yüksek öğretime hazırlamak, bu hususta ihtiyaç duyulan her seviye ve türdeki eğitim ve öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmek.

2. Mesleki ve teknik öğretim okul ve kurumlarındaki gençlerimizi, millî eğitimimizin genel amaç ve temel ilkelerine, ülkemizin üretim ve hizmet sektörünün ihtiyaçlarına, ulusal ve uluslararası meslek standartlarına, meslek alanlarının ve dallarının gerektirdiği niteliklere sahip teknik insan gücü olarak yetiştirmenin yanında yüksek öğretime de hazırlayan öğretim programlarını hazırlamak/hazırlatmak, uygulamak, sonuçlarını takip etmek, değerlendirmek ve geliştirmek.

3. Üretim ve hizmet sektörünün yoğun olduğu yerleşim birimleri ile gelişmekte olan yörelerde, yeni endüstriyel teknik öğretim okul/kurumlarının açılması, mevcut okul ve kurumların fiziki kapasitesinin artırılması ve iyileştirilmesi, toplumumuzun bu kapasiteden azamî ölçüde yararlanabilme imkânlarının araştırılması, değerlendirilmesi ve uygulamaya konulması, okul ve kurumların atölye ve laboratuvarlarının teknolojiye uygun teçhizatla donatılması, yatırım programlarının hazırlanması konularında ilgili birimlerle iş birliği yaparak mesleki ve teknik öğretim okul ve kurumlarını çağın gereklerine ve ülkemiz ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirmek ve yaygınlaştırmak.

4. Mesleki ve teknik öğretim okul ve kurumlarının eğitim, öğretim, yönetim ve işleyişi ile ilgili mevzuatı hazırlamak, uygulamak, değerlendirmek ve geliştirmek.

5. Genel Müdürlüğe bağlı okul ve kurumlarda görevli; yönetici, öğretmen ve diğer personelin çalışma alanlarıyla ilgili bilgi ve becerilerini geliştirerek eğitim, öğretim, yönetim, üretim ve diğer hizmetlerde niteliği ve verimi yükseltmek için gerekli hizmet içi eğitim planlaması yapmak, Bakanlığın ilgili birimleri ve kamu-özel sektörle işbirliği yapmak.

6. Mesleki ve teknik öğretim okul ve kurumlarının ihtiyacı olan teknik, teorik ve uygulamalı meslek derslerine ait basılı eğitim materyallerini yazmak/yazdırmak.

7. Genel Müdürlüğe bağlı örgün ve yaygın eğitim okul ve kurumlarının cari ve transfer harcamalarına ait yıllık bütçesini hazırlamak/hazırlamak, bütçe faaliyetlerinin gerçekleştirilmesini sağlamak.

8. Ülkemizdeki çeşitli kamu ve özel kurum-kuruluşlarının endüstriyel teknik öğretim okul ve kurumlarının faaliyetlerine aktif olarak katılmalarını ve katkıda bulunmalarını sağlamak üzere teknik iş birliği protokolleri yapmak, uygulamalarını takip etmek, sonuçlarını değerlendirmek,

9. Mesleki ve teknik öğretimin uluslararası standartlarda geliştirilmesine yönelik iç ve dış kaynaklı çeşitli iş birliği projeleri hazırlamak, hazırlamak ve uygulamaya konulması hususunda ilgili birim, kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonu sağlamak, Bakanlık tarafından uygulamaya konulan ve Bakanlığın ilgili birimi veya birimlerince koordine edilen proje çalışmalarında, Genel Müdürlüğe ait iş ve işlemleri takip etmek ve sonuçlandırmak.

10. Örgün eğitim sisteminden ayrılmış ve hiçbir mesleki bilgi ve beceri sahibi olmayan gençler ve yetişkinlere meslek kazandırarak iktisaden faal duruma gelmelerini sağlamak üzere mesleki ve teknik alanlarda meslek sertifikasına yönelik yaygın mesleki eğitim programları hazırlamak/hazırlamak, uygulamak, sonuçlarını değerlendirmek ve geliştirmek.

11. Mezunların yetiştirilme amaçlarına uygun olarak alanlarında istihdam edilmeleri, kendi işlerini kurmaları ve teknolojik gelişmelere uyumlarını sağlayacak imkânların araştırılmasını ve bu konuda ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılmasını sağlamak.

12. Genel Müdürlük personeli ile bağı okul ve kurumlardaki yönetici ve öğretmenlerin yetiştirilmeleri, istihdam şartlarının iyileştirilmesi, özlük hakları ve denetim sonuçları ile ilgili işleri yürütmek; öğretmen ihtiyacının karşılanması, yönetici ve diğer personelin atama ve nakillerinde ilgili birimle iş birliği yapmak

Genel Müdürlüğün aslı görevleri olarak belirlenmiştir.¹⁸

4.OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİ

4.1.Mesleki Eğitimde Okul İşletme İşbirliği

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler ve sosyal değişimler sürekli olarak yeni meslek alanlarına yol açmaktadır. Yeni meslek alanları ise sanayide istenilen nitelikte insan gücünün yetiştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

21.yy'da tüm çalışanların teknolojiyi anlayabilecek kadar temel becerilere sahip olmaları, ekip halinde çalışabilmeleri, değişikliklere kolayca uyum sağlayabilmeleri, karar verme ve problem çözebilmeleri, yazılı ve sözlü iletişim kurabilmeleri, kaliteli ürün ve hizmet üretiminde sorumluluk alabilmeleri beklenmektedir.¹⁹ Bu beklentilerin karşılanmasında okulların ne deneyimleri ne de kapasiteleri tek başına yeterli değildir. Çalışanlardaki yeterlilikler ancak okul-işletme işbirliği ile sağlanabilir. Bu ilişkiyi gerekli diğer nokta öğrencilerin okulda öğrendiği bilgileri iş yaşamında kullanabilmesi için öğrenilen bilgi ile bu bilgilerin kullanıldığı ortamlar arasında bağ kurma ihtiyacıdır. Bu nedenle öğrenmenin sınıf-atölye- işletme üçgeninde gerçekleşmesi önemlidir. Ayrıca teknolojik yeniliklerin pahalı olması, olsa bile kullanılacak eleman yetersizliği gibi nedenler de eğitimde sanayi işbirliğini gerekli kılmaktadır.

4.1.1.Okul-İşletme İşbirliğinin Amacı

Okul- İşletme işbirliğinin temel amacı: okuyan ve çalışan öğrencileri hem bir meslek alanını hazırlama hem de öğrencilerin öğrenimlerini tamamlamalarını

¹⁸ http://etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=100&konu=görev (10.05.2007)

¹⁹ Ulusoy, A.,Kalifiye İşgücünün Yetiştirilmesinde Eğitim Kurumu – İşletme İşbirliği:Türkiye Uygulaması, Ankara, 2004.

sağlamaktadır. Bu işbirliği programları ortak sorumluluk, kaynaklardan yararlanma, topluma ve gençliğe hizmet etme, eğitim olanaklarını zenginleştirme gibi temel kavramlara dayanarak şu amaçları içermektedir:

- Kuram ve uygulama arasındaki boşluğu doldurarak öğrenmeyi daha işlevsel hale getirmek
- Genel ve özel nitelikte iş becerileri, alışkanlıkları ile bilgi kazanma ve istendik davranışlar geliştirebilme olanağı sağlamak
- Okul ve işletme arasında gerekli koordinasyonu sağlamak
- İş kollarında mesleki eğitim olanakları yaratarak örgün mesleki eğitime takviyede bulunmak
- Ekonomik sorunlardan dolayı eğitimini yarıda bırakan öğrencilere ekonomik olanaklar sağlamak
- Okuldan iş yaşamına geçişte öğrencilerine uyumunu kolaylaştırmak
- İş kollarında arz ve talep sağlanmasına katkıda bulunmak
- Toplumun ve sanayinin mevcut olanaklarından yararlanmak
- Genel ve mesleki eğitim veren okulların eğitim hizmetlerindeki kapsamını genişletmek.²⁰

4.1.2.Okul-İşletme İşbirliğinin Yararları

Okul- İşletme arasında sağlanan işbirliği çalışmalarını konunun tarafları olan öğrenci, okul(eğitim kurumu), sanayi(istihdam sektörü) ve toplum(çevre) açısından değerlendirmek mümkündür. Buna göre okul- işletme işbirliğinin sağladığı yararlar şöyle sıralanabilir:

1. Öğrenciye Yararları

- İş bulma olanağı artar.
- Teori ile pratiği bütünleştirir, mesleki becerilerini gerçek iş ortamında geliştirir.
- Öğrenirken gelir elde eder.

²⁰ Alkan, C., "Teknolojik Gelişmeler Karşısında İşgücünün Eğitim, Uyum ve İstihdam Sorunları Sempozyumu", Ankara, 1987, s.115.

- Mezuniyet sonrası işe uyumu kolaylaştırır, olumlu çalışma alışkanlıkları geliştirir, işbirliği içinde çalışmayı öğrenir, iş güvenliği kurallarını gerçek çalışma şartlarında öğrenir.
- Kendine güveni artar, sorumluluk duygusu gelişir, yaptığı eğitimden ve işten tatmin olur.
- Sosyal ve ekonomik haklar, işçi-işveren ilişkileri konusunda bilgi ve görgüsü artar.
- Sanayideki ilerlemeleri, yeni teknolojik gelişmeleri yerinde ve zamanında öğrenir.

2. Okula (Eğitim Kurumuna) Yararları

- Yürütülen mesleki eğitimin gerçekçi ve verimli olmasını sağlar.
- Eğitim giderlerinde tasarruf sağlar. Sanayideki yenilikler ve teknolojik gelişmeleri yakından izleyerek gerekli önlemleri alır.
- Eğitim programlarını sanayideki ihtiyaçlara göre yeniler ve geliştirir. Sanayideki araç, gereç ve insan gücünden yararlanarak eğitim yapılan dalların sayısı ve kalitesini artırır.
- Çevresindeki iş dünyası ile arasında güçlü ilişkiler kurar, istihdam sektöründeki değişmelerle eğitim programlarını ihtiyaca göre yeniler.

3. Sanayi (İstihdam Sektörü) Açısından Yararları

- Tam zamanlı olarak daha sonradan alacağı elemanları önceden denemiş olur, intibak eğitimi süresi kısalmış ve masrafları azalır, işçi devri azalmış olur.
- Okul ve yöneticilerle işyeri ilişkileri artar, koordinatör öğretmenin işbirliğinde yararlanır.
- Eğitim programları geliştirilirken sanayinin ihtiyaçları yansıtılır.
- Sürekli işe alma kararlarına temel olarak, bireyin iş performansını deneyerek, personel seçme süreçlerini geliştirir.

4. Topluma (Çevreye) Yararları

- Becerili ve deneyim sahibi insan gücü potansiyelini geliştirir.
- Topluma, ekonomik açıdan kendisine yetebilen, sorumluluklarını bilen bireyler kazandırır.
- İşsiz gençlerin sorunlarını ortaya koymasına yardım eder ve onların üretici konumuna gelmesine katkı sağlar.

- Gençlerin işe ve yaşama iyi hazırlanması için toplumdaki diğer kurumların ilgili ve işbirliğini sağlar.²¹

4.2.İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamaları

Günümüzde 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu gereğince, meslek lisesi öğrencileri 10. ve 11. sınıfta beceri eğitimlerini işletmelerin atölye, laboratuvar ve eğitim ünitelerinde yapmaktadır. İşletmelerde beceri eğitimine gönderilmeyen teknik lise öğrencileri 160 ve 300 saatlik staj çalışmalarını ilgili işletmelerde yapmaktadırlar. Bu uygulamanın amacı işletmelerde meslek eğitimine giden öğrencilerin teknolojik gelişmeleri yakından tanımaları, istihdam edildiklerinde işyerlerine kolayca uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır.

Okul veya öğrenciler tarafından tespit edilen işletmelerin seçiminde, belirlenen mesleki eğitim programını uygulayabilecek fiziki olanakların, araç ve gereçlerin, teknolojinin yakından takip edilmesi, eğitim formasyonu almış eğitici personelin bulunması gibi kriterler aranmaktadır. İlgili yasaya göre meslek lisesi son sınıf öğrencileri okul tarafından koordinatör öğretmenler vasıtasıyla işletmelere yerleştirilir. Yerleştirme sırasında işletme ile bir sözleşme yapılır. Bu sözleşme okul müdürü, işveren, öğrenci ve veli taraf olarak imzalarlar. İşletme bu sözleşmeye göre öğrenciye, yaşlarına uygun olarak o yıl belirlenmiş asgari ücretin %30'undan az olmamak üzere ücret öder. Öğrencilerin okul tarafından sigorta işlemleri gerçekleştirilerek sosyal sigortalar kurumuna sigorta primleri ödenir. Sigortalanan öğrencilerin iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili sigortalı olma haklarında yararlanması sağlanmaktadır.

İşletmeye yerleştirilen öğrencinin eğitiminden işletme tarafından görevlendirilen eğitici personel (Usta Öğretici) sorumludur. Okul tarafından görevlendirilen koordinatör öğretmenler tarafında işletmelerde öğrencilerin eğitim etkinlikleri izlenmekte, karşılaştıkları sorunların çözümünde rehberlik yapılmaktadır. Usta öğreticiler öğrencilerin devam durumunu izleyerek, koordinatör öğretmene bilgi vermektedir. Devamsız öğrencilerin durumları hakkında okul yönetimi ve veliye koordinatör öğretmen tarafından

²¹ Doğan, H. Okul-sanayi İlişkileri, Ankara, 1995,s.55 ; Akhun, İ.Okul Sanayi Ortaklaşa(OSANOR) Eğitimi, Çağdaş Gelişmeler Işığında Türkiye'de Eğitim Fakültelerinin Yeri ve Rolü, Uluslar arası sempozyumu, Hacettepe Üni. Eğitim Fak. Dergisi, Sayı.2, 1987, s.203

bilgi verilmektedir. Devam koşulları ilgili yönetmelikte belirlenmiştir. Buna göre öğrencilere tatil aylarında bir ay ücretli izin verilmektedir. Ayrıca mazeretleri kabul edilenlere okul müdürlüğünün görüşü alınarak mazeret izni de verilmektedir.

İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin başarısı usta öğretici tarafından değerlendirme formları yardımıyla değerlendirilir. Öğrencilerin mesleki gelişimleri gelişim tabloları ile değerlendirilerek ve dönem sonunda yapılan beceri eğitimi sınav sonuçları ile birlikte okul yönetimine bildirilir. Okul tarafından beceri eğitimi ile ilgili eksiklerin tamamlanabilmesi için telafi eğitimi programı hazırlanarak dönem sonunda okul telafi eğitimi yapılmaktadır. Böylece öğrencilerin meslek alanı ile ilgili bilgi, beceri, tavır tutum ve iş alışkanlıklarına sahip olarak mezun olmaları amaçlanmaktadır.²²

4.2.1.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında Okul Yönetiminin Görev ve Sorumlulukları

Okul ile işletme arasındaki ilişkilerin geliştirilmesinde okul yönetimine büyük sorumluluklar düşmektedir. Özellikle okul müdürünün birçok kararı anında alabilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan okul müdürünün yaptığı görevlerin, işbirliğine yönelik olarak yeniden tanımlanması zorunludur. Buna göre okul müdürlerinin görevleri ve sorumlulukları şunlardır:

- İşbirliğine dayalı programla ilgili formları hazırlamak
- Beceri eğitimini nitelikli personele yaptırmak
- Sözleşmeyi imzalamak
- İşletmelerde meslek eğitiminin yapılmasını sağlamak
- Ders geçme işlemlerini yapmak
- İzin ve devamsızlıkların takip edilmesini sağlamak
- Öğrencilerin sigorta işlemlerini yapmak
- Öğrencileri işletmelere yerleştirmek
- İş pedagojisi kursları düzenlemek
- Koordinatör öğretmeni görevlendirmek ve denetlemek
- Usta öğreticilerin eğitimine yardımcı olmak
- İşletmelerde meslek eğitimi ile ilgili gerekli tedbirleri almak

²² http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=963&id=55 (05.05.2007)

4.2.2.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında İşletme Yetkilisinin Görev ve Sorumlulukları

İşletmelerde meslek eğitimi uygulamasında işletme yetkilisinin veya sorumlusunun görev sorumlulukları şunlardır:

- İşletmelerde meslek eğitimi uygulamasını yaptırmak
- Eğitici personeli görevlendirmek
- Meslek eğitiminin yapılacağı yeri belirlemek
- Gerekli malzemeleri temin etmek
- Öğrencilere ücretli ve ücretsiz izin vermek
- Güvenlik tedbirlerini almak
- Öğretim programlarını uygulamak
- Öğrencilerin durumlarını okula bildirmek

4.2.3.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında Koordinatör Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

İşbirliğine dayalı işletmelerde meslek eğitimi uygulamasının yönetim ve yürütülmesinde temel sorumluluk koordinatör öğretmenlerindir. Programın başarısı büyük ölçüde özel beceriye sahip ve insan ilişkileri konusunda uzman olan bu elemana bağlıdır. Koordinatör öğretmen, işletmelerde meslek eğitiminden; iş yeri tespiti, eğitimin planlanması, koordinasyonu ve takibi ile görevli kişidir.²³

Koordinatör öğretmenin görevleri:

- Öğrencileri işletmelere yerleştirmek
- Öğrencilere danışmanlık yapmak
- Öğrenci sorunlarını belirlemek ve rehberlik etmek
- Öğretim programlarını işletmeye vermek
- Öğretim programlarına uygun eğitimin yapılmasını sağlamak
- Okul yönetimi, öğrenci, veli ve işletme yetkilileriyle iletişim halinde olmak
- Çevre ve toplum işbirliğini geliştirmek
- Öğrencilerin eğitimlerine uygun rapor hazırlamalarına yardımcı olmak

²³ Gürol, M., Okul Sanayi İşbirliği, Ankara, 1997, s.120

- Öğrencilerin gelişimlerini sürekli takip etmek
- Öğrencilerin işletmeye devamsızlıklarını takip etmek ve okul yönetimine bildirmek

4.2.4.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında Eğitici Personelin Görev ve Sorumlulukları

İşbirliğine dayalı eğitim programının en önemli özelliği okullarda öğretilmesi mümkün olmayan becerilerin işbaşında etkili olarak öğretilmesini sağlamaktır, eğitimin kalitesinde eğitici personelin rolü çok büyüktür. Birçok durumda işbaşında çalışan insanlar eğitim yapmak için yetiştirilmelidir. Genellikle iş yaşamındaki bireyler emir verme, talimat yazma ve yapılan işleri denetleme işlerini yürütürler. Bu nedenle, öğrencilerin işbaşındaki eğitimlerini yönlendirecek personelin yetiştirilmesi gerekir.²⁴

Eğitici personelin görev ve sorumluluklarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Koordinatör öğretmenle işbirliği yapmak
- Öğretim planlarını uygulamak
- Öğrencilerin gelişimlerini izlemek
- Gerekli malzemeleri temin etmek
- Beceri eğitiminin yapılacağı yeri belirlemek
- Çalışma takvimine uymak
- Öğrenci başarısını değerlendirmek
- Öğrenciye iş dosyası tutturmak
- Öğrenci devam-devamsızlıklarını takip etmek

4.2.5.İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamasında Öğrencinin Görev ve Sorumlulukları

İşletmeye giden öğrenciler okulda öğrenci, işletmede işletmenin bir elemanıdır. Bu nedenle hem okulun hem de işletmenin kurallarına uymak zorundadır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

- İş disiplinine, ahlakına ve mesai saatlerine uymak
- İşyerlerindeki araç-gereç ve malzemelere zarar vermeden çalışmak
- Kılık ve kıyafetine, konuşmasına, davranışlarına, temizliğine dikkat etmek

²⁴ Doğan, H.,Okul Sanayi İlişkileri, Ankara, 1995, s.41

- Hasta olduğunda işyeri yetkilisine müracaat etmeli, izinsiz işyerinden ayrılmamak. İşyerinden vizite kâğıdı düzenleyerek doktora gitmek, sonucu okula bildirmek
- İşyerinde sır kalması gereken konuları dışarı çıkarmamak
- İşyerinde personel ayırımı yapmadan görgü kurallarına, insan ilişkilerine dikkat etmek
- Hem okulun hem işyerinin elemanı olduğunu unutmamak, kendini üstün görmemek okulda okul kurallarına, işyerinde iş yeri kurallarına uymak
- Öğretim programını takip etmek, yaptığı işlerle ilgili rapor tutmak

4.3.Okul İşletme İşbirliği Projeleri

4.3.1.Okul Sanayi Ortaklaşa Projesi(OSANOR)

Okul sanayi ortaklaşa eğitim projesi 1978 yılında M.E.B ile Ankara Üniversitesi Eğitim Araştırma Merkezlerince Adana, İzmir, İstanbul ve Bursa da dört endüstri meslek lisesinde başlatılmıştır. Bu proje ile ilk olarak, okul-endüstri işbirliğinin belirli esaslara dayalı olarak, sistemli bir şekilde uygulaması gerçekleştirilmiştir. Proje işçi işveren ve devlet üçlüsünün mesleki eğitimde birlikte çalışmasına model olmuş, sonraki gelişmelerde bu model üzerine kurulmuştur. OSANOR'un temel amaçları; gerçek üretim koşullarında eğitim yapmak, mezunlara iş bulmak ve izlemek, okul-işyeri arasında eğitici personelin değişimini sağlamak ve eğitim programlarını sanayi ile birlikte hazırlamaktır.²⁵

Projeye mesleki ve teknik eğitim çalışmaları sürdürülürken ulusal düzeydeki veriler yanında bölgesel özelliklerde dikkate alınmıştır. Bunun için hem yerel hem de ulusal düzeyde ilgili tarafların katılacağı kurullar oluşturulmuştur. Ulusal düzeyde proje kurulu(okul-sanayi konseyi), il düzeyinde okul sanayi kurulu ile meslek danışma kurulları kurulmuştur.²⁶

²⁵Gürol, M., Okul Sanayi İşbirliği, Ankara, 1997, s.69-70.

²⁶Doğan, "Okul-Sanayi Ortaklaşa(OSANOR) Eğitim Çalışmaları ve Elde Edilen Sonuçlar", A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.17, Ankara,1984, s.1-2.

Uygulamada yaşanan temel iki sorun ücret ve sigorta olmuştur. İşletmelerin bir kısmı öğrencilere ücret vermezken bir kısmı da sigorta ettirmemiştir. 1986 yılında çıkan 3308 sayılı “Çıraklık ve Mesleki Eğitim” kanunu ile OSANOR projesi uygulamadan kaldırılmıştır. Projede yapılan çalışmaların ve yaşanan sorunların çözümüne yönelik tedbirler kanunda yer almıştır.

4.3.2.Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi(METEP)

1982–1983 eğitim öğretim yılında, OSANOR projesinin kapsamı genişletilmiş adı METEP olarak değiştirilmiştir. 1982–1983 öğretim yılından itibaren proje kapsamına;10 endüstri meslek lisesi, 6 kız meslek lisesi, 3 ticaret lisesi, 1 otelcilik ve turizm meslek lisesi, 1 sekreterlik meslek lisesi alınarak METEP adıyla uygulama devam etmiştir. METEP uygulaması, OSANOR projesi çerçevesinde yapılmıştır.²⁷

4.3.3.Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi(METGE)

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü’nce yürütülen METGE projesi 1993 yılında başlatılmıştır. Projenin genel amacı; kız teknik öğretime yönelik mesleki ve teknik öğretim kurumlarını çevreleri ve endüstri alanlarıyla ilişkilendirerek çağdaş bir yapı ve anlayışa kavuşturmadır.²⁸

1993 yılında 7 il ve 7 pilot okulda başlayan proje 2000–2001 öğretim yılından itibaren tüm il okullara yaygınlaşmıştır. Proje, kız teknik öğretim okullarını örgün ve yaygın mesleki eğitimi içinde geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda projenin etkinlikleri; bölgesel ihtiyaçlara duyarlı okul yapısı geliştirmeye, çevrenin işbirliği sağlamaya, ihtiyaçlara yönelik modüler öğretim programları geliştirmeye, çağdaş eğitim teknolojilerini öğretimde uygulamaya, meslek standartları ile sertifikalandırma sistemlerini geliştirmeye, öğrencileri iş hayatı ve istihdam olanakları hakkında bilinçlendirmeye yönelik olmuştur. Bölgesel düzeyde kadın işgücünü istihdama hazırlama amacını da taşıyan bu proje için 1995 yılında, yaygın mesleki eğitim projesi kaynaklarından 700 bin dolar ayrılmıştır.

4.3.4.Lise Mezunlarına Meslek Edindirme Projesi(LİMME)

²⁷ Gürol, a.g.k., s.73-74.

²⁸ <http://ktogm.meb.gov.tr/ulusalkaynakliprojeler.asp> (05.05.2007)

Vasıflı işgücü ihtiyacını karşılamak amacı ile M.E.B tarafından 1991 yılında başlatılan bu projenin amacı; lise mezunu olup yüksek öğrenime devam edemeyen ya da yüksek öğrenimini tamamladığı halde istihdam edilmemiş gençlere, çalışma hayatının gerektirdiği mesleki yeterlilikleri kazandırarak, iş bulmalarına yardımcı olmaktır. Projede, istihdama yönelik mesleki alanlar için örgün ve yaygın mesleki eğitim programları uygulamalara gençlerin ilgisi yoğun olmuştur. Ancak gerekli altyapı çalışmaları yapılmadığından başvurular tümüyle karşılanamamıştır.²⁹

4.3.5.Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi(MTEM)

Projenin temel amacı ülkemizin sosyo-ekonomik ihtiyaçlarına ve hayat boyu öğrenme ilkelerine karşılık verecek şekilde mesleki ve teknik eğitimin düzenlenmesi ve modernize edilmesidir. MTEM projesi bu amaca uygun olarak şu hedefleri de belirlemiştir:

- Mesleki ve teknik eğitimde öğretmen yetiştirme sisteminin güvenilirliği için ulusal öğretmen yetiştirme standartları oluşturmak
- Mesleki ve teknik öğretmenlerin eğitimlerine yönelik örnek eğitim programlarını geliştirmek
- Seçilmiş beş bölgede uygulanmak üzere mesleki ve teknik eğitimde yenilikçi pilot projelerin uygulanmasına destek vermek
- İnsan kaynaklarına yönelik orta ve uzun vadeli strateji oluşturulmasında hükümete yardımcı olmak.

Proje etkinlikleri çerçevesinde mesleki ve teknik öğretmen yetiştirme, yeterlik ve standartların değerlendirilmesi ve kurumsallaşma süreci çerçevesinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.³⁰

4.3.6.İşletmeler Üstü Eğitim Merkezi ve MEKSA projesi

Mesleki eğitimde Alman ekolünü takip eden Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA) 1985 yılında kurulmuştur. MEKSA Vakfı, çırak statüsündeki öğrencilere yönelik eğitimler vermektedir. Öğrenciler, M.E.B.'na bağlı çıraklık eğitim merkezlerinde teorik, çalıştıkları işletmelerde pratik eğitim almaktadır. MEKSA Vakfı ise

²⁹ Petrol-İş, 91 Petrol-İş yıllığı, İstanbul, 1991, s.369.

³⁰ <http://www.mvet.org/projehakkında.htm> (05.05.2007)

işletmeler üstü eğitim merkezlerinde, uzman öğretmenlerle pratik eğitimine destek olmaktadır. MEKSA Vakfı, öğrencilerin pratik eğitimlerini uzman eğitimcilerden almasını sağlayarak, hem öğrenmeyi kolaylaştırmayı hemde işletmelerdeki verimi artırmayı amaçlamaktadır. Bu hedefler için uzun süreli eğitimler yanında, mesleki becerilerini geliştirmek isteyenler için kısa süreli eğitimler verilmektedir.³¹

4.3.7.Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGEP)

Türkiye uzun süredir iş gücünün niteliğini yükseltmek ve ekonominin tüm sektörlerinde istihdam imkânlarını artırabilmek için mesleki eğitim sistemini geliştirmeye çalışmaktadır. Bu çaba, Türkiye'nin dünyanın önde gelen ekonomileri arasında rekabet edebilirliği ve Avrupa Birliğine giriş bağlamında daha anlamlı hale gelmektedir.

Türkiye'nin bu alandaki çabalarını desteklemek amacıyla 1999 AB Helsinki Zirvesinde Türkiye'nin MEDA fonlarından yararlandırılmasına karar verilmiştir. Bunun sonucunda Türkiye, ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla, mesleki ve teknik okullarının çıktıları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla bazı proje fikirleri geliştirmiştir. Bu yöndeki ilk adım olarak, 4 Temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) anlaşması imzalanmıştır.³²

Projenin hedefleri:

- Ulusal yeterlilik sistemini de içeren bir reformun uygulanmasıyla mesleki eğitim sisteminin nitelik ve uygunluğunun geliştirilmesi
- Kamu kurumları, toplumsal ortaklar ve işletmelerin kurumsal kapasitelerinin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde güçlendirilmesi
- Sistemin yerleşme sürecinin hızlandırılması

Mesleki eğitim sistemini güçlendirmeyi amaçlayan bu projenin temel stratejisi, onu mevcut ulusal düzenlemeler üzerine inşa etmek ve onların uluslar arası sisteme uyum yeteneklerine katkı sağlamaktır. Buna göre mesleki eğitim uluslar arası düzeyde olmalıdır.

5.OKUL İŞLETME İŞBİRLİĞİNE YÖNELİK YASALAR

³¹ <http://www.meksa.org.tr/programlar.htm>(05.05.2007)

³² <http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html>(07.05.2007)

5.1.3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu

Ülkemizin ihtiyaç duyduğu becerili teknik insan gücünün yetiştirilmesi eğitim sisteminin bütünlüğü içinde mesleki ve teknik eğitimin görevidir. Mesleki ve teknik eğitimin bütün dünyada gelişmesi, özel kanun, plan ve destekleyici tedbirlerle olmuştur. Ülkemizde de mesleki ve teknik eğitimin etkinlik ve verimini yükseltmek, mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak amacıyla; 1986 yılında 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun ile örgün ve yaygın mesleki eğitim, sisteminin bütünlüğü içerisinde ele alınmış, sistemin bütün unsurları yeniden düzenlenerek çağdaş bir yapı, yönetim ve işleyiş hedeflenmiştir.

3308 sayılı kanunla mesleki eğitimi;

- Çıraklık eğitimi,
- İşletmelerde meslek eğitimi,
- Meslek kursları

Olmak üzere üç yaklaşım esas alınarak yeniden düzenlenmiştir.

Bu kanunla, sistemdeki öğrenci akışı dışında, kurullar, araştırma-geliştirme, fon, işletmelerde meslek eğitimi, çıraklık eğitimi, meslek kursları, döner sermaye faaliyetleri gibi temel hususlar belirlenmiştir. Kanunla, eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi ile eğitim uygulamalarına ilişkin tavsiye kararlar almak ve görüş belirtmek üzere ulusal düzeyde Mesleki Eğitim Kurulu, illerde ise İl Mesleki Eğitim Kurulu oluşturulması sağlanmıştır. Ayrıca, okuma imkânı bulamamış ve iş hayatına atılmış gençlerimizin çıraklık eğitimi ile eğitim eksikleri giderilirken; örgün eğitim öğrencilerine okullardaki eğitimlerinin bir bölümünü işletmelerde yapma imkanı getirilmiştir. Örgün eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak meslek kursları öngörülmüş, bu kurslarla örgün ve çıraklık sistemi dışındaki insan gücünün, bir mesleğe hazırlanması yada iş veriminin yükseltilmesi, yeni teknolojilere uyumunun sağlanması hedeflenmiştir. Mesleki ve teknik eğitimde, 1986 yılında yürürlüğe giren 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu, o tarihte reform niteliğindeki yeniliklerin eğitim sistemimize girmesini sağlamıştır. Kanunun uygulamaya girdiği tarihten bu yana, hemen her alanda yaşanan gelişmeler, bilim ve teknolojide meydana gelen yenilikler ve bunların yarattığı değişiklikler nedeni ile bu kanunun bazı bölümleri ihtiyaçlara cevap veremez hale gelmiştir. Mesleki teknik eğitimimizin günün şartlarına uygun hale getirilebilmesi için, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununda değişiklikler yapılması görüşü, 7. Beş Yıllık Kalkınma

Planında ve 15. Milli Eğitim Şura Kararlarında ve yapılan diğer bazı çalışmalarda benimsenmiştir.

Okul ve işletmelere meslek eğitimi, 3308 sayılı meslek eğitimi kanunu çerçevesinde, mesleki ve teknik ortaöğretim kademesindeki öğrencilere; okullardaki temel mesleki eğitimlerini gördükten sonra, uygulamalı eğitimlerinin bir bölümünü işletmelerde yapma imkânı getirilmiştir. Uygulamada meslek liselerinin son sınıf öğrencileri haftanın üç günü işletmeye gönderilmekte, haftanın iki günü ise teorik derslerin eğitimi için okula gelmektedir.

5.2.4702 Sayılı Kanun

3308, 2547, 3797 ve 4306 sayılı kanunlarda değişiklik yaparak ilköğretim, ortaöğretimden yükseköğretime geçişlere ilişkin çerçeve niteliğinde yasal düzenlemeleri getiren 4702 sayılı kanun 10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

İş hayatının gerektirdiği bilgi ve beceri donanımına sahip yüksek nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, sosyal tarafların (hükümet, işveren, işçi kesimleri) daha etkin katılımı ve katkıda bulunmalarına imkân sağlanmıştır.

Uluslar arası yarışmalarda ödül kazanan öğrenciler, belirlenen yükseköğretim kurumlarından seçtiklerine sınavsız gireceklerdir.

Mesleki ve teknik ortaöğretileri bitiren öğrenciler istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya yakın programların uygulandığı meslek yüksek okullarına sınavsız devam edebileceklerdir. Mezun olduktan sonra da bu öğrenciler lisans programlarına dikey geçiş yapabileceklerdir.

Kurulacak meslek yüksekokullarına mesleki ve teknik eğitim bölgesinde gereksinim duyulması esas olacaktır. Mesleki ve teknik eğitim bölgeleri oluşturulacaktır. Bu oluşumla; kaynakların etkin ve verimli kullanılması, mesleki ve teknik ortaöğretim programları ile yüksek öğretim programları arasında bütünlüğün ve devamlılığın sağlanması hedeflenmiştir.

Mesleki ve teknik eğitim bölgeleri oluşturulması ile; meslek liselerinden sınavsız geçiş yapılacak meslek yüksek okullarının ilgili bölümlerinde 98.046 olan kapasitesine ek olarak, mesleki ve teknik eğitim kurumlarının bu bölgelerde yer alması sonucu 166.298 ek kapasite yaratılmıştır.

Kanun kapsamına alınacak meslekleri belirleme yetkisi Mesleki Eğitim Kuruluna verilmiştir. Her tür ve derecedeki mesleki ve teknik eğitim kurumlarında eğitim görenler öğrenci olarak tanımlanmıştır. Meslek lisesi öğrencileri ifadesi mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencileri olarak değiştirilmiştir. Öğrenim kurumu ifadesi okul ve kurumlar olarak değiştirilmiştir.

Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu, Mesleki Eğitim Kurulu olarak yediden oluşturulmuştur. Kurulun aldığı kararlar bakanlık ve ilgili kuruluşlarca yürütülecektir. Böylece bu kurul mesleki ve teknik eğitimin en yüksek karar ve danışma organı konumuna getirilerek güçlendirilmiştir. Kurul başkanlığı görevi müsteşara verilmiştir. Kurul ayrıca bakanlığa görüş de bildirecektir. Kurul üyeleri yeniden belirlenmiş hükümet, işçi ve işveren kesiminin üst seviyedeki temsilcilerinin katılımı sağlanarak, çok katımlı bir yapıya kavuşturulmuştur. İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulunun adı İl Mesleki Eğitim Kurulu olarak değiştirilmiştir. Bu kurula mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları ile işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi konusunda karar alma yetkisi verilmiştir. İl Mesleki Eğitim Kuruluna; belediye başkanı veya temsilcisi, il sağlık müdürü veya temsilcisi, sanayi ve ticaret odası başkanı veya temsilcisi, defterdar veya yardımcısı, sosyal sigortalar kurumu başkanlığı sigorta müdürü veya temsilcisi, en fazla işvereni temsil eden konfederasyonun o ilin göstereceği işveren sendikaları temsilci eklenerek güçlenmesi sağlanmıştır.

Aday çırak ve çırakların teorik eğitimlerinin üst sınırının belirlenmesinde esneklik sağlanmıştır. Mevsime göre özellik arz eden mesleklerde teorik ve pratik eğitimin belirli aylarda blokları olarak yapılması olanağı sağlanmıştır. Aday çırak ve çıraklara mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında teorik ve pratik eğitim yapma olanağı sağlanmıştır. 18 yaşını dolduran ve sözleşmesi devam eden çıraklar hakkında, 1475 sayılı iş kanununun işçi sağlığı ve güvenliği başlıklı beşinci bölümünde yer alan hükümlerin uygulanması esası getirilmiştir. Çıraklık eğitimi süresi 2-4 yıl olarak belirlenebilecektir.

Lise ve daha üst düzeyde genel eğitimden sonra çıraklık eğitimine başlayanların çıraklık eğitimi süresi, mesleklerin çıraklık eğitimi süresinin yarısına kadar kısalabilecektir. Telafi eğitimine katılan ve bu eğitim sonunda yapılacak sınavlarda başarılı olan kalfa, usta ve genel lise mezunlarına bitirdikleri meslek alanının diploması eğitim kurumu tarafından verilecektir.

50 ve daha fazla işçi terimi 20 ve daha fazla personel olarak değiştirilmiştir. Deprem, sel ve yangın gibi afetler sonucu yörede faal durumda kalan işletmelerin eğitim olanakları dikkate alınarak, bu işletmeler için %5 ve %10 olarak belirlenen oranlar il mesleki eğitim kurulunun teklifi ve bakanlığın onayı ile değiştirilebilecektir.

Yirmiden az personel çalıştıran işletmelerde beceri eğitimi yaptırabileceklerdir. Beceri eğitimi görececek öğrencinin sayısının tespitinde gündüz vardiyası ve mevsimlik faaliyetin gösterildiği mevsimdeki çalışan sayısı esas alınacaktır.

10 ve daha fazla öğrenciye beceri eğitimi yaptıracak işletmeler için eğitim birimi kurma zorunluluğu getirilmiştir. Öğrenciler teorik eğitimlerini bu eğitim biriminde de yapabileceklerdir. Teorik eğitimin alt sınırı 12 saat olarak belirlemiş, üst sınır kaldırılmıştır.

Grev ve lokavt uygulamasının yanı sıra deprem, yangın, sel ve doğal afetler durumunda da öğrenciler meslek eğitimini okul ve kurumlarında sürdürebileceklerdir.

Kalfaların ustalık sınavlarına girebilmeleri için öngörülen 3 yıl çalışma süresi bakanlıkça belirlenecek süre olarak değiştirilmiştir. Meslek lisesi mezunlarının ustalık sınavlarına girebilmeleri için mesleğinde 1 yıl çalışma şartı kaldırılmıştır.

Ustalık unvanının kullanılmadığı mesleklerde çalışanlara, ustalık belgesinin hak, yetki ve sorumluluklarını taşıyan başka bir belge verilmesi imkânı getirilmiştir. Mesleki ve teknik orta öğretim kurumu veya mesleki ve teknik eğitim merkezlerinden mezun olanlardan bakanlığa bağlı 2 yıllık yaygın eğitimi bitirenlere doğrudan ustalık belgesi verilecektir. İşyeri açma izni veren yetkili makamlar ve meslek odalarınca, işyeri açacaklardan ve iye kaydı yaptıracaklardan ustalık belgesi istenmesi zorunluluk haline getirilmiştir. Kapsama alınan işyerlerinde alanında mesleki eğitim almış olanların istihdam edilme zorunluluğu getirilmiştir. Teknik lise mezunları ile dört yıllık diğer mesleki ve

teknik eğitim okul ve kurumlarından mezun olanlara ustalık belgesinin yetki sorumluluklarını taşıyan, mesleklerinde iş yeri açma belgesi verilecektir.

Yurtdışı ve yurt içinde çıraklık eğitimi dışında alınmış belge, diploma ve sertifikalar bu sisteme geçişte değerlendirilecektir. Aday çırak ve kalfaların eğitimi ile işlemlerde yapılan mesleki eğitimin denetiminde bu eğitimden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu oda veya birlik temsilcilerinin katılımı sağlanmıştır.

Mesleki eğitimin yapıldığı işletmeler iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği ve sağlık şartları bakımından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenecektir. Bu madde ile yaptırımlar yeniden belirlenmiştir.

3308 sayılı kanuna eklenen ek madde 1 ile mesleki ve teknik eğitim merkezlerinin kurulması öngörülmüştür. Mesleki ve teknik eğitim merkezlerinin kurulması ile kaynakların daha etkin ve verimli kullanılmasına, eğitim maliyetlerinin düşürülmesine kalitenin yükseltilmesine, program bütünlüğünün ve devamlılığının sağlanmasına imkân ve ortam hazırlanmıştır

BÖLÜM II

SANAYİ İŞLETMELERİNDE MESLEKİ EĞİTİM UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLER TARAFINDAN ALGILANMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

2.1.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, amaç, önem, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar, verilerin toplanması, veri toplama aracı ve verilerin analizi konuları incelenmiştir.

2.1.1.Araştırma Modeli

Araştırma, bir betimleyici tarama çalışmasıdır. Konunun bütünsel olarak incelenmesi amacıyla önce bir literatür taraması yapılmıştır. Sonraki aşamada, endüstri meslek liseleri elektrik bölümünün son sınıfında (11. sınıf) eğitim gören ve çeşitli işletmelerde meslek eğitimi uygulamasına katılan öğrencilere, sanayi piyasasındaki uygulama yeterlilikleri ve uygulama düzeylerine ilişkin algı düzeylerinin ne olduğu konusunda mevcut olan durumu tespit etmek amacıyla bir anket uygulanmıştır.

2.1.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2006–2007 eğitim-öğretim yılında, İstanbul İlinde eğitimlerini sürdüren endüstri meslek liselerinin son sınıfında (11. sınıf) okuyan ve beceri eğitimi uygulamasını (staj) işletmelerde gerçekleştiren elektrik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise; İstanbul İli Avrupa yakasında bulunan 6 endüstri meslek lisesinin son sınıfında (11. sınıf) okuyan ve beceri eğitimi uygulamasını (staj) işletmelerde gerçekleştiren elektrik bölümünde okuyan ve basit tesadüfî örneklem yöntemiyle (random) seçilen 600 öğrenci oluşturmaktadır.

Anketler, bu 6 okulda okuyan ve beceri eğitimi uygulamasına katılan 11. sınıf, elektrik bölümü öğrencilerine uygulanmıştır. Öğrencilere verilen 600 adet anket daha sonra toplanarak bir ön incelemeden geçirilmiştir. Anketler üzerinde yapılan ön inceleme sonrası 151 tanesinin istatistiksel analizlere tabi tutulamayacak kadar eksik ya da yanlış olduğu saptandığından örneklemden çıkarılmışlardır. Böylelikle analize dâhil edilen anket sayısı toplamda 449 adet olmuştur.

2.1.3.Sayıtlar

1. Seçilen örneklem evreni temsil edebilecek büyüklüktedir.
2. Anket uygulamalarına öğrenciler gönüllü olarak katılmışlardır.
3. Kullanılan ölçme aracıyla ve izlenen yöntemle araştırmanın amaçlarına ulaşılabilir.
4. Veri toplama aracı ilgili uzman görüşleri alındıktan sonra düzenlenmiştir.
5. Araştırma konusunda yapılan literatür taraması araştırmanın geçerliliği açısından yeterlidir.

2.1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma İstanbul İli Avrupa yakasında bulunan altı Endüstri Meslek Lisesinde Elektrik Bölümünde öğrenim gören ve beceri eğitimi uygulamasını işletmede gerçekleştiren 11. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırma, 2006–2007 öğretim yılında Endüstri Meslek Liselerinin elektrik bölümünün 11. sınıfında okuyan öğrencileri kapsamaktadır.
3. Elde edilen bilgiler anket formundaki sorularla sınırlıdır.

2.1.5.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, endüstri meslek liseleri elektrik alanında eğitim gören öğrencilerin işletmede görmüş oldukları mesleki eğitim uygulamasının yeterliliğini ve düzeyini, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin görüş ve düşünceleri doğrultusunda mesleki eğitim alınan işletmedeki stajyer öğrenci sayısı, mesleki eğitim alınan işletmedeki eğitim bölümü, mesleki eğitim alınan işletmedeki eğitim sorumlusu ve koordinatör öğretmenin alanı değişkenlerine göre belirlenmeye çalışılacaktır. Ayrıca işletmede mesleki eğitimin yeterliliğine katkıda bulunacak öneriler sunmaktır.

2.1.6.Araştırmanın Önemi

İşletmelerde meslek eğitimi uygulaması mesleki ve teknik eğitim gören öğrencilerimizi, meslek ve iş yaşamına alıştırmak, sektörün gerektirdiği bilgi ve beceri düzeyine getirmek açısından oldukça önemli bir çalışmadır. Uygulama, önemi açısından

Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği ve 3308 Sayılı Kanunla belli kurallar içine alınmıştır.

Bu araştırma ile Endüstri Meslek Liselerinde uygulanan işletmelerde meslek eğitimi uygulamasında yaşanan aksaklıkların ve uygulamanın hedeflerine ulaşmasındaki eksikliklerin öğrenci açısından değerlendirilmesi sağlanarak, hedeflere ulaşılmasında katkıda bulunacaktır.

2.1.7.Tanımlar

Atölye: Kurumlarda örgün, çıraklık ve yaygın mesleki ve teknik eğitim programlarının gerektirdiği uygulamalı derslerde; bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması amacıyla gerekli donatımı yapılmış eğitim-öğretim, uygulama ve/veya üretim yapılan ortam

Eğitici Personel: İşletmede beceri eğitimi gören öğrenciye beceri eğitimini çalışma takvimine uygun olarak yaptırma, öğrenci başarısını değerlendirme ve öğrenci devam-devamsızlıklarını takip etmekle görevli kişi.

İşletme: Mal ve hizmet üreten kamu ve özel kurum, kuruluş ve işyeri

İşletmelerde Beceri Eğitimi (İşletmelerde Meslek Eğitimi): Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin beceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimlerini mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında veya işletme ve kurumlarca tesis edilen eğitim birimlerinde yaptıkları eğitim uygulamalarıdır.

Koordinatör: İşletmelerin tespit edilmesi, işletmelerdeki mesleki eğitim uygulamasının planlı bir şekilde yürütülmesini, eğitimin takip edilmesini sağlamakla görevli müdür yardımcısı ya da öğretmen

Mesleki ve Teknik Eğitim: Mesleki teknik eğitim birey-meslek-eğitim boyutlarından oluşan süreçtir. Ayrıca eğitimin bilimsel, teknolojik ve uygulama boyutlarını belirli bir bütünlük içinde ele alan ve belli bir mesleğin gerektirdiği yeteneklere ağırlık veren bir eğitimidir. Mesleki teknik eğitimin temel işlevi bireyleri sosyal ve ekonomik yönden yararlı, bireysel yönden kazançlı meslek alanlarına hazırlamak ve başarılı olmalarını sağlamaktır.

2.1.8. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için önce ilgili bir literatür taraması yapılmıştır. Endüstri meslek liselerinin elektrik bölümünün 11. sınıfında öğrenim gören ve beceri eğitimi uygulamasını işletmelerde gören öğrencilerin algıları bakımından, işletmede uygulanan mesleki teknik eğitim uygulamalarının ne düzeyde yeterli olduğunu tespit etmek amacıyla, Sn. Meltem ÖZTÜRK tarafından geliştirilen ve güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılmış ($r=.79$) bir ölçek kendisinden izin alınarak kullanılmıştır.

Anketin I. Bölümünde yer alan öğrencilerin kişisel özelliklerine ait cinsiyet gibi bazı sorular, elektrik bölümü öğrencilerinin özellikleri nedeniyle anketten çıkarılmıştır.

Veri toplama aracı olarak anket, valilik onayı alındıktan sonra, araştırmacı ve gönüllü öğrenciler tarafından bizzat okullara gidilerek elektrik bölümü son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Bir anketi doldurma süresi ortalama beş dakikadır. Anket temel olarak üç bölümden oluşmaktadır:

1. Bölüm: Ankette, öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri nerede yaptıkları, mesleki eğitimi yaptıkları işletmede kaç stajyer öğrenci olduğu, mesleki eğitim gördükleri yerde bir eğitim bölümünün olup olmadığı, işletmede bir eğitim sorumlusunun olup olmadığı, staj gördükleri sırada bir iş kazası geçirip geçirmediği, kendilerine verilen koordinatör öğretmenin öğrencinin kendi alanından olup olmadığı ve mesleki eğitim gördükleri işletmedeki sosyal imkânlar (servis, yemek, sağlık hizmetleri ve giyinme-soyunma ile diğer) olmak üzere toplam 7 soru yer almaktadır.

II. Bölüm: Anketin ana gövdesini oluşturan ikinci bölüm toplam 31 sorudan oluşan 5 seçenekli likert tipi bir ölçek olup üç alt ölçekten oluşmaktadır. 1–6 soruları ile öğrencilerin “okuldaki atölye/laboratuar uygulamaları”na ait algılamaları, 7–19 soruları ile öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletme ile ilgili algıları ve 20–31 soruları ile öğrencilerin “mesleki eğitim gördükleri işletmede yapılan çalışmaların eğitim yönüyle değerlendirilmesine ilişkin” algıları hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin belirtilen ifadelerle ilişkin katılım düzeyleri “her zaman (5)”, “çoğunlukla (4)”, “bazen (3)”, “nadiren (2)”, ve “hiçbir zaman (1)” şeklinde puanlanmış, beşli likert tipi dereceleme ölçeği ile saptanmaya çalışılmıştır.

III. Bölüm: Bu bölümde öğrencilere, sorulan sorulardan farklı olarak eklemek istedikleri düşünce ve öneriler için bir yer bırakılmıştır.

Öğrencilerin ölçek ile ilgili her bir alt boyut kendi içerisinde puanlanmış, aritmetik ortalamada her bir alt boyuttan alınan yüksek puan, o boyuta ait özelliklerin, katılımcının algısına göre yüksek düzeyde gerçekleştiği şeklinde yorumlanmıştır.

Aritmetik ortalamalar değerlendirilirken aşağıdaki aralıklar esas alınmıştır.

Verilen Ağırlık	Seçenekler	Sınırı
1	Hiçbir Zaman	1.00–1.79
2	Nadiren	1.80–2.59
3	Bazen	2.60–3.39
4	Çoğunlukla	3.40–4.19
5	Her Zaman	4.20–5.00

2.1.9. Verilerin Analizi

Örnekleme üzerinde yapılan veri toplama çalışması sonucunda elde edilen veriler, bilgisayar ortamına aktarılarak 13,0 sürüm SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. İstatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi (α) 0,05 olarak kabul edilmiştir. p değeri. 05'ten küçük ($p < 0.05$) olan sonuçlarda gruplar arasında farklılıklar “anlamlı” olarak kabul edilmiş ve sonuçlar ilgili tabloda gösterilmiştir. Araştırmada aşağıdaki istatistiksel işlemler kullanılmıştır:

- Örnekleme oluşturan endüstri meslek lisesi elektrik bölümü 11.sınıf öğrencilerinin mesleki eğitim uygulaması yaptıkları işletmeler ile ilgili elde edilen verilerin (uygulama gerektiren derslerin yapıldığı yer, işletmedeki stajyer sayısı, işletmede bir eğitim bölümünün varlığı, işletmede bir eğitim sorumlusunun varlığı, staj yapanın kaza geçirip geçirmediği, koordinatör öğretmenin eğitim görenin alanından olup olmadığı ve işletmede stajyerlere sağlanan sosyal imkânlar) dağılımını belirlemek amacıyla frekans (N) ve yüzdeler (%) hesaplanmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçeğin 1–6, 7–19 ve 20–31 sorularına ilişkin algı düzeylerini belirleyebilmek amacıyla, bu boyut için verdikleri toplam puan

üzerinden frekans (N), aritmetik ortalama (\bar{X}) ve standart sapma (ss) istatistikleri kullanılmıştır.

- Öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri sınıf veya atölye/laboratuarda görmelerinin onların Okuldaki Atölye/Laboratuar Uygulamalarına (1–6 sorular) ilişkin değişkenleri algılama düzeylerinde bir farklılığa neden olup olmadığını belirlemek amacıyla bağımsız grup t testi (independent sample t test) tekniği uygulanmıştır.
- İşletmelerde stajlarını yapmakta olan öğrencilerin İşletme ile İlgili (7–19 sorular) genel algılamalarında işletmede bir eğitim bölümünün varlığı, işletmede bir eğitim sorumlusunun varlığı, işletmede çalıştıkları süre içinde iş kazası geçirip geçirmediğine ve koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olmasına göre bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız grup t testi (independent sample t test) ve işletmede çalışan stajyer sayısına göre bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği uygulanmıştır.
- Öğrencilerin Mesleki Eğitim Gördükleri İşletmede Yapılan Çalışmaları Eğitim Yönüyle Değerlendirmelerine (20–31 sorular) ilişkin algılamalarında işletmede bir eğitim bölümünün varlığı, işletmede bir eğitim sorumlusunun varlığı ve koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olmasına göre bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere bağımsız grup t testi (independent sample t test) ve işletmede çalışan stajyer sayısına göre bir farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere de tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği uygulanmıştır.

2.2.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada ele alınan amaçlar doğrultusunda toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgular ve yorumları yer almaktadır.

Bulgular bölümünde önce örneklem grubunun genel yapısını tanıtıcı frekans ve yüzde dağılımlarına yer verilmiştir. Diğer bulgular; araştırmanın amaçları ve bu amaçların sunulduğu sırasına göre değerlendirilmiştir.

2.2.1. Grubun Genel Yapısına İlişkin Frekans ve Yüzdeler

Araştırma sürecinde örneklem grubunu oluşturan endüstri meslek lisesi elektrik bölümü 11. sınıf öğrencilerinin uygulama gerektiren dersleri yaptıkları yer, mesleki eğitim aldıkları işletmedeki stajyer sayısı, işletmede bir eğitim bölümünün olup olmadığı, işletmede bir eğitim sorumlusunun olup olmadığı, staj yaptıkları işletmede bir kaza geçirip geçirmediği, kendi alanlarından bir koordinatör öğretmenin gözetiminde olup olmadıkları ve staj yaptıkları işletmedeki sosyal imkânlar (servis, yemek, sağlık, giyinme-soyunma yeri ve diğer) değişkenlerine ait frekans dağılımları tablolar halinde bu bölümde verilmiştir.

Tablo 1 Öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri yaptıkları yere ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Yer	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığı. %
Sınıfta	159	35,4	35,4	35,4
Atölye/Laboratuarda	290	64,6	64,6	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

Tablo 1’den de görüldüğü üzere öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri yaptıkları yer sorusuna verilen yanıtlara göre, örneklemin %64,6 uygulama gerektiren dersleri atölye/laboratuarda yaparken %35,4’ü bu dersleri sınıfta görmektedir. Uygulama gerektiren dersler büyük oranda atölye/laboratuarda görülüyor olmasına rağmen bu yeterli değildir. Örnekleme göre bu derslerin %35,4’ünün sınıflarda görülüyor olması ciddi bir eksikliğe işaret etmektedir. Bu derslerin en önemli amaçlarından birinin öğrencileri ileride çalışacakları işletmelere hazırlamak olduğundan, öğrencilerin azımsanmayacak bir bölümünün uygulama pratiklerinden yoksun kaldığı anlaşılmaktadır.

Mesleki eğitim gören 11. sınıf öğrencilerinin çalıştıkları işletmedeki stajyer öğrenci sayılarına baktığımız aşağıdaki Tablo 2’ye göre, örneklemden öğrencilerin çalıştıkları işletmelerin %58,4’ünde 1–5 kişi, %23,6’sında 6–10 kişi ve %18,0’inde 11 ve üstünde öğrenci staj yapmaktadır.

Tablo 2 Öğrencilerin mesleki eğitim aldıkları işletmede staj gören öğrenci sayısına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Stajyer Sayısı	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığı. %
1-5 Kişi	262	58,4	58,4	58,4
6-10 Kişi	106	23,6	23,6	82,0
11 + Kişi	81	18,0	18,0	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

Tablo 2'yi dikkatli incelediğimizde, staj yapılan işletmelerin nerdeyse yarıya yakınında 6 ve üzeri öğrencinin staj yaptığı görülmektedir (%23,6 + %18,0). Staj yapan öğrenci sayısı ile staj yapılan işletmenin büyüklüğü arasında varsayımsal olarak bir ilişki olduğunu kabul etmemiz halinde, endüstri meslek liselerinin büyük işletmeler ile (sanayi ile) iyi ilişkiler kurmuş olduğunu düşünmek mümkün görünmektedir. Bu varsayımı biraz daha ileri götürecek olursak endüstri meslek liselerinin, olması gerektiği gibi, piyasanın ihtiyaç duyduğu eğitimli iş gücüne duyarlı olduğunu söylemek mümkün olabilir.

Diğer yandan mesleki eğitim yapan öğrencilerin, stajlarını yaptıkları işletmelerin %58,4'ünde 1-5 arasında stajyer öğrencinin olması (yukarıdaki varsayıma devam edersek) işletmelerin çoğunun küçük ölçekli olduğunu bize düşündürmektedir.

Öğrencilerin mesleki eğitimlerini gördükleri işletmede bir eğitim bölümünün olup olmadığı sorusuna verilen yanıtlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımları aşağıdaki çizelgede verilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3 Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede bir eğitim bölümünün varlığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Eğitim Bölümü	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığ. %
Var	250	55,7	55,7	55,7
Yok	199	44,3	44,3	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

Tablo 3'e baktığımızda öğrencilerin mesleki eğitimlerini yaptıkları işletmelerin %55,7'sinde bir eğitim bölümü olduğunu ve %44,3'ünde ise olmadığını görüyoruz. İşletmede bir eğitim bölümünün varlığına ilişkin %55,7'lik yüzde oldukça iyi bir orandır. Bu, işletmelerin faaliyette buldukları kolda çalışanlarını ve/veya yeni işe başlayanların eğitimlerine önem verdiklerini gösterir. Staj yapan öğrenciler açısından da işletmede bir eğitim bölümünün bulunması son derece yararlıdır. Çünkü endüstri meslek liselerinde verilen uygulamaya yönelik derslerin çeşidi çok bile olsa tüm işletmelerdeki işleri kapsamaması beklenemez. Ayrıca sürekli gelişim içinde olan teknolojiyi yakalamanın ancak işletmelerde de eğitim verilmesi ile mümkün olacağı açıktır.

Eğitim bölümünün bulunduğu işletmelerle, bu işletmelerin çalıştırdıkları stajyer sayısı arasında da bir ilişkinin olması, bu işletmelerin büyüklükleri ile mümkün gözükmektedir. Bu yüzden bir önceki incelememiz ile burada bulunan sonuçların tutarlı olması beklenir bir durumdur. 6 ve üzeri stajyer çalıştıran işletmeler örneklemin %41,6'sını oluşturmaktayken, bir eğitim bölümüne sahip işletmelerin yüzdesi 55,7'dir ki bunlar birbirine yakın oranlar olarak kabul edilebilir.

Mesleki eğitim gören öğrencilerin çalıştıkları işletmelerde bir eğitim sorumlusunun olup olmadığına baktığımız Tablo 4'e göre, örnekleme yer alan öğrencilerin staj yaptıkları işletmelerin %71,0'inde bir eğitim sorumlusu vardır. Örnekleme yer alan öğrencilerin staj yaptıkları işletmelerin %29,0'unda ise bir eğitim sorumlusu bulunmamaktadır. Eğitim sorumlusu bulunmayan işletmelerin oranı çok yüksek değilse de, bunun daha az olması arzu edilir bir durumdur. Bu öğrencilerin ihtiyaç duydukları mesleki

eğitimin kalitesi açısından kendilerine gerektiğinde bilgi verecek, işletmede yapılan işe bağlı olarak gelişmelerini takip edecek, eksikliklerini gösterecek kişiler eğitimin amacına ulaşması açısından önemlidir.

İşletmede bir eğitim bölümünün varlığı oranı (%55,7) ile bir eğitim sorumlusunun varlığı (%71,0) arasında %14,3 gibi bir fark mevcuttur. Bu farka bakarak, işletmelerde eğitim bölümü olmasa dahi yine de stajyerlerin gelişimleri takip eden bir eğitim sorumlusunun olduğunu ve bunun sevindirici bir durum olduğunu söyleyebiliriz. %29,0'luk (eğitim sorumlusunun olmaması) oranının ise bu işletmelerin ölçekleri (küçüklükleri) nedeniyle olduğu düşünülebilir.

Tablo 4 Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede eğitim sorumlusunun varlığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Eğitim Sorumlusu	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığ. %
Var	319	71,0	71,0	71,0
Yok	130	29,0	29,0	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

Aşağıdaki, tabloda araştırmamızda yer alan 11. sınıf öğrencilerinden mesleki eğitimlerini yaptıkları işletmede bir iş kazası geçirip geçirmediikleri tespit edilmeye çalışılmıştır (Tablo 5).

Tablo 5 Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede iş kazası geçirip geçirmediğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Kaza Geçirme	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığ. %
Evet	143	31,8	31,8	31,8
Hayır	306	68,2	68,2	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

Tablodan da görüleceği üzere mesleki eğitim gören öğrencilerden %38,8'i çalıştıkları işletmede bir iş kazası geçirmişlerdir. Bu oran oldukça yüksektir. Öncelikle oranın kendisi oldukça yüksek görünmektedir. İkincisi, staj yapan öğrencilerin bir iş kazası geçirmesi işletmede oldukça ciddi güvenlik risklerinin varlığına bir işarettir. Henüz staj yapan ve kendi çalışanları bile olmayan öğrencilerin güvenliklerinin öncelikle sağlanması gerektiği çok açıktır.

Bir eğitim sorumlusunun olmadığı işletmelerin yüzdesinin %29,0 olduğu hatırlanırsa, bunun kaza gören stajyerlerin oranına çok yakın olması (%31,8) dikkat çekicidir. Ancak araştırmamız böyle bir ilişkiyi bulmaya yönelik olmadığından sonraki araştırmalarda dikkat edilebilecek bir ilişki olabileceğini söylemek gerekir.

Mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin, kendi alanlarında (elektrik) bir koordinatör öğretmenin gözetiminde stajları yapıp yapmadıklarını araştırdığımızda, bu öğrencilerin koordinatör öğretmenlerinin %70,2'sinin kendi alanlarından, %29,6'sının ise kendi alanlarından olmadığı görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6 Öğrencilerin mesleki eğitimleri sırasında onların eğitimini izleyen koordinatör öğretmenin kendi alanlarından olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Koordinatör Öğretmen	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığ. %
Alandan	315	70,2	70,3	70,3
Alandan Değil	133	29,6	29,7	100,0
Boş	1	0,2		
Toplam	449	100,0	100,0	

İşletmelerde mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin %29,6'nın koordinatör öğretmenlerinin başka alanlardan olması, bu öğrencilerin gerektiğinde profesyonel mesleki yardım almasını zorlaştıracaktır. Bu aynı zamanda öğrencilerin işletmede yaptıkları uygulamalarda karşılaştıkları zorlukları, mesleki güçlükleri aşmalarında problem yaratıcı bir duruma yol açabilecektir. Özellikle bu işletmelerde bir eğitim sorumlusu da yok ise, öğrencilerin mesleki problemlerinin çözülmesi güçleşebilecektir. Kısaca da olsa burada eğitim gördükleri meslek liselerinde bir planlama sorunu olduğu (öğretmen-öğrenci oranı açısından) düşünülebilir.

Aşağıdaki son 3 tabloda mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin çalıştıkları işletmelerdeki sosyal imkânlar (servis hizmeti, yemek, sağlık hizmetleri ve giyinme soyunma yeri) bakılmıştır. Öğrencilerin sigortaları çalışmaları zaten zorunlu olduğundan, bu kritere sosyal imkânlar olarak bakılmamıştır.

İş yerine servisle gitme imkânının incelendiği tablo 7.'ye baktığımızda, mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin çalıştıkları işletmelerin %51,9'unda bu imkânın olmadığı, ancak %48,1'inde bu imkânın sağlandığı görülmektedir.

Tablo 7 Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede kendilerine servis hizmetlerinden yararlanma imkânı sağlanıp sağlanmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Servis Hiz.	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığı. %
Yok	233	51,9	51,9	51,9
Var	216	48,1	48,1	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

Sağlanan sosyal imkânlardan yemek için örneklemimize baktığımızda, öğrencilerin çalıştıkları işletmelerin %78,4'ünde bu imkânın sağlandığı, %21,6'sında ise bu imkânın sağlanmadığını görmekteyiz (Tablo 8). Servis hizmetine göre bu imkânın daha çok sağlandığını görüyorsak ta, yine de en temel sosyal haklardan sayılan yemek imkânının %21,6 oranında sağlanmamasının yüksek olduğu düşünülebilir. Araştırmanın kapsamı içinde olmasa dahi, yemek imkânının sağlanmadığı işletmelerin daha çok küçük işletmeler olabileceği göz önünde bulundurulabilir.

Tablo 8 Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede kendilerine yemek imkânı sağlanıp sağlanmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Yemek	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığı. %
Yok	97	21,6	21,6	21,6
Var	352	78,4	78,4	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

Araştırmamızda baktığımız bir diğer sosyal imkân olan sağlık hizmetleri için örneklemden elde edilen sonuçlar aşağıda Tablo 9.'da özetlenmiştir.

Mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin çalıştıkları işletmelerin %53,9'unda sağlık hizmeti olduğunu, %46,1'inde ise olmadığını görmekteyiz. Daha önce incelemiş olduğumuz staj yapan öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir iş kazası geçirip geçirmediğine ilişkin sonuçlar (Tablo 5) ile sağlık hizmetlerinin varlığını birlikte düşünmekte fayda vardır. Öğrencilerin kaza geçirme oranları (%31,8) ile sağlık hizmetlerinin olmaması birlikte ele alındığında, staj yapan öğrencilerin riskli işletmelerde çalıştıkları görülebilir. Öğrencilerin staj yapacakları yere ilişkin özelliklerinin koordinatör öğretmence çok ciddi şekilde incelenmesinde, ileride olabilecek sorunları önlemekte önemi büyüktür.

Tablo 9 Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede kendilerine sağlık hizmetlerinden yararlanma imkânı sağlanıp sağlanmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Sağlık Hizmetleri	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığ. %
Yok	207	46,1	46,1	46,1
Var	242	53,9	53,9	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

Araştırmamızda incelediğimiz son sosyal imkân bir giyinme-soyunma yerinin varlığına ilişkindir (Tablo 10).

Öğrencilerin staj yapıları işletmelerin %60,4'ünde bir giyinme-soyunma yeri varken, %39,6'sında olmadığı aşağıdaki tablodan takip edilebilir.

Tablo 10 Öğrencilerin mesleki eğitim gördükleri işletmede kendilerine giyinme ve soyunma yeri imkânı sağlanıp sağlanmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımları

Giyinme-Soyunma Yeri	<i>f</i>	%	Geç. %	Yığ. %
Yok	178	39,6	39,6	39,6
Var	271	60,4	60,4	100,0
Toplam	449	100,0	100,0	

2.2.2. Öğrencileri Okuldaki Atölye/Laboratuvar Uygulamalarına İlişkin Algulamaları

Araştırmaya katılan (mesleki eğitim uygulamalarını bir işletmede yapan) öğrencilerin, okulda gördükleri uygulama gerektiren derslerine ilişkin değerlendirmeleri aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir (Tablo 11).

Tablo 11 Araştırmaya katılan öğrencilerin kendi okullarında gördükleri uygulama gerektiren dersleri hakkındaki değerlendirmelerine ilişkin ss ve X.

Madde	Okuldaki Atölye/Laboratuvar Uygulamaları ile İlgili Sorular	N=449					Standart Sapma (ss)	Ortalama Puan (X)*
		Her Zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman		
1	Öğrenim süresi içerisinde, okulda gördüğüm atölye/laboratuvar ders saatlerini yeterli buluyorum.	163	95	88	52	51	1,37	3,59
2	Atölye/Laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereç ve ekipmanları öğrenci sayısına göre yeterli buluyorum.	93	111	95	74	76	1,38	3,16
3	Atölyemizde/laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereçleri verimli kullanabiliyorum.	151	101	95	65	36	1,30	3,59
4	Okulumuzda bulunan kaynaklar teorik ve teknik bilgi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	91	132	95	72	59	1,31	3,28
5	Atölye/Laboratuvar öğretmenlerimizin konularına hâkim olduklarını düşünüyorum.	153	133	75	46	42	1,29	3,69
6	Öğretim programları dışında kalan teknolojik gelişmeleri atölye/laboratuvar derslerimizde işleyebiliyoruz.	107	93	89	77	83	1,43	3,14

X* Örneklemdeki öğrencilerin her bir madde için verdikleri toplam puanların ortalaması.

Öğrencilerin en yüksek puanı $X=3,69$ ile 5 numaralı (“Atölye/laboratuvar öğretmenlerimizin konularına hâkim olduklarını düşünüyorum”) maddeye verdiklerini görüyoruz. Bu da bize öğrencilerin okullarında gördükleri uygulamalı dersler için öğretmenlerini yeterli bulduklarını göstermektedir. Sonraki en yüksek puan almış maddeler sırasıyla $X=3,59$ ile 1 numaralı madde (“Öğrenim süresi içerisinde, okulda gördüğüm atölye/laboratuvar ders saatlerini yeterli buluyorum”) ve yine $X=3,59$ ile 3 numaralı (“Atölyemizde/laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereçleri verimli kullanabiliyorum”) maddeler olmuştur.

Yüksek puanlar almış bu maddeleri birlikte değerlendirdiğimizde, bu maddelerle ifade edilenlerin aynı zamanda işletmelerde mesleki eğitimlerine devam eden

öğrencilerinin, bu işletmelerde başarılı olmalarında da önemli olduğu anlaşılmaktadır. Anlattığı konulara hâkim bir öğretmene sahip öğrencilerin, öğretmenlerinin tereddütsüz eğitiminden etkilenecek derslerini daha iyi takip edeceği, soracaklarına yanıt alma ihtimalinin daha yüksek olduğu düşünülürse buradan kazanacağı mesleki bilgileri de staj yaptığı işletmede uygulamakta daha rahat olacağı varsayılabilir. Diğer iki maddeye verilen yüksek puanlara baktığımızda; okulda görülün uygulama ders saatlerinin yeterli olması ve bu derslerde kullanılan teknik araç-gerecin verimli kullanılabilmesi yine öğrencilere okulda iyi bir eğitim verildiğini gösteren işaretler olarak kabul edilebilir. Yeterli ders saati olması öğrencilerin öğretilenleri özümsemek için yeterli zamana sahip olduklarını gösterir. Yine teknik araç-gerecin verimli olarak kullanılabilmesi bu öğrencilerin sanayiye hazırlanmada gerekli becerilere sahip olarak yetiştiklerini ifade eder. Böylece bu öğrencilerin okul sonrası çalışma hayatlarında kendilerini daha güvende hissedecekleri ve işletmelerde çalışırken daha az sorun yaşayacakları düşünülebilir.

Ancak diğer maddelere verilen toplam puanların ortalamalarına baktığımızda okuldaki uygulamalı derslerle ilgili bazı problemler olduğu da anlaşılmaktadır. Örneğin madde 6 (“Öğretim programları dışında kalan teknolojik gelişmeleri atölye/laboratuvar derslerimizde işleyebiliyoruz”) için araştırmaya katılan öğrenciler en düşük puanı $X=3,14$, “bazen” seviyesinde puanlamışlardır. Bu yukarıdaki sonuçlarla bir çelişki oluşturuyor gibi görünse bile tam da öyle değildir. Çünkü öğrencilerin diğer maddeler için memnuniyetleri daha çok okulda hali hazırda verilen uygulamalı dersler içindir. Bu madde için verilen puana göre, öğrenciler okullarında gelişen teknolojinin yeterince takip edilmediğini düşündüklerini ifade etmektedirler. Öğrenciler “bazen” seviyesinde katıldıkları diğer bir madde de $X=3,16$ ortalama puanı ile “atölye/laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereç ve ekipmanları öğrenci sayısına göre yeterli buluyorum” için olmuştur. Bu durumda uygulamalı derslerin yapıldığı sırada bazı öğrenciler uygulama yaparken, diğer öğrencilerin sıralarını bekledikleri düşünülebilir. Bu durumun da hem zaman kaybına hem de motivasyonda bir düşüşe neden olabileceği düşünülebilir. Son olarak 4 numaralı madde olan “okulumuzda bulunan kaynaklar teorik ve teknik bilgi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum” için de öğrencilerin verdikleri ortalama puan $X=3,28$ ile yine “bazen” seviyesinde gerçekleşmiştir. Önceki yüksek puanlar ile birlikte ele alındığında, öğrencilerin öğretmenlerini, ders saatlerini yeterli buldukları ve mevcut teknik araç-gereci verimli kullandıklarını söylemelerine rağmen okullarındaki olanakları yeterli bulmadıklarını söylemek mümkün gözükmemektedir.

Okuldaki atölye/laboratuvar uygulamalarına ait maddelerin öğrencilerce algılanma biçimlerinde, onların uygulama gerektiren dersleri sınıfta veya atölye/laboratuvarda görmeleri bakımından bir farklılaşma kaynağı olup olmadığını görmek üzere bir t testi istatistiği uygulanmış olup sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir (Tablo 12).

Tablo 12 Öğrencilerin kendi okullarında gördükleri uygulama gerektiren dersleri sınıf veya atölye/laboratuvarda görmelerine ilişkin t testi

Mad.	Okuldaki Atölye/Laboratuvar Uygulamaları ile İlgili Sorular		N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
1	Öğrenim süresi içerisinde, okulda gördüğüm atölye/laboratuvar ders saatlerini yeterli buluyorum.	Sınıfta	159	3,21	1,48	-4,32	447	0,000*
		Atölye/Lab.	290	3,81	1,27			
2	Atölye/Laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereç ve ekipmanları öğrenci sayısına göre yeterli buluyorum.	Sınıfta	159	3,12	1,38	-0,44	447	0,660
		Atölye/Lab.	290	3,18	1,38			
3	Atölyemizde/laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereçleri verimli kullanabiliyorum.	Sınıfta	159	3,50	1,36	-1,17	446	0,243
		Atölye/Lab.	289	3,65	1,26			
4	Okulumuzda bulunan kaynaklar teorik ve teknik bilgi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	Sınıfta	159	3,18	1,38	-1,12	447	0,262
		Atölye/Lab.	290	3,33	1,27			
5	Atölye/Laboratuvar öğretmenlerimizin konularına hâkim olduklarını düşünüyorum.	Sınıfta	159	3,47	1,40	-2,62	447	0,007*
		Atölye/Lab.	290	3,81	1,21			
6	Öğretim programları dışında kalan teknolojik gelişmeleri atölye/laboratuvar derslerimizde işleyebiliyoruz.	Sınıfta	159	3,03	1,44	-1,29	447	0,199
		Atölye/Lab.	290	3,21	1,43			

$\alpha = .05$

Tablodan da görüleceği üzere 6 maddeden meydana gelen okuldaki atölye/laboratuvar uygulamaları boyutunun iki maddesinde öğrencilerin uygulama gerektiren derslerini gördükleri yer bir farklılaşma kaynağı olmakta, diğer maddeler bakımından ise öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri sınıf veya atölye/laboratuvarda görmesinin farklı değerlendirmeye neden olmadığı anlaşılmaktadır.

Buna göre, “Öğrenim süresi içerisinde, okulda gördüğüm atölye/laboratuvar ders saatlerini yeterli buluyorum” ifadesini öğrencilerin değerlendirmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark mevcuttur ($p < .001$ ve $t = -4,32$). Uygulama gerektiren dersleri sınıfta gören öğrenciler bu maddeye $X=3,21$ puanını (“bazen” düzeyinde katılırken) verirken, dersleri atölye/laboratuvarlarda gören öğrenciler bu ifadeye $X=3,81$ puanını (“çoğunlukla” düzeyinde katılmaktadır) vermektedirler. Uygulama gerektiren derslerin sınıfta işlendiği durumlarda öğrencilerin memnuniyetsizlikleri anlaşıldır. Çeşitli nedenlerle (öğretmen, araç-gereç, teknik donanım eksikliği vb) atölye/laboratuvarda yapılması gereken derslerin sınıflarda yapılması bu okulların var olma nedenleri, amaçlarıyla ters düşmektedir. Bu

okullardan/bölgülerden mezun olan öğrencilerin iş yaşamına girdiklerinde başarılı olmaları önünde de bir engel olacağı açıktır.

Uygulama gerektiren derslerin sınıf veya atölye/laboratuarda görölmesinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma kaynağı olarak bulunduğu diğer bir ifade ise “atölye/laboratuvar öğretmenlerimizin konularına hâkim olduklarını düşünüyorum” için bulunmuştur ($p < .007$ ve $t = -2,62$). Uygulama gerektiren dersleri sınıfta gören öğrenciler bu madde için $X=3,47$ ve bu dersleri atölye/laboratuarda gören öğrenciler ise $X=3,81$ puanlarını vermişlerdir. Uygulama gerektiren dersleri sınıflarında gören öğrencilerin diğer öğrencilere göre bu maddeye daha az puan vermeleri mantıklıdır. Bu öğrencilerin öğretmenlerinin yeterliliklerini anlayabilmeleri eksik gözlemden dolayı son derece güçtür.

Gruplar arasında istatistiksel bir farklılaşma kaynağının bulunmadığı 3 (madde 2,4 ve 6) ifadenin ortak özelliği, tüm bu maddelerde fiziksel imkânların yetersizliğinden bahsediliyor olmasıdır. Öğrenciler genel olarak, öğrenci başına düşen teknik araç-gereç ve ekipmanların sayısını, okuldaki kaynakların teorik ve teknik bilgi açısından yeterliliği ve teknolojik gelişmelerin takip edilmesinde bir problem olduğunu (yeterli olmadığını) düşünmektedirler. İki grup arasında değerlendirmede istatistiksel olarak anlamlı bir farkın çıkmadığı son ifade ise “atölyemizde/laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereçleri verimli kullanabiliyorum” ifadesidir. Bu da bize öğrencilerin genel olarak okulda mevcut bulunan kendi alanları ile ilgili teknik araç-gereçleri verimli olarak kullanabildiklerini düşündürmektedir. Ancak bu yukarıdaki yetersizliklerle bir çelişki var anlamına gelmemektedir.

2.2.3. Öğrencilerin Mesleki Eğitim Gördükleri İşletmeye İlişkin Algılama Düzeyleri

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki eğitimlerini gördükleri işletmelere ilişkin algılama düzeyleri incelenmiştir. Bu boyuta ilişkin öğrencilerin toplam puanlarının ortalamalarına bakıldıktan sonra, her bir madde için işletmede staj yapan öğrencilerin sayısı, işletmede bir eğitim bölümünün varlığı, bir eğitim sorumlusunun varlığı, iş yerinde kaza geçirme ve kendi alanlarından bir koordinatör öğretmenin varlığı istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığı yapılan istatistikî testler sonrası tablolarla incelenecektir.

Tablo 13’de öğrencilerin mesleki eğitimlerini gördükleri işletmelerle ilgili ifadelere verdikleri puanların ortalamaları verilmiştir.

Öğrencilerin en yüksek puan verdikleri ifade $X=4,01$ ile 7. madde “Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumunun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum” olmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu çalıştıkları işletmelerde devam durumlarının düzenli olarak takip edildiğini bildirmektedirler. Ancak öğrencilerin %18,9’u “nadiren” ve “hiçbir zaman” devam durumlarının takip edildiğini söylemektedir. Bu öğrencilerin çalıştıkları yerde staj yapan öğrencilere yeterli özenin gösterilmediğini göstermektedir.

Öğrencilerce yüksek puan verilen bir başka madde “İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum” olmuştur ($X=3,73$). Bu maddenin öğrencilerce yüksek puanlanması sevindiricidir. Çünkü öğrencilerin staj yapmalarının bir nedeni iş hayatına uyum sağlarken, işletmelerin dinamiklerini (üretim, insan ilişkileri vb) öğrenmekte aynı zamanda okullarında görmedikleri ve günümüzde hızla değişen teknolojik gelişmeleri takip de edebilmeleridir. Öğrencilerin sadece %13,4’ü bu madde için olumsuz sayılabilecek puanlama yapmıştır. Bu da bizi yine muhtemelen küçük işletmelerde mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin yanıtları olabileceği ihtimalini düşündürmektedir.

Tablo 13 Öğrencilerin staj yaptıkları işletmeye ilişkin algılamalarına ait ss ve X

ss	İşletme İle İlgili Sorular	N=449	Standart	Ortalama
----	----------------------------	-------	----------	----------

		Her Zaman	Çoğunlukta	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman	Sapma (ss)	Puan (X)
7	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumunun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum.	257	69	38	40	45	1,39	4,01
8	İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	184	93	75	60	37	1,34	3,73
9	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	160	118	82	52	37	1,29	3,69
10	İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum.	168	108	64	68	40	1,35	3,66
11	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor.	152	101	68	60	68	1,45	3,47
12	İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum.	103	79	82	74	111	1,50	2,98
13	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapılıyor.	143	101	78	70	57	1,40	3,45
14	İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	168	101	95	41	44	1,32	3,69
15	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum.	100	66	76	71	136	1,54	2,83
16	Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	225	55	61	52	56	1,47	3,76
17	Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi artırıyor.	149	99	71	51	79	1,48	3,42
18	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğimde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım.	196	78	67	56	52	1,43	3,69
19	Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim.	180	68	81	57	63	1,47	3,55

Öğrencilerce yüksek puanlar verilen diğer birkaç ifade ise şunlardır:

$X=3,76$ ile madde 16 “Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum”, $X=3,69$ ile madde 9 “İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum”, madde 14 “İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum”, madde 18 “İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım”.

Öğrencilerin düşük puan verdikleri, ancak yine olumlu sayılabilecek iki ifade olmuştur. Bunlardan biri $X=2,83$ ile “İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum” ifadesi

içindir. Bu madde ile mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin büyük çoğunluğunun çalıştıkları işletmede diğer çalışanlarla sorun yaşamadıkları anlaşılmaktadır. Fakat öğrencilerin %37,0 “çoğunlukla” ve “her zaman” demişlerdir. Bu sonuç önemlidir ve özellikle koordinatör öğretmenlerin, öğrencilerinin işletmede yaşadıkları sorunları öğrenip önlem almaları yerinde olacaktır. Aksi halde bu öğrencilerin stajdan beklenen faydaları sağlamaları da güç olacaktır.

Öğrencilerin düşük puan verdikleri bir başka ifade $X=2,98$ ile “İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum” olmuştur. Bu madde için verilen düşük puan bize öğrencilerin mesleki eğitimleri hakkında ciddi problemler olduğunu göstermektedir. “Bazen” düzeyinde puanlayan öğrenciler de dâhil edildiğinde karşımıza %58,8 gibi yüksek bir oran çıkmaktadır. Özellikle koordinatör öğretmenlerin, staj yapan öğrencilerin hangi konularda işletme koşul ve çalışma düzenine ayak uyduramadığı tespit etmesi ve alınabilecek tedbirleri belirlemesi gerekir. Eğer işletmenin koşulları staj yapmaya uygun değilse, koordinatör öğretmenin onayı ile kısa zamanda başka bir staj yeri bulunmalıdır. İşletmenin olumsuz koşulları süreklilik taşıyorsa, bu durumda bu işletme okul kayıtlarına staj yapmaya uygun değildir denilerek düşülmelidir. Öğrencilerin mesleki eğitimlerine faydası olmayacak yerlerde stajlarını sürdürmeleri zaman kaybı ve formalitelerin yerine getirilmesinden başka bir amaca hizmet etmeyecektir. Sorunun kaynağı öğrenci ise, bu durumda da öğrenciye uyum sağlaması için rehberlik yapılması gerekir. Her durumda da koordinatör öğretmenin, öğrenciyi yakından takip etmesinin çok önemli olduğu açıktır.

Mesleki eğitimlerini işletmelerde yapan öğrencilerin, okulda uygulama gerektiren derslerini sınıfta veya atölye/laboratuarda yapmasının, onların işletme hakkındaki algılama düzeylerinde bir farklılaşma nedeni olup olmadığını görmek üzere yaptığımız *t testi* sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo 14).

Tablo 14 Öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri sınıf veya atölye/laboratuarda görmelerine göre staj yaptıkları işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletme İle İlgili Sorular		N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
7	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumunun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum.	Sınıfta	159	3,60	1,51	-4,77	447	0,000*
		Atölye/Lab.	290	4,23	1,26			

8	İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Sınıfta	159	3,60	1,36	-1,54	447	0,124
		Atölye/Lab.	290	3,80	1,32			
9	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Sınıfta	159	3,48	1,34	-2,66	447	0,008*
		Atölye/Lab.	290	3,81	1,24			
10	İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum.	Sınıfta	159	3,51	1,38	-1,77	447	0,078
		Atölye/Lab.	289	3,74	1,33			
11	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor.	Sınıfta	159	3,34	1,43	-1,36	447	0,174
		Atölye/Lab.	290	3,53	1,46			
12	İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum.	Sınıfta	159	3,21	1,49	2,51	447	0,013*
		Atölye/Lab.	290	2,84	1,50			
13	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapıyor.	Sınıfta	159	3,25	1,45	-2,26	447	0,025*
		Atölye/Lab.	290	3,56	1,37			
14	İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	Sınıfta	159	3,35	1,39	-4,12	447	0,000*
		Atölye/Lab.	290	3,87	1,24			
15	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum.	Sınıfta	159	2,87	1,48	0,46	447	0,643
		Atölye/Lab.	290	2,80	1,58			
16	Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Sınıfta	159	3,62	1,51	-1,46	447	0,145
		Atölye/Lab.	290	3,83	1,45			
17	Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Sınıfta	159	3,45	1,42	0,29	447	0,769
		Atölye/Lab.	290	3,40	1,52			
18	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım.	Sınıfta	159	3,78	1,38	0,98	447	0,326
		Atölye/Lab.	290	3,64	1,45			
19	Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim.	Sınıfta	159	3,53	1,44	-0,19	447	0,853
		Atölye/Lab.	290	3,56	1,48			

$\alpha=.05$

Tablo 14'den de görüldüğü üzere mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin, kendi okullarında uygulama gerektiren derslerini sınıf veya atölye/laboratuarda görmelerinin onların çalıştıkları işletme hakkında yaptıkları değerlendirmelerde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma kaynağı olan 5 madde *t testi* ile ortaya çıkmıştır.

İstatistiksel olarak anlamlı fark bulunan ilk madde “Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumumun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum” ifadesi için bulunmuştur ($p < .001$ ve $t = -4,77$). Atölye/laboratuarda uygulama gerektiren dersleri gören öğrenciler bu ifadeye $X=4,23$ ile katılırken, bu dersleri sınıfta gören öğrenciler ifadeye $X=3,60$ ile katıldıklarını söylemektedirler.

Aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulduğumuz diğer ifade “İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum” olmuştur ($p < .008$ ve $t = -2,66$). Sınıfta ve atölye/laboratuarda uygulama gerektiren dersleri gören öğrencilerin bu madde için değerlendirmeleri aynı düzeyde (“çoğunlukla”) olmakla birlikte birinci grup bu ifadeye $X=3,48$ ile ikinci grup ise $X=3,81$ ortalama puan ile katıldıklarını ifade etmişlerdir. İkinci grubun mesleki pratiklerinin birinciye göre daha

fazla olduğu düşünülürse, onların bu maddeyi değerlendirmelerinde daha bilinçli olduğu düşünülebilir. Uygulama gerektiren dersleri sınıfta gören öğrencilerin işletmede yaptıklarının takip ve denetimini yeterli bulmaları diğer gruba göre uygulama eksikliklerinden dolayı daha güç olabilir.

Gruplar arasında ciddi bir fark bulunan diğer bir ifade “İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum” olmuştur ($p < .013$ ve $t=2,51$). Uygulama gerektiren dersleri sınıfta gören öğrencilerin bu madde için verdikleri puan ($X=3,21$), okullarında bu dersleri atölye/laboratuarda gören öğrencilere göre daha yüksek olmuştur ($X=2,84$). Bu aslında beklenir bir durumdur. Çünkü birinci gruptaki öğrencilerin pratik eksiklikleri onların çalıştıkları işletmelerde koşul ve düzene ayak uydurmalarını da güçleştirecektir. Uygulama gerektiren derslerin atölye/laboratuarda görülmesinin önemi buradan da anlaşılmaktadır.

İstatistiksel olarak gruplar arasında anlamlı bir fark bulunan son iki ifade ve istatistikî değerleri şöyledir: “Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapılıyor” için $p < .025$ ve $t = -2,26$, “İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum” için $p < .001$ ve $t = -4,12$. Her iki ifade için de uygulama gerektiren dersleri atölye/lab. gören öğrencilerin daha yüksek puanladıkları görülmektedir.

İşletmede staj yapan öğrenci sayısının, öğrencilerin işletme hakkındaki algılama düzeylerinde bir farklılaşma nedeni olup olmadığını görmek üzere yaptığımız ANOVA testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir (Tablo15).

Tablo 15 Öğrencilerin çalıştıkları işletmedeki stajyer sayılarına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin ANOVA ve LSD testi

Mad.	İşletme İle İlgili Sorular	Stajyer Sayısı	N	X	ss	ANOVA			LSD
						F	Sd	p	
7	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumumun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum.	1-5 Kişi (I)	262	2,34	1,38	2,20	446	0,036*	I-II I-III
		6-10 Kişi (II)	106	4,21	1,38				
		11 + (III)	81	4,39	1,40				
8	İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,72	1,40	0,33	446	0,722	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,67	1,31				
		11 + (III)	81	3,83	1,15				
9	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim	1-5 Kişi (I)	262	3,32	1,27	1,90	446	0,041	I-III

	uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	6-10 Kişi (II)	106	3,57	1,34				
		11 + (III)	81	4,35	1,29				
10	İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum.	1-5 Kişi (I)	261	2,61	1,37	2,15	446	0,016*	I-II I-III
		6-10 Kişi (II)	106	3,64	1,26				
		11 + (III)	81	3,86	1,39				
11	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor.	1-5 Kişi (I)	262	3,47	1,49	0,54	446	0,581	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,36	1,42				
		11 + (III)	81	3,58	1,37				
12	İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,45	1,50	1,81	446	0,046*	I-II I-III
		6-10 Kişi (II)	106	2,90	1,49				
		11 + (III)	81	2,95	1,54				
13	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapıyor.	1-5 Kişi (I)	262	3,48	1,45	0,13	446	0,881	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,40	1,37				
		11 + (III)	81	3,44	1,27				
14	İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,73	1,32	0,67	446	0,512	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,56	1,29				
		11 + (III)	81	3,72	1,35				
15	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,41	1,59	2,89	446	0,022*	I-II I-III
		6-10 Kişi (II)	106	2,91	1,44				
		11 + (III)	81	2,58	1,50				
16	Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,21	1,53	1,91	446	0,039*	I-II I-III
		6-10 Kişi (II)	106	3,77	1,42				
		11 + (III)	81	3,98	1,35				
17	Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi artırıyor.	1-5 Kişi (I)	262	3,38	1,53	0,37	446	0,693	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,42	1,43				
		11 + (III)	81	3,54	1,39				
18	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım.	1-5 Kişi (I)	262	3,23	1,51	2,02	446	0,021*	I-III II-III
		6-10 Kişi (II)	106	3,00	1,29				
		11 + (III)	81	3,94	1,32				
19	Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim.	1-5 Kişi (I)	262	3,52	1,48	0,08	446	0,927	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,58	1,48				
		11 + (III)	81	3,58	1,41				

$\alpha=.05$

Tablo 15’den de görülebileceği gibi, işletmede staj yapan öğrencilerin sayıları (1-5 kişi, 6-10 kişi ile 11 ve üzeri kişi), öğrencilerin işletme hakkındaki algılamalarında 7 maddede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumumun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum” (madde 7) ifadesi için staj yapan öğrenci grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmıştır ($F=2,20$ ve $p=.036$). Hangi gruplar arasında farklılaşma olduğunu tespit etmek üzere uyguladığımız post-hoc testi LSD’ ye göre, 1-5 kişi ile 6-10 kişi ve 1-5 kişi ile 11 ve üzeri stajyerin çalıştığı işletmelerde öğrenciler farklı değerlendirmede bulunmaktadır. 1-5 stajyerin çalıştığı işletmelerdeki öğrenciler ($X=2,34$) devam/devamsızlık durumlarının, 6-10 ($X=4,21$) ve 11 ve üzeri stajyerin ($X=4,39$) çalıştığı işletmelere göre daha az takip edildiğini

düşünmektedirler. Bu da bize, daha çok stajyeri bünyesine kabul eden (ya da kabul edebilen) işletmelerin stajyerlerin devam/devamsızlıklarının daha ciddi olarak takip ettiğini göstermektedir.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum” (madde 9), stajyer sayılarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulduğumuz ikinci ifade olmuştur ($F=1,90$ ve $p= .041$). Farklı değerlendirmelerin hangi gruplar arasında olduğuna baktığımız LSD testine göre, 1–5 stajyer ($X=3,32$) ile 11 ve üzeri stajyer ($X=4,35$) grupları arasında bir farklılaşma olduğu anlaşılmaktadır. Daha az sayıda stajyerin çalıştığı işletmelerdeki öğrenciler, işletmede gördükleri eğitimin takip ve denetiminin pek yeterli olmadığını düşünmektedirler.

“İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum” (madde 10) ifadesi için öğrencilerin, işletmedeki stajyer sayısına göre algılamalarında bir farklılaşma olup olmadığına baktığımızda, stajyer sayısının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma nedeni olduğunu görüyoruz ($F=2,15$ ve $p= .016$). Farklılaşmanın kaynağını LSD istatistiği ile incelediğimizde, 1–5 stajyerin çalıştığı işletmelerdeki öğrencilerin ($X=2,61$) iş yerinde kaza için alınan tedbirleri yeterli bulmadıklarını, 6–10 ($X=3,64$) ve 11 ve üzeri stajyerin ($X=3,86$) çalıştığı işletmelerdeki öğrencilerin ise iş kazası için alınan tedbirleri daha yeterli buldukları görülmektedir. Bu sonuç için, daha çok stajyer öğrenci çalıştıran işletmelerin daha büyük işletmeler olduğu ve iş güvenliği kurallarına daha çok uydukları düşünülebilir. Ancak araştırmamızda işletmelerin büyüklükleri sorulmadığından bu bir varsayımdır.

“İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum” (madde 12) ifadesi öğrencilere sorulduğunda, işletmede çalışan stajyer öğrenci sayısının bir farklılaşma nedeni olduğu yapılan ANOVA testi ile ortaya çıkmaktadır ($F=1,81$ ve $p= .046$). Stajyer sayısı grupları arasında küçük farklar olmasına rağmen, 1–5 stajyerin çalıştığı işletmelerdeki öğrencilerin ($X=3,45$) işletmedeki koşul ve çalışma düzeni konusunda, 6–10 ($X=2,90$) ve 11 ve üzeri stajyerin ($X=2,95$) çalıştığı işletmelerdeki öğrencilere göre daha fazla problem yaşadıkları görülmektedir.

“İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum” (madde 15) ifadesi stajyer sayısı grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulduğumuz diğer bir ifadedir

($F=2,89$ ve $p= .022$). Diğer maddelerde olduğu gibi, yine 1–5 stajyerin çalıştığı işletmelerdeki öğrencilerin ($X=3,41$) işletmede çalışanlar ile 6–10 ($X=2,91$) ve 11 ve üzeri stajyerin ($X=2,58$) çalıştığı işletmelerdeki öğrencilere göre daha fazla sorun yaşadığı anlaşılıyor. Bunun bir nedeni daha çok stajyerin bulunduğu işletmede, stajyer öğrencilerin kendi aralarında da ilişki kurma şanslarının artması böylece diğer çalışanlarla ilişki kurma ihtiyacının azalması olabilir. Bu öğrenciler kendilerini işletmede (yabancı oldukları bir ortamda) daha az yalnız ve daha az tehdit altında hissediyor olabilirler. İşletme içinde kurulan informal ilişkilerin son derece önemli olduğu ve her çalışma yerinde gruplaşmaların olduğu bilindiğinden, sadece belirli bir süre için işletmede bulunan öğrencilerin bu gruplardan birine girme şanslarının az olduğu da dikkate alındığında, yukarı da bulduğumuz sonucun doğru olma olasılığı yüksektir.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum” (madde 16) ifadesi yine gruplar arası istatistiksel olarak anlamlı fark bulduğumuz başka bir maddedir ($F=1,91$ ve $p= .039$). 1–5 stajyerin çalıştığı işletmelerdeki öğrencilerin ($X=3,21$) ücretlerini düzenli almaları, 6–10 ($X=3,77$) ve 11 ve üzeri stajyerin ($X=3,98$) çalıştığı işletmelerdeki öğrencilere ücretlerini düzenli olarak almalarına göre azdır. Büyük işletmelerin çalışanlarına ücretlerine zamanında ödemesi daha beklenir olduğundan bu sonuç anlaşılmalıdır.

Stajyer sayısı bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulduğumu son ifade “İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım” (madde 18) olmuştur ($F=2,02$ ve $p= .021$). 11 ve daha fazla stajyerin çalıştığı işletmedeki öğrenciler ($X=3,94$) ile diğer iki gruba göre (1–5 için $X=3,23$ ve 6–10 için $X=3,00$) çalıştıkları (staj gördükleri yerden) daha olumlu duygular ile ayrılmışlardır. 6–10 stajyerin olduğu işletmelerde çalışan öğrencilerin diğer incelediğimiz tüm ifadelerde de diğer gruplara göre çalıştıkları işletme için düşük puanlar verdikleri hatırlanırsa bu beklenir bir sonuçtur.

İşletmede staj yapan öğrencilerin sayılarını dikkate alarak incelediğimiz, öğrencilerin çalıştıkları işletmelere ilişkin algılamalarında stajyer sayısının bir farklılaşma nedeni olduğunu, daha çok stajyer çalışan işletmedeki öğrencilerin çalıştıkları yer hakkında daha olumlu bir algıya sahip oldukları görülmektedir.

Çalışılan işletme ile ilgili öğrencilerin algılarında diğer 6 madde için, stajyer sayısına bağlı olarak bir farklılaşmaya rastlanmamıştır.

Mesleki eğitimlerini bir işletmede yapan öğrencilerin, bu işletmelerde bir eğitim bölümünün olmasının, onların bu işletme hakkındaki algılamalarında bir farklılaşmaya neden olup olmadığı görmek üzere *t testi* uygulanmış ve sonuçları aşağıda, Tablo 16’da özetlenmiştir.

Tablo 16 Öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir eğitim bölümü olmasına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletme İle İlgili Sorular	Eğitim Bölümü	N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
7	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumumun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum.	Var	250	4,08	1,38	1,15	447	0,251
		Yok	199	3,92	1,39			
8	İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Var	250	3,86	1,33	2,35	447	0,019*
		Yok	199	3,56	1,33			
9	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Var	250	3,85	1,23	2,85	447	0,005*
		Yok	199	3,50	1,33			
10	İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum.	Var	250	3,89	1,26	4,13	447	0,000*
		Yok	199	3,37	1,40			
11	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor.	Var	250	3,67	1,40	3,35	447	0,001*
		Yok	199	3,21	1,47			
12	İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum.	Var	250	3,06	1,50	0,50	447	0,619
		Yok	199	2,98	1,51			
13	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapılıyor.	Var	250	3,55	1,39	1,70	447	0,090
		Yok	199	3,33	1,41			
14	İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	Var	250	3,68	1,36	-0,04	447	0,972
		Yok	199	3,69	1,26			
15	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum.	Var	250	3,12	1,59	-0,79	447	0,429

		Yok	199	3,24	1,49			
16	Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Var	250	3,86	1,45	1,56	447	0,120
		Yok	199	3,64	1,49			
17	Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Var	250	3,63	1,43	3,39	447	0,001*
		Yok	199	3,16	1,51			
18	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım.	Var	250	3,82	1,36	2,10	447	0,036*
		Yok	199	3,53	1,49			
19	Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim.	Var	250	3,71	1,38	2,65	447	0,008*
		Yok	199	3,34	1,55			

$\alpha=.05$

“İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum” (madde 8) ifadesi için yaptığımız t testi bize işletmede bir eğitim bölümünün olmasının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma nedeni olduğunu göstermektedir ($t=2,35$ ve $p=.019$). İşletmede bir eğitim bölümünün olmasının durumda öğrencilerin ($X=3,86$) ile işletme içerisinde alanları ile ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı bulduklarını, olmadığı durumlarda ($X=2,56$) ise öğrencilerin bu fırsatlardan daha az yararlandıklarını göstermektedir. Bir eğitim bölümünün bulunması sayesinde öğrenciler pratiğe geçmeden önce yapacaklarını da öğrenme fırsatı bulabilecek ve sonrasında daha az sorunla karşılaşacaklardır.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum” (madde 9) ifadesi için de bir eğitim bölümünün ayırt edici faktör olduğu anlaşılmaktadır ($t=2,85$ ve $p=.005$). Eğitim bölümü olduğu işletmelerde ($X=3,85$) öğrencilerin gelişmelerinin takip edilmesinin, eğitim bölümü olmayan işletmelere göre ($X=3,50$) daha kolay olduğu bellidir. Bir eğitim bölümü olması ve kullanılmasının aynı zamanda stajyer öğrencilerden sorumlu birinin de olduğu anlamına geldiğini kabul edersek, bu kişinin öğrencilerin gelişimini takip etmesi son derece beklenir bir durum olacaktır. Bu nedenle bir eğitim bölümünün olması hem öğrencilerin stajlarını daha bilinçli yerine getirmesine katkıda bulunacak, hem de onların gelişmelerinin takibinde işe yarayacağı anlaşılmaktadır.

“İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum” (madde 10) ifadesine baktığımızda bu madde için de bir eğitim bölümünün olmasının ayırt edici bir faktör olduğu görüyoruz ($t=4,13$ ve $p<.001$). Eğitim bölümü olan işletmelerde staj gören öğrencilerin bu ifadeye ($X=3,89$) ile olumlu düzeyde katıldıklarını, eğitim bölümü olmayan işletmelerde çalışan öğrencilerin ise ($X=3,37$) ile "bazen" düzeyinde katıldıklarını

görüyoruz. Bu da bize eğitim bölümü olan işletmelerde öğrencilerin sadece mesleki değil aynı zamanda iş kazaları konusunda da eğitime tabi tutulduklarını gösteriyor.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor” (madde 11) işletmede eğitim bölümünün olmasının, öğrencilerin bu işletme ile ilgili algılamalarını (istatistiksel olarak anlamlı) etkileyen başka bir ifadedir ($t=3,35$ ve $p= .001$). Eğitim bölümü bulunan işletmelerde çalışan öğrenciler $X=3,67$ ile öğretim takvimine daha çok uyulduğunu düşünürken, eğitim bölümü bulunmayan işletmelerde çalışan öğrenciler $X=3,21$ ile öğretim takvimine “bazen” düzeyinde uyulduğunu düşünmektedirler. Bir eğitim bölümü bulunan işletmelerin, öğrencilerin öğretim takvimini de staj zamanında dikkate aldıkları anlaşılmaktadır.

“Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi arttırıyor” (madde 17) ifadesi için de bir eğitim bölümünün varlığı öğrencilerin o işletme için algılarında bir farklılaşma yaratıyor ($t=3,39$ ve $p= .001$). Eğitim bölümünde çalışan öğrencilerin işletmeden aldıkları ücretin onların verimini arttırdığını ($X=3,63$), eğitim bölümü olmayan işletmede çalışan öğrencilere göre daha fazla puanlaması ($X=3,16$) bize eğitim bölümüne sahip işletmelerin stajyerleri daha çok önemseydiğini, böylece zamanında ödeme yaparak öğrencilerin verimini arttırdıklarını düşündürmektedir.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım” (madde 18) ifadesi için, işletmede bir eğitim bölümü olmasının öğrencilerin o işletme ile ilgili algılamalarında bir farklılaşma nedeni olduğu görülmektedir ($t=2,10$ ve $p= .036$). Az bir puan farkıyla da olsa, eğitim bölümü olan işletmelerde stajlarını yapan öğrencilerin ($X=3,82$), çalıştıkları işletmede eğitim bölümü olmayan öğrencilere göre ($X=3,53$) daha çok olumlu duygularla ayrılmalarına sebep olduğu görülmektedir. Öğrencilerin staj yaptıkları yer ile ilgili olumlu duygular geliştirmelerinde, işletmede bir eğitim bölümünün olmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır.

“Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim” (madde 19) ifadesi, işletmede bir eğitim bölümünün olmasının staj yapan öğrencilerin değerlendirmelerinde farklılık yaratan son ifadedir ($t=2,65$ ve $p= .008$). Bir eğitim bölümünün bulunduğu işletmede öğrencilerin burada çalışmayı sürdürme isteğinin ($X=3,71$), eğitim bölümü bulunmayan işletmelerde staj yapan öğrencilerin bu işletmelerde çalışmayı

sürdürme isteğinden daha fazla olduğu görülmektedir ($X=3,34$). Bu da bize işletmelerde eğitim bölümlerinin bulunmasının çalışanlar açısından (en azından stajyerler için) önemli olduğunu göstermektedir.

Genel olarak staj yaptıkları işletmelerde eğitim bölümü bulunan öğrencilerin, staj yaptıkları yer hakkında daha olumlu düşündükleri ve memnun olduklarını söylemek mümkün görünmektedir.

Mesleki eğitimlerini işletmelerde gören öğrencilerin, işletmede bir eğitim sorumlusunun olmasının onların işletmeyi değerlendirmelerinde bir farklılaşmaya neden olup olmadığını görmek üzere bir t testi uygulanmış olup sonuçları aşağıda, Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17 Öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir eğitim sorumlusunun olmasına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletme İle İlgili Sorular	Eğitim Sorumlusu	N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
7	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumunun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum.	Var	319	4,12	1,35	2,74	447	0,006*
		Yok	130	3,73	1,44			
8	İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Var	319	3,81	1,35	2,09	447	0,037*
		Yok	130	3,52	1,29			
9	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Var	319	3,83	1,27	3,47	447	0,001*
		Yok	130	3,37	1,27			
10	İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum.	Var	319	3,81	1,32	3,59	447	0,000*
		Yok	130	3,31	1,36			
11	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor.	Var	319	3,61	1,42	3,37	447	0,001*
		Yok	130	3,11	1,47			
12	İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum.	Var	319	3,07	1,52	1,05	447	0,293
		Yok	130	2,91	1,44			
13	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapılıyor.	Var	319	3,60	1,39	3,44	447	0,001*
		Yok	130	3,10	1,38			
14	İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	Var	319	3,73	1,35	1,20	447	0,231
		Yok	130	3,57	1,23			
15	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum.	Var	319	3,15	1,58	-0,38	447	0,701
		Yok	130	3,22	1,47			
16	Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Var	319	3,86	1,45	2,18	447	0,030*
		Yok	130	3,52	1,50			
17	Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Var	319	3,46	1,49	1,01	447	0,311
		Yok	130	3,31	1,46			
18	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım.	Var	319	3,75	1,41	1,44	447	0,150
		Yok	130	3,54	1,45			
19	Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim.	Var	319	3,65	1,43	2,35	447	0,019*
		Yok	130	3,29	1,53			

$\alpha=0,05$

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumunun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum” (madde 7) faktörü için işletmede bir eğitim sorumlusu olmasının farklılaşma nedeni olduğu görülmektedir ($t=2,74$ ve $p= .006$). Buna göre işletmede bir eğitim sorumlusunun olduğu yerdeki öğrenciler ($X=4,12$) devam/devamsızlıklarının, işletmede bir eğitim sorumlusunun olmadığı yere ($X=3,73$) göre daha iyi takip edildiğini düşünmektedirler. Bu doğal bir sonuçtur ve işletmelerde bir eğitim sorumlusunun olmasının ne kadar önemli olduğunu bize göstermektedir.

“İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum” (madde 8) ifadesi bakımından bir eğitim sorumlusunun bulunmasının, işletmelerde staj yapan öğrencilerin o işletme hakkında değerlendirmelerini etkilediği görülmektedir ($t=2,09$ ve $p= .037$). İşletmede bir eğitim sorumlusunun olduğu yerlerde öğrencilerin kendi alanları ile ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatını daha çok buldukları anlaşılmaktadır ($X=3,81$ ve $X=3,52$). Öğrencilerin gelişiminden doğrudan sorumlu olan bir kişinin staj yapan öğrencilere işletmede kullanılan teknolojileri tanıtması görevi olduğundan, eğitim sorumlusu olan işletmelerdeki öğrencilerin mesleki eğitimlerinin de daha verimli geçmesi beklenir bir durumdur ve öğrencilerin staj için böyle yerler seçmelerinin faydası burada da ortaya çıkmıştır.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum” (madde 9) ifadesi için de işletmede bir eğitim sorumlusunun olmasının öğrencilerin işletmeyi değerlendirmelerinde etkili olduğu görülmektedir ($t=3,47$ ve $p= .001$). Eğitim sorumlusu olmayan işletmelerde öğrenciler $X=3,37$ ile mesleki uygulamalarının takip ve denetimini “Bazen” düzeyinde yeterli bulurken, eğitim sorumlusu olan işletmelerde staj yapan öğrencilerin mesleki uygulamalarının takip ve denetimini $X=3,83$ ile “çoğunlukla” düzeyinde yeterli bulmaktadırlar.

“İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum” (madde 10) ifadesini, işletmede eğitim sorumlusunun olmasına göre öğrencilerin o işletmeyi algılamalarında bir farklılık nedeni olup olmadığına baktığımız t testi bize istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir ($t=3,47$ ve $p< .001$). Buna göre çalıştıkları işletmede eğitim sorumlusu olan yerdeki öğrencilerin iş kazasına karşı alınan önlemleri $X=3,81$ ile eğitim sorumlusu olmayan yerdeki stajyer öğrencilere göre $X= 3,31$ ile daha

yeterli buldukları gözükmektedir. Eğitim sorumlusunun stajyer öğrencileri iş kazalarına karşı da hazırladığı ve bunun öğrencilerce olumlu bulunduğu anlaşılmaktadır.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor” (madde 11) ifadesini öğrencilerin değerlendirmesinde işletmede eğitim sorumlusunun varlığının bir farklılaşma nedeni olduğu bulunmuştur ($t=3,37$ ve $p= .001$). İşletmede eğitim sorumlusu var diyen öğrenciler $X=3,61$ ile “çoğunlukla” düzeyinde öğretim takvimine uyulduğunu ve işletmede eğitim sorumlusu yok diyen öğrencilerin $X=3,11$ ile “bazen” düzeyinde öğretim takvimine uyulduğunu söylediklerini görüyoruz. Öğrencilerin mesleki eğitimlerinin faydalı olmasında bir eğitim sorumlusunun varlığının etkisinin önemi bir kez daha karşımıza çıkmaktadır.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapılıyor” (madde 13) ifadesini işletmede bir eğitim sorumlusunun olup olmadığına göre, öğrencilerin o işletme için değerlendirmelerinde bir farklılaşma nedeni olup olmadığına baktığımızda *t testi* istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmadan bahsedebileceğimiz göstermektedir ($t=3,44$ ve $p= .001$). Eğitim sorumlusunun olduğu yerde staj yapan öğrenciler $X=3,60$ ile “çoğunlukla” düzeyinde öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapıldığını söylerken, eğitim sorumlusunun olmadığı yerde staj yapanların $X=3,10$ ile “bazen” düzeyinde öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapıldığını söylemektedirler. Bu da işletmede bir eğitim sorumlusu olmasının, stajyer öğrencilerin amaçlarına uygun mesleki eğitim görmelerindeki etkisini ortaya koymaktadır.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum” (madde 16) ifadesi için işletmede bir eğitim sorumlusunun varlığının öğrencilerin işletmeyi değerlendirmede bir farklılaşma nedeni olduğu anlaşılmaktadır ($t=2,18$ ve $p= .030$). Öğrenciler tarafından yapılan değerlendirmelerde, eğitim sorumlusunun olduğu işletmelerde $X=3,86$ ile ücretlerini düzenli aldıklarını söylerken, eğitim sorumlusunun olmadığı yerde çalışan öğrencilerin ücretlerini $X=3,52$ ile düzenli aldıklarını söylemektedirler. Bundan, eğitim sorumlusunun varlığının, öğrencilerin ücretlerini düzenli olarak almalarında da belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bunu eğitim sorumlusunun mu sağladığı, ya da eğitim sorumlusu olan işletmelerin mi ücretlerin düzenli olarak ödenmesinde daha hassas davrandıkları konusu belli değildir.

“Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim” (madde 19) ifadesi öğrencilerin staj yaptıkları yer ile ilgili algılamalarını en iyi görebileceğimiz ifadelerden biridir. Bu ifade için işletmede bir eğitim sorumlusunun olup olmamasının öğrencilerin o işletmeyi değerlendirmeyi değerlendirmelerinde etkili olup olmadığına yönelik yaptığımız t testi bize istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğunu göstermektedir ($t=2,35$ ve $p= .019$). Eğitim sorumlusu olan işletmelerde çalışan öğrenciler $X=3,65$ puan vererek bu işletmede mezun olduktan sonra da çalışmak istediklerini ifade ederken, eğitim sorumlusunun olmadığı işletmelerde staj gören öğrencilerin $X=3,29$ ile mezun olduktan sonra bu işletmede çalışmayı pek de istemediklerini ifade etmektedirler. İşletmede bir eğitim sorumlusunun olmasının o işletmenin çalışanlarına verdiği önemin de bir göstergesi olarak kabul edilebileceğini düşünürsek, bu sonucun tutarlı olduğunu da söyleyebiliriz.

Genel olarak, işletmelerde bir eğitim sorumlusu olmasının o işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilerin görüşlerini etkilediğini ve işletmelere daha olumlu yaklaştıklarını söyleyebiliriz.

Staj yapan öğrencilerin, staj yaptıkları işletmede iş kazası geçirip geçirmemelerinin, onların işletme hakkında farklı değerlendirmeye neden olup olmadığını görmek üzere yaptığımız t testi sonuçları aşağıda Tablo 18’de özetlendiği gibidir.

Tablo 18 Öğrencilerin çalıştıkları işletmede iş kazası geçirmiş olmalarına göre işletmeyi algulamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletme İle İlgili Sorular	Kaza Geçirme	N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
7	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumunun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum.	Evet	143	3,59	1,53	-1,42	447	0,060
		Hayır	306	3,20	1,27			
8	İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Evet	143	3,59	1,46	-1,45	447	0,147
		Hayır	306	3,79	1,27			
9	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Evet	143	2,28	1,38	-2,44	447	0,025*
		Hayır	306	3,79	1,23			
10	İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum.	Evet	143	3,21	1,39	-2,62	447	0,006*
		Hayır	305	3,73	1,32			
11	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor.	Evet	143	3,57	1,34	1,01	447	0,314
		Hayır	306	3,42	1,50			
12	İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum.	Evet	143	3,09	1,42	-3,31	447	0,051
		Hayır	306	3,18	1,51			
13	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapılıyor.	Evet	143	3,20	1,45	-1,67	447	0,058
		Hayır	306	3,57	1,36			
14	İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	Evet	143	3,42	1,42	-1,95	447	0,053
		Hayır	306	3,81	1,25			
15	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum.	Evet	143	2,92	1,43	-1,34	447	0,070
		Hayır	306	3,29	1,58			
16	Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Evet	143	3,47	1,49	-1,88	447	0,054
		Hayır	306	3,90	1,45			
17	Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Evet	143	3,27	1,46	-1,50	447	0,135
		Hayır	306	3,49	1,49			
18	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım.	Evet	143	2,58	1,35	-2,90	447	0,007*
		Hayır	306	3,73	1,46			
19	Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim.	Evet	143	2,57	1,44	-2,97	447	0,004*
		Hayır	306	3,93	1,48			

$\alpha=.05$

Mesleki eğitimlerini işletmelerde yapan öğrencilerin o işletme ile ilgili algılarında iş kazası geçirme/geçirmeme durumunun bir farklılaşma kaynağı olduğu yapıyla *t testi* sonucu 4 faktörde bulunmuştur.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum” (madde 9) ifadesi için işletmede kaza geçirmenin bir farklılaşma kaynağı olduğu görülmektedir ($t=-2,44$ ve $p=.025$). İşletmede iş kazası geçiren öğrenciler $X=2,28$ ile “nadiren” düzeyinde eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli bulmadıklarını ifade ederken, bir iş kazası geçirmemiş öğrenciler $X=3,79$ ile “çoğunlukla” düzeyinde eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli bulduklarını söylemektedirler.

Yine “işletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum” (madde 10) ifadesinin de öğrencilerin iş kazası geçirmeye göre bir farklılaşma nedeni olduğu görülmektedir ($t=-2,62$ ve $p= .006$). İşletmede iş kazası geçiren öğrenciler kazalara karşı alınan tedbirleri $X=3,21$ ile “bazen” düzeyinde değerlendirirken, iş kazası geçirmemiş öğrencilerin iş kazalarına karşı alınan tedbirleri $X=3,73$ ile “çoğunlukla” düzeyinde değerlendirmektedirler.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım” (madde 18) ifadesi için de kaza geçirmiş olmanın o işletmeyi değerlendirmede bir farklılaşma nedeni olduğu anlaşılmaktadır ($t=-2,90$ ve $p= .007$). Kaza geçiren öğrencilerin işletmeden olumlu duygularla ayrılma düzeyleri $X=2,58$ ile “nadiren” iken, kaza geçirmemiş öğrencilerin staj yaptıkları işletmeden olumlu duygularla ayrılmaları $X=3,73$ ile "çoğunlukla" düzeyinde gerçekleşmiştir. Kaza geçirmenin o işletmeye karşı duygularda önemli bir olumsuzluk nedeni olduğu görülmektedir.

Mesleki eğitimlerini işletmelerde gören öğrencilere sorulan “mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim” (madde 19) ifadesinin de değerlendirilmesinde öğrencilerin kaza geçirmeleri durumuna göre bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t=-2,97$ ve $p= .004$). Çalıştıkları yerde iş kazası geçirmiş öğrencilerin mezun olduktan sonra o işletmede çalışma isteklerinin çok az olduğu $X=2,57$ ile “nadiren” düzeyinde, iş kazası geçirmemiş öğrencilerin ise mezun olduktan sonra o işletmede çalışma isteklerinin daha yüksek, $X=3,93$ ile “çoğunlukla” düzeyinde olduğu görülmüştür.

Genel olarak baktığımızda mesleki eğitimlerinin işletmelerde gören öğrencilerin, o işletme hakkındaki olumlu veya olumsuz değerlendirmelerinde, o işletmede bir iş kazası geçirip geçirmemenin etkili olduğu anlaşılmaktadır. İşletmeye ait algıların bir özeti sayılabilecek madde 19’da gördüğümüz gibi öğrenciler iş kazası geçirmemişse o işletmede mezun olduktan sonra da çalışma isteğindedirler.

Mesleki eğitimlerini işletmelerde yapan öğrencilerin, çalıştıkları işletme hakkındaki fikirlerinin kendi alanlarında bir koordinatör ile staj süresince çalışmalarının bir farklılaşma nedeni olup olmadığını görmek üzere bir t testi uygulanmış olup sonuçları aşağıdaki Tablo 19’da özetlenmiştir.

Tablo 19 Öğrencilerin staj yaptıkları sürede koordinatör öğretmenlerinin kendi

alanlarından olmasına göre işletmeyi algılamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletme İle İlgili Sorular	Koordinatör Öğretmen	N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
7	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumunun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum.	Evet	315	4,01	1,37	0,14	446	0,888
		Hayır	133	3,99	1,43			
8	İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	Evet	315	3,73	1,31	1,05	446	0,295
		Hayır	133	3,59	1,39			
9	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	Evet	315	3,80	1,28	2,74	446	0,018*
		Hayır	133	3,26	1,30			
10	İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum.	Evet	315	3,70	1,35	0,99	446	0,325
		Hayır	132	3,56	1,35			
11	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor.	Evet	315	3,57	1,42	2,34	446	0,020*
		Hayır	133	3,22	1,51			
12	İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum.	Evet	315	2,41	1,50	-1,44	446	0,043*
		Hayır	133	3,08	1,51			
13	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapılıyor.	Evet	315	3,52	1,42	1,47	446	0,142
		Hayır	133	3,31	1,34			
14	İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	Evet	315	3,77	1,30	1,97	446	0,052
		Hayır	133	3,50	1,34			
15	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum.	Evet	315	3,22	1,57	1,91	446	0,043*
		Hayır	133	3,57	1,48			
16	Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	Evet	315	3,85	1,42	1,82	446	0,069
		Hayır	133	3,57	1,57			
17	Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi artırıyor.	Evet	315	3,40	1,47	-0,48	446	0,631
		Hayır	133	3,47	1,52			
18	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım.	Evet	315	4,33	1,42	1,78	446	0,032*
		Hayır	133	3,32	1,43			
19	Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim.	Evet	315	3,59	1,42	1,14	446	0,255
		Hayır	133	3,42	1,56			

$\alpha=.05$

Tablo'dan da görüleceği üzere stajlarını bir işletmede yapmakta olan öğrencilerin, çalıştıkları işletmeyi değerlendirmelerinde kendi alanlarında bir koordinatör öğretmen nezaretinde çalışmalarını onların işletmeyi 5 faktörde istatistiksel olarak anlamlı ($p < .05$) değerlendirmelerine neden olmaktadır.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum” (madde 9) ifadesini koordinatör öğretmeni kendi alanlarından olan ve olmayan öğrenciler farklı olarak değerlendirmektedir ($t=2,74$ ve $p=.018$). Buna göre koordinatör öğretmenleri kendi alanından olan öğrenciler işletmede gördükleri mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini $X=3,80$ ile “çoğunlukla” düzeyinde yeterli bulurken, koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olmayan öğrenciler işletmede gördükleri mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini $X=3,26$ ile “bazen” düzeyinde yeterli bulmadıklarını ifade etmektedirler. Koordinatör öğretmen öğrencilerin kendi alanlarından olmadığında, o öğretmenin öğrencilerin mesleki eğitim uygulamalarının takip ve

denetiminin de güç olacağı aşikârdır. Uzmanlık gerektiren mesleki eğitimde bir öğretmenin kendi alanında olmayan bilgi ve tecrübeye sahip olmasını beklemek gerçekçi olmayacaktır. Bu da sonuç itibarıyla öğrencilerin mesleki eğitimlerinden istenen faydanın sağlanmasını güçleştirecektir.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor” (madde 11) ifadesi için de koordinatör öğretmenleri kendi alanından olan ve olmayan öğrenciler işletme için farklı değerlendirmelerde bulunmaktadır ($t=2,34$ ve $p= .020$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanından olan öğrenciler işletmede öğretim takvimine uyulduğunu $X=3,57$ ile belirtirken, koordinatörleri kendi alanlarından olmayan öğrenciler $X=3,22$ ile işletmede öğretim takvimine “bazen” uyulduğunu söylemektedirler. İşletmede öğretim takvimine uyulup uyulmadığı büyük ölçüde okul ve işletme arasındaki işbirliği ile belirlendiğinden ve bağlantının koordinatör öğretmenle sağlandığı staj durumlarında, öğretmenin öğrencinin alanından başka bir alandan olmasının bu işbirliğini zorlaştırdığı anlaşılmaktadır.

“İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum” (madde 12) ifadesi, koordinatör öğretmenin öğrencilerin alanından olup olmaması bakımında değerlendirme farkı bulunan diğer bir ifadedir ($t=- 1,44$ ve $p= .043$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler işletme koşul ve çalışma düzenine uymakta $X=2,41$ ile “nadiren” güçlük çektiklerini söylerken, koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olmayan öğrenciler $X=3,08$ ile “çoğunlukla” düzeyinde işletme koşul ve çalışma düzenine uymakta güçlük çektiklerini ifade etmektedir. Koordinatör öğretmenin öğrencilerin işletme ile ilgili güçlüklerini tespit edip gerekli tedbirleri öğrenci ya da işletme bazında almaya çalışması, onun öğrencinin alanından olması durumunda daha kolay olacağı bellidir. Burada çıkan sonuç ile yukarıda incelediğimiz iki durumun sonuçları son derece tutarlı olup, mesleki eğitimden beklenen faydanın sağlanmasında koordinatör öğretmenin öğrencinin alanından olmasının önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır.

Yukarıda gördüğümüz koordinatör öğretmenin öğrencilerin kendi alanlarından olmamasının olumsuz sonuçları madde 15, “işletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum” ifadesi bakımından da görülmektedir ($t= 1,91$ ve $p= .043$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olmayan öğrenciler $X=3,57$ ile “çoğunlukla” düzeyinde işletme çalışanlarıyla

sorunlar yaşadığını söylerken, koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler $X=3,22$ ile işletme çalışanlarıyla “nadiren” düzeyinde sorun yaşadıklarını belirtmektedirler.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım” (madde 18) ifadesi için mesleki eğitimlerini yapan öğrencilerin koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olup olmamasının farklı bir değerlendirmeye neden olup olmadığına baktığımızda $t= 1,78$ ve $p= .032$ ile istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğunu söyleyebiliyoruz. Koordinatörü kendi alanlarından olan öğrencilerin stajı bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldığını $X=4,33$ ile “her zaman” düzeyinde yüksek bir puanla ifade ederken, koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olmayan öğrencilerin olumlu duygularının $X=3,32$ ile “nadiren” düzeyinde kaldığını görmekteyiz. Bu da bize okul-işyeri-öğrenci üçgeni içinde koordinatör öğretmenin ne kadar önemli bir işlevi olduğunu ve bu öğretmenin öğrencilerin kendi alanlarından olmasının önemini göstermektedir.

2.2.4. Öğrencilerin Mesleki Eğitim Gördükleri İşletmeyi Eğitim Yönünden Değerlendirmesine İlişkin Algılama Düzeyleri

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerin mesleki eğitimlerini gördükleri işletmeleri eğitim yönünden değerlendirmelerine ilişkin algılama düzeyleri incelenmiştir. Bu boyuta ilişkin öğrencilerin toplam puanlarının ortalamalarına bakıldıktan sonra, her bir madde için işletmede staj yapan öğrencilerin sayısı, işletmede bir eğitim bölümünün varlığı, bir eğitim sorumlusunun varlığı, kendi alanlarından bir koordinatör öğretmenin varlığı değişkenleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığı yapılan istatistikî testler sonrası tablolarla incelenecektir.

Tablo 20’de öğrencilerin mesleki eğitimlerini gördükleri işletmeleri, eğitim yönüyle ilgili ifadeler bakımından değerlendirmek üzere verdikleri puanların ortalamalarına bakılmıştır.

Öğrencilerin çizelgedeki tüm ifadeler “çoğunlukla” düzeyinde olumlu puanlar verdikleri görülmektedir. Çalıştıkları işletmeleri eğitim yönüyle değerlendirdikleri bu ifadelerden en yüksek puanı $X=3,94$ ile 31. maddedeki “İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum” ifade almıştır. Buna

rağmen verilen puan düzeyleri dikkatle incelendiğinde öğrencilerin %15,8'inin bu ifade için “nadiren” + “hiçbir zaman” dediklerini gözden kaçırmamak gerekiyor. Yine “Mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum” (madde 21) ifadesi de $X=3,82$ ile oldukça yüksek puan almıştır. Bu ifade için de öğrencilerin %19,8'inin olumsuz puan verdikleri unutulmamalıdır. Diğer ifadeler için de benzer sonuçlar olduğu çizelge dikkatle incelendiğinde görülecektir. Öğrencilerin hangi maddeler konusunda daha olumlu puanlama yaptıkları ve yukarıdaki bağımsız değişkenlere göre bir farklılaşmadan bahsedilip bahsedilemeyeceğini, bahsedilebilirse kaynağı takip eden t test ve ANOVA testi sonrası tartışacağız.

Tablo 20 Öğrencilerin çalıştıkları işletmeyi mesleki eğitim yönünden değerlendirmelerine ilişkin ss ve X

Madde	İşletmede Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine İlişkin Sorular	N=449					Standart Sapma (ss)	Ortalama Puan (X)
		Her Zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman		
20	Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkanı bulabiliyorum.	165	81	86	48	68	1,45	3,51
21	Mesleki eğitim Gördüğüm İşletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	200	87	73	58	31	1,31	3,82
22	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim süresini yeterli buluyorum.	204	75	71	50	49	1,41	3,75
23	İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayırıyor.	166	98	77	67	41	1,35	3,63
24	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığımı inanıyorum.	194	98	74	50	33	1,29	3,82
25	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu.	186	104	73	52	34	1,30	3,79

26	İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim.	141	123	79	63	42	1,31	3,58
27	Koordinatör öğretmenimin benimle ve işletme ile olan iletişimimi yeterli buluyorum.	177	85	84	45	58	1,42	3,62
28	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum.	161	104	90	63	31	1,28	3,67
29	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle uğraştım.	182	110	66	52	39	1,32	3,77
30	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	177	84	78	66	44	1,38	3,63
31	İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum.	213	98	67	39	32	1,27	3,94

Öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri sınıfta veya atölye/laboratuarda yapmalarının onların mesleki eğitim gördükleri işletmede yapılan çalışmalarını eğitim yönünden değerlendirmelerinde bir farklılık nedeni olup olmadığını görmek üzere yaptığımız t testi sonuçları aşağıda, Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21 Öğrencilerin uygulama gerektiren derslerini sınıf veya atölye/laboratuarda yapmalarına göre işletmeyi mesleki eğitim yönünden algılamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletmede Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine İlişkin Sorular	Uyg. Ders Yeri	N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
20	Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânı bulabiliyorum.	Sınıfta	159	2,50	1,41	-2,11	447	0,016*
		Atölye/Lab.	290	3,51	1,48			
21	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Sınıfta	159	2,69	1,30	-1,91	447	0,033*
		Atölye/Lab.	290	3,89	1,31			
22	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim süresini yeterli buluyorum.	Sınıfta	159	2,62	1,45	-2,51	447	0,012*
		Atölye/Lab.	290	3,87	1,37			
23	İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayırıyor.	Sınıfta	159	3,49	1,38	-1,57	447	0,116
		Atölye/Lab.	289	3,70	1,33			
24	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığuma inanıyorum.	Sınıfta	159	3,64	1,38	-1,22	447	0,227
		Atölye/Lab.	290	3,92	1,23			
25	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu.	Sınıfta	159	3,62	1,38	-1,07	447	0,139
		Atölye/Lab.	290	3,89	1,24			
26	İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim.	Sınıfta	159	3,48	1,32	-1,39	447	0,117
		Atölye/Lab.	290	3,69	1,30			
27	Koordinatör öğretmenimin benimle ve işletme ile olan iletişimimi yeterli buluyorum.	Sınıfta	159	3,46	1,50	-1,78	447	0,076
		Atölye/Lab.	290	3,71	1,36			
28	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum.	Sınıfta	159	2,63	1,31	-2,66	447	0,008*
		Atölye/Lab.	290	3,80	1,26			
29	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle	Sınıfta	159	3,72	1,35	-0,51	447	0,611

	uğraştım.	Atölye/Lab.	290	3,79	1,31			
30	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	Sınıfta	159	3,47	1,42	-1,83	447	0,068
		Atölye/Lab.	290	3,72	1,35			
31	İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum.	Sınıfta	159	3,91	1,22	-0,39	447	0,693
		Atölye/Lab.	290	3,96	1,30			

$\alpha=.05$

“Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânı bulabiliyorum” (madde 20) ifadesini değerlendirmede öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri sınıf veya atölye/laboratuarda yapmalarının bir farklılaşma nedeni olduğu anlaşılmaktadır ($t= -2,11$ ve $p= .016$). Uygulama gerektiren derslerini sınıfta gören öğrencilerin okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânını $X=2,50$ ile “nadiren” düzeyinde bulabildikleri, uygulama gerektiren derslerini atölye/laboratuarda gören öğrencilerin okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânını ise $X=3,51$ ile “çoğu zaman” düzeyinde bulabildikleri görülüyor. Böylece uygulama gerektiren derslerin sınıfta görülmesinin, öğrencilerin stajdaki başarılarını da olumsuz yönde etkilemiş olduğunu görüyoruz.

Yine “mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum” (madde 21) ifadesine öğrencilerin verdikleri puanlardan, onların uygulama gerektiren dersleri sınıf veya atölye/laboratuarda yapmalarının bir farklılaşma nedeni olduğu anlaşılmaktadır ($t= -1,91$ ve $p= .033$). Uygulama gerektiren dersleri sınıflarında gören öğrencilerin staj yaptıkları işletmede bulunan teknik araç gereçlerden yeterince faydalanamadığı ($X=2,69$ ile “bazen” düzeyinde), uygulama gerektiren derslerini atölye/laboratuarda gören öğrencilerin ise $X=3,89$ ile “çoğunlukla” düzeyinde işletmede bulunan teknik araç gereçlerden yeterince faydalanabildikleri anlaşılmaktadır. Bu aslında beklenir bir sonuç olup, örneklemin %35,4'lük kısmını oluşturan ve uygulama gerektiren dersleri sınıfta yapmanın staj zamanında öğrenciler açısından yarattığı ciddi problemlere bir örnektir. Öğrenciler bu şekilde hem piyasa için hazır olmadan mezun olma, hem de yaptıkları stajın boşa gitmesi gibi bir durumda kalmaları söz konusudur.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim süresini yeterli buluyorum” (madde 22) ifadesi için de yukarıdakine benzer, uygulama gerektiren dersleri sınıfta veya atölye/laboratuarda görmeye göre farklı bir değerlendirme vardır ($t= -2,51$ ve $p= .012$). Uygulama gerektiren dersleri sınıflarında gören öğrencilerin $X=2,62$ ile işletmede gördüğü mesleki eğitim süresini “bazen” düzeyinde yeterli bulduğunu, bun karşılık uygulama

gerektiren dersleri atölye/laboratuarda gören öğrencilerin işletmede gördüğü mesleki eğitim süresini $X=3,87$ ile “çoğunlukla” düzeyinde yeterli bulunduğunu görüyoruz. Uygulama gerektiren dersleri sınıflarında gören öğrencilerin işletmedeki mesleki eğitim süresini yetersiz bulmasının en önemli nedeni bunun diğer gruptaki gibi tamamlayıcı bir süre olarak değil, asıl süre olarak görmesinden kaynaklanması çok olasıdır.

Son olarak, “mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum” (madde 28) ifadesi için öğrencilerin uygulama gerektiren dersleri sınıfta veya atölye/laboratuarda görmenin değerlendirmede bir farklılaşma nedeni olduğu görülmektedir ($t= -2,66$ ve $p= .008$). Birinci grup $X=2,63$ ile kişisel becerilerini işletmede sergileyemediğini, ikinci grup ise $X=3,80$ ile “çoğunlukla” işletmede kişisel becerilerini sergileyebildiğini ifade etmektedir.

İşletmede staj yapan öğrenci sayısına göre, işletmede yapılan mesleki eğitimin değerlendirmelerde bir farklılık olup olmadığını anlamak üzere uygulanan ANOVA testinin sonuçları aşağıda, Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22 Öğrencilerin çalıştıkları işletmedeki stajyer sayılarına göre işletmeyi mesleki eğitim yönünden algılamalarına ilişkin ANOVA ve LSD testi

Mad.	İşletmede Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine İlişkin Sorular	Stajyer Sayısı	N	X	ss	ANOVA			LSD
						F	Sd	p	
20	Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânı bulabiliyorum.	1-5 Kişi (I)	261	3,49	1,50	2,45	446	0,026*	I-III
		6-10 Kişi (II)	106	3,60	1,35				
		11 + (III)	81	4,44	1,47				
21	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	1-5 Kişi (I)	262	2,48	1,31	1,83	446	0,117	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,28	1,28				
		11 + (III)	81	3,29	1,36				
22	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim süresini yeterli buluyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,32	1,35	1,79	446	0,123	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,20	1,50				
		11 + (III)	81	3,33	1,41				
23	İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayrılıyor.	1-5 Kişi (I)	262	2,45	1,33	1,96	446	0,119	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,47	1,40				
		11 + (III)	81	3,72	1,35				
24	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığımıza inanıyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,22	1,28	2,47	446	0,025*	I-II I-III
		6-10 Kişi (II)	106	3,75	1,37				
		11 + (III)	81	3,80	1,25				
25	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu.	1-5 Kişi (I)	262	2,44	1,29	3,85	446	0,011*	I-II I-III
		6-10 Kişi (II)	106	3,75	1,32				
		11 + (III)	81	3,80	1,31				
26	İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim.	1-5 Kişi (I)	261	3,62	1,29	0,71	446	0,494	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,44	1,32				
		11 + (III)	81	3,62	1,39				
27	Koordinatör öğretmenimin benimle ve işletme ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,64	1,39	0,11	446	0,899	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,57	1,42				

		11 + (III)	81	3,62	1,51				
28	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,62	1,29	0,52	446	0,593	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,74	1,21				
		11 + (III)	81	3,75	1,35				
29	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle uğraştım.	1-5 Kişi (I)	262	3,74	1,38	2,78	446	0,034*	I-III II-III
		6-10 Kişi (II)	106	3,80	1,24				
		11 + (III)	81	4,35	1,25				
30	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,67	1,35	0,31	446	0,732	-
		6-10 Kişi (II)	106	3,55	1,46				
		11 + (III)	81	3,62	1,38				
31	İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum.	1-5 Kişi (I)	262	3,90	1,32	2,02	446	0,042*	I-III II-III
		6-10 Kişi (II)	106	3,98	1,25				
		11 + (III)	81	4,33	1,15				

$\alpha=.05$

İşletmede staj yapan öğrenci sayısının, bu öğrencilerin işletmede gördükleri mesleki eğitimleri değerlendirmede bir farklılık unsuru olup olmadığına ilişkin uyguladığımız ANOVA testine göre, gruplar arasında “okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânı bulabiliyorum” (madde 20) ifadesi için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşmaya rastlanmıştır ($F=2,45$ ve $p= .026$). Hangi gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu bulmaya yönelik uyguladığımız Post Hoc LSD testine göre; 1-5 stajyerin çalıştığı işletmeler ($X=3,49$) ile 11 ve daha fazla stajyerin çalıştığı işletmelerdeki öğrenciler ($X=4,44$) işletmedeki mesleki eğitimi farklı değerlendirmektedirler. III. Gruptaki öğrencilerin okulda öğrendiği teorik bilgileri işletmede uygulama imkânını daha fazla bulabildikleri ortalamalara bakılarak görülebilir.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığıma inanıyorum” (madde 24) ifadesi için de gruplar arasında istatistiksel olarak çalıştıkları işletmeyi eğitim yönünden değerlendirmelerinde bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır ($F=2,47$ ve $p= .025$). Hangi gruplar arasında değerlendirme farkı olduğuna baktığımızda, 1-5 stajyer ile 6-10 stajyer ve yine 1-5 stajyer ile 11 ve üzeri stajyer çalıştıran işletmelerdeki öğrencilerin, çalıştıkları işletmeleri mesleki yönden farklı değerlendirdiklerini görüyoruz. İşletmede çalıştırılan öğrenci sayısı artıkça, öğrencilerin işletmeyi daha olumlu değerlendirdikleri anlaşılıyor (I. Grup için $X=3,22$, II. Grup için $X=3,75$ ve III. Grup için $X=3,80$). Bunun bir nedeni çok sayıda stajyer çalıştırabilen işletmelerin diğerlerine göre daha büyük ve dolayısıyla daha çok imkâna sahip olması, böylece staj yapan öğrencilerin bilgi ve becerilerini geliştirmelerine katkısının daha fazla olması olabilir.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu” (madde 25) ifadesi için stajyer sayısı grupları arasında çalıştıkları işletmeyi mesleki eğitim yönünden değerlendirmede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu görüyoruz ($F=3,85$ ve $p= .011$). Farklılığın kaynağına baktığımızda 1–5 stajyer (I) ile 6–10 stajyer (II) ve yine 1–5 stajyer ile 11 ve üzeri stajyer (III) çalıştıran işletmelerdeki öğrencilerin, işletmede gördükleri mesleki eğitim sonrası bilgilerinde değişiklik olduğu konusunda farklı değerlendirmeler yaptıklarını görüyoruz. I. Grupta olan öğrencilerin mesleki eğitim açısından bilgilerinde değişiklik olduğu yönündeki açıklamaya en az katılan grup olduğu ($X=2,44$ ile “nadiren” düzeyinde) ve III Grupta olanların mesleki eğitim gördükleri işletmede bilgilerinde değişiklik olduğu yönündeki ifadeye en çok katılan grup olduğu ($X=3,80$ ile “çoğunlukla” düzeyinde) anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara bakarak, işletmede staj yapan öğrenci sayısının yüksek olduğu yerde, öğrencilerin mesleki bilgilerini daha çok arttırdığını söyleyebiliriz.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle uğraştım” (madde 29) ifadesi açısından işletmede staj yapan öğrenci sayısının işletmeyi mesleki eğitim bakımından değerlendirmede bir farklılık kaynağı olup olmadığına baktığımızda, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu söyleyebiliyoruz ($F=2,78$ ve $p= .034$). Farklılığın kaynağını aradığımız LSD testi bize I (1–5 kişi) ve II (6–10 kişi) grupları ile II ve III (11 ve üzeri kişi) grupları arasında işletmenin mesleki eğitim açısından değerlendirilmesinde farklılık olduğunu söylemektedir. Gruplardaki öğrencilerin işletmede branşıma uygun işlerle uğraşmasına dair verdikleri puanların ortalamalarına baktığımızda; I. grup için $X=3,74$ (“çoğunlukla” düzeyinde), II. grup için $X=3,80$ (“çoğunlukla” düzeyinde) ve III. grup için $X=4,35$ (“her zaman”) düzeyinde gerçekleştiğini görüyoruz. Tüm gruplar branşlarına uygun işlerle uğraştığını, ancak III. grup için bunun daha çok doğru olduğunu görüyoruz.

“İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum” (madde 30) ifadesi öğrencilerin stajyer sayısı gruplarına göre işletmeyi mesleki eğitim açısından farklı değerlendirdikleri son ifade olmuştur ($F=2,02$ ve $p= .042$). Farklılığın hangi gruplara arasında olduğuna baktığımızda; I (1–5 kişi) ve II (6–10 kişi) grupları ile II ve III (11 ve üzeri kişi) grupları arasında mesleki eğitimin ileriki yaşamlarının olumlu yönde etkileyeceği konusunda değerlendirme farkı olduğunu görülmektedir. Değerlendirmelerin I. grup için $X=3,90$ (“Çoğunlukla”

düzeyinde), II. grup için $X=3,98$ (“çoğunlukla” düzeyinde) ve III. grup için $X=4,33$ (“her zaman”) düzeyinde gerçekleştiği görülüyor. Bu gruplar arasında işletmedeki mesleki eğitimin onların gelecekteki yaşamlarını olumlu yönde en çok etkilediğini düşünen grup 11 ve üzeri stajyerin çalıştığı işletmelerdeki öğrenciler olmuşlardır.

Kısaca stajyer sayılarına bakarak daha çok stajyerin çalıştığı işletmelerdeki (muhtemelen daha büyük olan) öğrencilerin işletmedeki mesleki eğitime dair duyguları diğer gruplara göre daha olumludur denebilir.

Öğrencilerin mesleki eğitimlerini gördükleri işletmelerde bir eğitim bölümünün olup olmamasına göre, o işletmeyi mesleki eğitim açısından değerlendirmelerinde bir farklılığa neden olup olmadığını görmek üzere bir t testi yapılmış olup, sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 23 Öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir eğitim bölümünün varlığına göre işletmeyi mesleki eğitim yönünden algılamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletmede Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine İlişkin Sorular	Eğitim Bölümü	N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
20	Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânı bulabiliyorum.	Var	250	3,60	1,44	1,53	447	0,127
		Yok	199	3,39	1,47			
21	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Var	250	3,89	1,27	1,35	447	0,176
		Yok	199	3,72	1,36			
22	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim süresini yeterli buluyorum.	Var	250	3,80	1,39	0,91	447	0,364
		Yok	199	3,68	1,43			
23	İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayrılıyor.	Var	250	3,77	1,30	2,59	447	0,010*
		Yok	199	3,44	1,40			
24	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığıma inanıyorum.	Var	250	3,96	1,24	2,58	447	0,010*
		Yok	199	3,65	1,34			
25	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu.	Var	250	3,84	1,25	0,79	447	0,430
		Yok	199	3,74	1,35			
26	İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim.	Var	250	3,70	1,24	2,19	447	0,029*
		Yok	199	3,42	1,39			
27	Kordinatör öğretmenimin benimle ve işletme ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	Var	250	3,66	1,34	0,62	447	0,537
		Yok	199	3,57	1,50			
28	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum.	Var	250	3,80	1,22	2,42	447	0,016*
		Yok	199	3,51	1,34			
29	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle uğraştım.	Var	250	3,84	1,26	1,33	447	0,185
		Yok	199	3,67	1,39			
30	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	Var	250	3,74	1,32	1,85	447	0,064
		Yok	199	3,50	1,45			
31	İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum.	Var	250	3,97	1,26	0,64	447	0,521
		Yok	199	3,89	1,28			

$\alpha=.05$

Tablo 23'ü incelediğimizde çalışılan işletmede bir eğitim bölümünün olmasının öğrencilerin o işletmeyi mesleki eğitim açısından değerlendirmede farklılık nedeni olduğunu gördüğümüz ilk ifade “işletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayrılıyor” (madde 25) olmuştur ($t= 2,59$ ve $p= .010$). Çalıştıkları işletmede eğitim bölümü olan öğrencilerin, işletme içinde kendilerine yeterli vakit ayrıldığını $X=3,77$ ile diğerlerine göre ($X=3,44$) daha olumlu değerlendirdikleri görülmektedir. Bünyelerinde eğitim bölümü olan işletmelerin öğrencilerin kendi eğitimleri için zamana ihtiyaç duymalarını daha anlayışla karşıladıkları anlaşılmaktadır.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığıma inanıyorum” (madde 24) ifadesi, işletmede bir eğitim bölümü olmasının öğrencilerin o işletmeyi mesleki eğitimleri bakımından farklı değerlendirmelerine neden olan diğer bir faktördür ($t= 2,58$ ve $p= .010$). Buna göre eğitim bölümü olan işletmelerde çalışan öğrencilerin ($X=3,96$ ile) çalıştıkları işletmeyi diğer gruba göre ($X=3,65$) mesleki eğitim açısından daha olumlu değerlendirdiklerini görüyoruz. Çalıştıkları işletmeyi mesleki eğitim açısından değerlendiren öğrencilerden, eğitim bölümü olan işletmelerdeki, bilgi ve becerilerini diğerlerine göre daha çok arttırdıkları anlaşılmaktadır.

“İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim” (madde 26) ifadesi gruplar arasında, işletmeyi mesleki açıdan değerlendirmede istatistiksel olarak anlamlı fark bulduğumuz diğer bir faktördür ($t= 2,19$ ve $p= .029$). Bir eğitim bölümünün bulunduğu işletmede çalışan öğrencilerin, işletmeyi mesleki eğitim açısından $X=3,70$ ile diğer gruba göre ($X=3,42$) daha olumlu değerlendirdikleri görülüyor. Bu sonuca bakarak, işletme içinde bir eğitim bölümünün olmasının, öğrencilerin kendilerine ait gelişim tablosunu uygulamalarını kolaylaştırdığını söylemek mümkün olmaktadır.

Son olarak, “Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum” (madde 28) ifadesini öğrencilerin o işletmede bir eğitim bölümü olup olmamasına göre farklı değerlendirdiklerini görüyoruz ($t= 2,42$ ve $p= .016$). Bir eğitim bölümünün bulunduğu işletmede çalışan öğrencilerin, işletmeyi mesleki eğitim açısından $X=3,80$ ile diğer gruba göre ($X=3,51$) daha olumlu değerlendirdikleri anlaşılıyor. Yani, işletme içinde bir eğitim bölümünün var olduğu durumda öğrencilerin kişisel bilgi ve becerilerini daha iyi sergileyebildikleri söylenebilir. Eğitim bölümünün varlığı, pratik

öncesi öğrencilere kendi kişisel bilgi ve becerilerini ifade etme olanağı sağlıyor olabilir. Eğitim bölümlerinin amacının bir yandan öğrencilere işletmedeki üretim, üretim araçları ve kendilerinden ne beklendiğinin anlaşılacağı bir yerken, aynı zamanda öğrencilerin özellikle okullarda öğrendikleri ile işletmenin beklentilerinin karşılaştırılabileceği, tereddütlerin giderileceği bir yerdir. Bu nedenle eğitim bölümleri olan işletmeleri öğrencilerin mesleki eğitim açısından daha olumlu değerlendirmesi dikkate alınması gereken bir husustur.

Öğrencilerin çalıştıkları işletmeyi mesleki eğitim açısından değerlendirmelerinde işletmede bir eğitim sorumlusunun olup olmasının bir farklılaşmaya neden olup olmadığını görmek üzere uyguladığımız t testi sonucu aşağıda, Tablo 24’de gösterilmiştir.

Tablo 24 Öğrencilerin çalıştıkları işletmede bir eğitim sorumlusunun varlığına göre işletmeyi mesleki eğitim yönünden algulamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletmede Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine İlişkin Sorular	Eğitim Sorumlusu	N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
20	Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânı bulabiliyorum.	Var	319	3,64	1,42	3,07	447	0,002*
		Yok	130	3,18	1,49			
21	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Var	319	3,92	1,28	2,58	447	0,010*
		Yok	130	3,57	1,35			
22	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim süresini yeterli buluyorum.	Var	319	3,77	1,41	0,59	447	0,555
		Yok	130	3,68	1,41			
23	İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayrılıyor.	Var	319	3,76	1,34	3,30	447	0,001*
		Yok	130	3,30	1,33			
24	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığıma inanıyorum.	Var	319	3,91	1,28	2,19	447	0,029*
		Yok	130	3,62	1,31			
25	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu.	Var	319	3,89	1,26	2,59	447	0,010*
		Yok	130	3,55	1,36			
26	İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim.	Var	319	3,64	1,32	1,54	447	0,125
		Yok	130	3,43	1,29			
27	Koordinatör öğretmenimin benimle ve işletme ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	Var	319	3,69	1,40	1,58	447	0,114
		Yok	130	3,45	1,44			
28	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum.	Var	319	3,79	1,24	3,13	447	0,002*
		Yok	130	3,38	1,34			
29	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle uğraştım.	Var	319	3,83	1,30	1,70	447	0,089
		Yok	130	3,60	1,36			
30	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	Var	319	3,69	1,34	1,30	447	0,195
		Yok	130	3,50	1,47			
31	İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum.	Var	319	3,98	1,26	1,06	447	0,291
		Yok	130	3,84	1,30			

$\alpha=.05$

“Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkânı bulabiliyorum” (madde 20) ifadesini eğitim sorumlusunun olduğu işletmelerdeki öğrencilerin, işletme sorumlusunun olmadığı işletmelerdeki öğrencilere göre farklı değerlendirdikleri görülmektedir ($t= 3,07$ ve $p= .002$). Eğitim sorumlusunun olduğu işletmelerde çalışan

öğrenciler $X=3,64$ ile ifadeyi “çoğunlukla” düzeyinde değerlendirirken, diğerleri $X=3,18$ ile ifadeyi “bazen” düzeyinde değerlendirmektedirler. Eğitim sorumlusunun olduğu işletmelerde, eğitim sorumlusunun öğrencilere okulda öğrendikleri teorik bilgileri uygulama fırsatını daha çok sağladığı ve bundan önemlisi öğrencinin bunu uygulamak için danışabileceği biri olması bunda etken olabilir. Eğitim sorumlusunun olmadığı bir ortamda, öğrenci teorik bilgisinin işletmede uygulanmaya uygun olup olmadığını dahi bilemeyecektir.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum” (madde 21) için işletmede eğitim sorumlusunun olmasının öğrencilerin işletmeyi mesleki yönden değerlendirmesinde bir farklılık nedeni olduğu anlaşılmaktadır ($t=2,58$ ve $p=.010$). Eğitim sorumlusu olan işletmelerde çalışan öğrencilerin işletmede bulunan araç gereçlerden $X=3,92$ ile diğer gruba göre $X=3,57$ ile daha fazla faydalanabildikleri görülüyor. Eğitim sorumlusunun görevlerinden birinin işletmede staj yapan öğrencilere işi öğrenmeleri için mümkün olduğu kadar çok araç gereç kullanmayı öğretmesi, ya da öğretilmesini sağlaması olduğundan bu işletmelerde çalışmanın stajyer öğrencileri için daha faydalı olacağı açıktır.

“İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayrılıyor” (madde 23) ifadesi işletmede eğitim sorumlusunun olup olmamasının öğrencilerin o işletmeyi mesleki eğitim açısından farklı değerlendirmelerinde diğer bir etkidir ($t=3,30$ ve $p=.001$). Eğitim sorumlusu olan işletmelerde staj yapan öğrenciler $X=3,76$ ile “çoğunlukla” düzeyinde işletmede kendisine eğitim için yeterli zaman ayrıldığını düşünürken, eğitim sorumlusunun olmadığı işletmelerde çalışan öğrenciler $X=3,30$ ile “bazen” düzeyinde kendilerine eğitim için yeterli zaman ayrıldığını düşünmektedirler. Eğitim sorumlusu olan işletmelerde, stajyerlerden bu kişi sorumlu olduğundan onların kendi eğitimleri için zamana ihtiyaç duyacağını ve işleri buna göre ayarlayacağını varsayabiliriz.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığıma inanıyorum” (madde 28) ifadesi için de öğrenciler işletmede bir eğitim sorumlusu olduğu durumda farklı değerlendirmelerde bulunmaktadır ($t=2,19$ ve $p=.029$). Eğitim sorumlusunun bulunduğu işletmelerde çalışan öğrenciler $X=3,91$ ile işletmede bilgi ve beceri kazandığını düşünürken, diğerleri daha düşük bir ortalama ile ($X=3,62$) bunun olduğunu düşünmektedirler. Eğitim sorumlusunun öğrencilerin işletmedeki gelişimlerinden

de sorumlu olduğundan bu sonuç beklenir bir sonuçtur. Eğitim sorumlusunun olmadığı bir işletmede çalışan öğrencilerin ise bu sonuca ancak kendi çabaları ile ya da tesadüfen kendilerine verilen işten dolayı haiz olacaklarını düşünmek mümkündür.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu” (madde 25) ifadesi öğrencilerin işletmede eğitim sorumlusu olmasına göre işletmenin mesleki eğitim açısından değerlendirmelerinde bir farklılık nedeni olmuştur ($t=2,59$ ve $p=.010$). Çalıştıkları yerde eğitim sorumlusu olan öğrenciler $X=3,89$ ile bilgilerinde bir değişiklik meydana geldiğini söylerken, diğerleri bunun $X=3,55$ gibi daha düşük bir oranda gerçekleştiğini söylemektedirler. Bu sonuca göre eğitim sorumlusunun olduğu işletmelerde öğrencilerin stajlarının daha verimli olduğunu söylemek mümkün gözükmektedir.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum” (madde 28) öğrencilerin işletmeleri mesleki eğitim açısından bir eğitim sorumlusunun olup olmadığına bakarak istatistiksel olarak farklı değerlendirdikleri son ifadedir ($t=3,13$ ve $p=.002$). İşletmede eğitim sorumlusu olduğu halde öğrenciler kişisel becerilerini $X=3,79$ ve “Çoğunlukla” düzeyinde sergileyebildiklerini ifade ederken, diğer grup $X=3,38$ ve “Bazen” düzeyinde kişisel bilgilerinin sergileyebildiklerini ifade etmektedirler. Eğitim sorumlusunun stajyer öğrencilerin kişisel bilgilerinin daha iyi takip ederek onlara bunları sergilemek için fırsatlar yaratacağını varsayarsak, işletmelerde eğitim sorumlusunun olmasının stajyer öğrencilerin kendini tanıma ve geliştirme bakımından da ne kadar önemli olduğunu görürüz.

Öğrencilerin çalıştıkları işletmeyi mesleki eğitim bakımından değerlendirmelerinde, koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından bir öğretmenin olmasının, onların değerlendirmelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma nedeni olup olmadığını araştırmaya yönelik yapılan t testi sonucu Tablo 25 ile özetlenmiştir.

Tablo 25 Öğrencilerin staj yaptıkları sürede koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olması durumuna göre işletmeyi mesleki eğitim yönden algılamalarına ilişkin t testi

Mad.	İşletmede Yapılan Çalışmaların Eğitim Yönüyle Değerlendirilmesine İlişkin Sorular	Koordinatör Öğretmen	N	X	ss	t Testi		
						t	Sd	p
20	Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkân bulabiliyorum.	Evet	133	3,63	1,42	2,98	446	0,003*
		Hayır	315	3,19	1,50			
21	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	Evet	133	3,94	1,24	3,14	446	0,002*
		Hayır	315	3,52	1,42			
22	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim süresini yeterli buluyorum.	Evet	133	3,78	1,40	0,94	446	0,345
		Hayır	315	3,65	1,42			
23	İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayrılıyor.	Evet	133	3,72	1,33	2,45	446	0,015*
		Hayır	315	3,38	1,36			
24	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığuma inanıyorum.	Evet	133	3,93	1,27	2,64	446	0,009*
		Hayır	315	3,58	1,32			
25	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu.	Evet	133	3,90	1,26	2,74	446	0,006*
		Hayır	315	3,53	1,35			
26	İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim.	Evet	133	3,67	1,29	2,24	446	0,026*
		Hayır	315	3,36	1,35			
27	Koordinatör öğretmenimin benimle ve işletme ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	Evet	133	3,72	1,40	2,31	446	0,021*
		Hayır	315	3,38	1,42			
28	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum.	Evet	133	3,74	1,28	1,65	446	0,100
		Hayır	315	3,52	1,28			
29	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle uğraştım.	Evet	133	3,84	1,32	2,00	446	0,046*
		Hayır	315	3,57	1,32			
30	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	Evet	133	3,68	1,37	1,18	446	0,240
		Hayır	315	3,51	1,41			
31	İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum.	Evet	133	3,98	1,26	1,09	446	0,276
		Hayır	315	3,83	1,29			

$\alpha=.05$

Genel olarak baktığımızda, 8 maddede istatistiksel olarak anlamlı ($p < .05$) bir farklılaşmanın, öğrencilerin koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olup olmamasına göre, olduğu görülmektedir.

“Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkân bulabiliyorum” (madde 20) ifadesini koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler, koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olmayan öğrencilere göre farklı değerlendirmektedir ($t=2,98$ ve $p=.003$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan

öğrenciler okulda öğrendikleri teorik bilgileri işletmede $X=3,63$ ve “çoğunlukla” düzeyinde uygulayabildiklerini belirtirken, diğer öğrenciler ancak $X=3,19$ ile “bazen” düzeyinde okulda öğrendikleri teorik bilgileri işletmede uygulayabildiklerini belirtmektedirler. Koordinatör öğretmenlerin alandan olmasının, öğrencilerin ihtiyaçlarını, kapasitelerini daha iyi anlayabileceğinden ve bunu staj yapılan işletmede kullanabilmeleri için işletme ile işbirliğine gitme ihtimalinden kaynaklandığı ileri sürülebilir.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum” (madde 21) ifadesini koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrencilerin diğerlerine göre farklı değerlendirdikleri görülmektedir ($t=3,14$ ve $p=.002$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler işletmede bulunan teknik araç gereçlerden $X=3,94$ ile diğer gruba göre $X=3,52$ ile daha fazla faydalanabildiklerini belirtmektedirler. Bu konuda da yukarıdaki açıklamanın geçerli olabileceğine inanıyoruz. Kendi alanlarından koordinatör öğretmenlere sahip öğrencilerin istek, yetenek ve öğrenmeleri beklenen teknik araç gereçler daha iyi bilinebileceği için bu öğrencilerin işletmedeki olanaklardan faydalanma ihtimallerinin daha yüksek olması çok mümkündür.

“İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayrılıyor” (madde 23) ifadesi için de koordinatör öğretmeni alanlarından olan öğrenciler ile diğerleri arasında işletmeyi mesleki yönden değerlendirmede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma mevcuttur ($t=2,45$ ve $p=.015$). Staj yaptıkları sırada koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler işletme içerisinde kendilerine eğitim için yeterli zaman ayrıldığını $X=3,72$ ve “çoğunlukla” düzeyinde ifade ederken, diğer öğrenciler ancak $X=3,38$ ile “bazen” düzeyinde işletme içerisinde kendilerine eğitim için yeterli zaman ayrıldığını ifade etmektedirler.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığım inanıyorum” ifadesi öğrencilerin işletmeyi mesleki yönden değerlendirmelerinde, koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olması nedeniyle farklılık göstermektedir ($t=2,64$ ve $p=.009$). Staj yapan öğrencilerden koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olanların işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığına $X= 3,93$ ile diğer gruba göre $X=3,58$ ile daha fazla inandığı anlaşılmaktadır. Bunda koordinatör öğretmenin kendi

alanından olan öğrencilerin stajdaki ihtiyaçlarını daha iyi anlayıp, işletme ile buna göre işbirliğine gittiği sonucunu çıkarmak mümkündür.

“İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu” (madde 25) öğrencilerin staj sırasında kendi alanlarından koordinatör bir öğretmene sahip olma bakımından işletmeyi mesleki açıdan farklı değerlendirdikleri diğer bir ifadedir ($t=2,74$ ve $p=.006$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik olduğunu $X=3,90$ ile diğer gruba göre $X=3,53$ ile daha fazla belirtmektedirler. Yukarıda incelediğimiz diğer ifadelerde koordinatör öğretmenin alandan olmasının faydaları düşünüldüğünde, bu sonuç beklenir bir sonuçtur. Koordinatör öğretmenin alandan olmasının öğrencilerin stajlarından beklenen faydanın sağlanmasında çok önemli olduğu görülmektedir.

“İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim” (madde 26) ifadesi koordinatör öğretmenin alandan olması değişkenine göre öğrencilerin işletmeyi mesleki yönden değerlendirmelerinde bir farklılaşmaya neden olduğu görülmektedir ($t=2,24$ ve $p=.026$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler işletmede gelişim tablosunu $X=3,67$ ve “çoğunlukla” düzeyinde uygulayabildiklerini belirtirken, diğer öğrenciler ancak $X=3,36$ ile “bazen” düzeyinde gelişim tablosunu işletmede uygulayabildiklerini belirtmektedirler.

“Koordinatör öğretmenimin benimle ve işletme ile olan iletişimimi yeterli buluyorum” (madde 27) ifadesini öğrencilerin koordinatör öğretmenlerinin kendi alanından olmasına göre işletmedeki mesleki eğitimi farklı değerlendirdikleri görülmektedir ($t=2,31$ ve $p=.021$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler koordinatör öğretmenlerinin kendisi ve işletme ile olan iletişimimi $X=3,72$ ve “Çoğunlukla” düzeyinde yeterli bulduklarını ifade ederken, koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olmayan öğrenciler $X=3,38$ ile “bazen” düzeyinde koordinatör öğretmenlerinin kendisi ve işletme ile olan iletişimimi yeterli bulduklarını ifade etmektedirler.

“Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle uğraştım” (madde 29) ifadesi staj yapan öğrencilerin işletmeyi mesleki eğitim yönünden, koordinatör öğretmenlerinin kendi alanlarından olmasına göre farklı değerlendirdikleri son faktör olmuştur ($t=2,00$ ve $p=.046$). Koordinatör öğretmenleri kendi alanlarından olan öğrenciler

$X=3,84$ ile işletmede kendi branşlarına uygun işlerle uğraştıklarını belirtirken, diğer öğrenciler $X=3,57$ daha az oranda kendi branşlarına uygun işlerle uğraştıklarını belirtmektedirler. Bu da bize kendi alanlarından koordinatör öğretmenlere sahip öğrencilerin stajlarını amaca daha uygun yaptıklarını göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

A.SONUÇLAR

Öğrencilerden %64,6'ü uygulama gerektiren dersleri atölye/laboratuarda yaptıklarını %35,4'ü bu dersleri sınıfta gördüklerini belirtmişlerdir. Uygulama gerektiren dersler büyük oranda atölye/laboratuarda görülüyor olmasına rağmen bu yeterli değildir. Örnekleme göre bu derslerin %35,4'ünün sınıflarda görülüyor olması ciddi bir eksikliğe işaret etmektedir. Bu derslerin en önemli amaçlarından birinin öğrencileri ileride

çalışacakları işletmelere hazırlamak olduğundan, öğrencilerin azımsanmayacak bir bölümünün uygulama pratiklerinden yoksun kaldığı anlaşılmaktadır.

Staj yapılan işletmelerin nerdeyse yarıya yakınında 6 ve üzeri öğrencinin staj yaptığı görülmektedir. Staj yapan öğrenci sayısı ile staj yapılan işletmenin büyüklüğü arasında varsayımsal olarak bir ilişki olduğunu kabul etmemiz halinde, endüstri meslek liselerinin büyük işletmeler ile iyi ilişkiler kurmuş olduğunu düşünmek mümkün görünmektedir. Bu varsayımı biraz daha ileri götüreceğ olursak endüstri meslek liselerinin, olması gerektiği gibi, piyasanın ihtiyaç duyduğu eğitilmiş iş gücüne duyarlı olduğunu söylemek mümkün olabilir. Diğer yandan mesleki eğitim yapan öğrencilerin, stajlarını yaptıkları işletmelerin %58,4'ünde 1-5 arasında stajyer öğrencinin olması işletmelerin çoğunun küçük ölçekli olduğunu bize düşündürmektedir

Öğrencilerin mesleki eğitimlerini yaptıkları işletmelerin %55,7'sinde bir eğitim bölümü olduğunu ve %44,3'ünde ise olmadığını tespit edilmiştir. İşletmede bir eğitim bölümünün varlığına ilişkin %55,7'lik yüzde oldukça iyi bir orandır. Bu, işletmelerin faaliyette buldukları kolda çalışanlarını ve/veya yeni işe başlayanların eğitimlerine önem verdiklerini gösterir. Staj yapan öğrenciler açısından da işletmede bir eğitim bölümünün bulunması son derece yararlıdır. Çünkü endüstri meslek liselerinde verilen uygulamaya yönelik derslerin çeşidi çok bile olsa tüm işletmelerdeki işleri kapsamaması beklenemez. Ayrıca sürekli gelişim içinde olan teknolojiyi yakalamanın ancak işletmelerde de eğitim verilmesi ile mümkün olacağı açıktır.

Eğitim bölümünün bulunduğu işletmelerle, bu işletmelerin çalıştırdıkları stajyer sayısı arasında da bir ilişkinin olması, bu işletmelerin büyüklükleri ile mümkün gözükmektedir. Bu yüzden bir önceki incelememiz ile burada bulunan sonuçların tutarlı olması beklenir bir durumdur. 6 ve üzeri stajyer çalıştıran işletmeler örneğinin %41,6'sını oluşturmaktayken, bir eğitim bölümüne sahip işletmelerin yüzdesi 55,7'dir ki bunlar birbirine yakın oranlar olarak kabul edilebilir.

Mesleki eğitim gören öğrencilerin çalıştıkları işletmelerin %71,0'inde bir eğitim sorumlusu var olduğu, %29,0'unda ise bir eğitim sorumlusu bulunmadığı görülmektedir. Eğitim sorumlusu bulunmayan işletmelerin oranı çok yüksek değilse de, bunun daha az olması arzu edilir bir durumdur. Bu öğrencilerin ihtiyaç duydukları mesleki eğitimin

kalitesi açısından kendilerine gerektiğinde bilgi verecek, işletmede yapılan işe bağlı olarak gelişmelerini takip edecek, eksikliklerini gösterecek kişiiler eğitimin amacına ulaşması açısından önemlidir.

İşletmelerde mesleki eğitim gören ogrencilerden %38,8'i çalıştıkları işletmede bir iş kazası geçirmişlerdir. Bu oran oldukça ciddidir. Öncelikle oranın kendisi oldukça yüksek görünmektedir. İkincisi, staj yapan ogrencilerin bir iş kazası geçirmesi işletmede oldukça ciddi güvenlik risklerinin varlığına bir işarettir. Henüz staj yapan ve kendi çalışanları bile olmayan ogrencilerin güvenliklerinin öncelikle sağlanması gerektiği çok açıktır.

Mesleki eğitimlerini yapan ogrencilerin izleyen koordinatör ogretmenlerin %70,2'sinin kendi alanlarından, %29,6'sının ise kendi alanlarından olmadığı gorunmaktadır

Sağlanan sosyal imkânlar ogrencilerin gelişmelerine katkı sağladığı gorunmaktadır. ögrenci sosyal imkanları iyi olan işletmelere daha bağlı kalmakta ve istekli çalışmaktadır.

ogrencilerin Atölye/laboratuvar ogretmenlerinin konularına hâkim olduklarını duşunmaktadırlar. Bu da bize ogrencilerin okullarında gördükleri uygulamalı dersler için ogretmenlerini yeterli bulduklarını göstermektedir

ogrenciler okulda görülen uygulama ders saatlerini yeterli bulmakta ve bu derslerde kullanılan teknik araç-gerecin verimli kullanabildiklerini söylemektedirler.

ogrenciler ogretim programları dışında kalan teknolojik gelişmeleri yeterince takip edemedikleri ve bu teknolojik gelişmeleri atölye/laboratuvar derslerimizde yeterince işleyemediklerini belirtmişlerdir. Okulda atölye/laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereç ve ekipmanları ögrenci sayısına göre yeterli bulunmadığını söylemişlerdir.

ogrenciler mesleki eğitim gördükleri işletmede devam/devamsızlık durumlarının düzenli olarak takip edildiğini duşunmaktadırlar. ogrenciler işletme içerisinde alanlarıyla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir.

Bazı ogrencilerin işletmelerden ücretlerini düzenli alamadıkları görülmüştür. Bazılarının da işletme çalışanları ile sorunlar yaşadığı ve işletme koşullarına ve alıma

düzenine uymakta zorluk çektikleri tespit edilmiştir. Bu işletmelerin genellikle küçük ölçekli işletmeler olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerde meslek eğitiminin uygulandığı işletmelerde stajyer sayısının az olduğu işletmelerde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli olmadı tespit edilmiştir.

İşletmede staj yapan öğrencilerin sayılarını dikkate alarak incelediğimiz, öğrencilerin çalıştıkları işletmelere ilişkin algılamalarında stajyer sayısının bir farklılaşma nedeni olduğunu, daha çok stajyer çalışan işletmedeki öğrencilerin çalıştıkları yer hakkında daha olumlu bir algıya sahip oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin çoğunluğunun işletme içerisinde alanlarıyla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buldukları tespit edilmiştir. İşletmede bir eğitim bölümünün de olması durumunda yeni teknolojileri daha çabuk tanıma ve kavramalarının sağlandığı görülmüştür.

Eğitim bölümü bulunan işletmelerde öğretim programına ve takvimine uyulduğu, öğrencilerin gelişimlerin daha iyi takip edildiği düşünülmektedir. Ayrıca eğitim bölümü olan işletmelerden öğrenciler olumlu duygularla ayrılmaktadır ve mezun olduktan sonra bu işletmede çalışmak istemektedirler.

İşletmede bir eğitim sorumlusunun olması öğrencilerin motivasyonu açısından önemli olduğu, öğrenciler değer verildiği, onların gelişimlerine, yeni teknolojileri tanımalarına katkıda bulunduğu, öğrenmelerinin kolaylaşması ve kendilerine güven kazanmaları açısından önemlidir. Öğrencilerin çoğunluğu işletmeden aldıkları ücretin verimlerini arttırdığını belirtmiştir.

Koordinatör öğretmen öğrencilerin kendi alanlarından olmadığına, o öğretmenin öğrencilerin mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetiminin de zorluklar yaşandığı tespit edilmiştir. Uzmanlık gerektiren mesleki eğitimde bir öğretmenin kendi alanında olmayan bilgi ve tecrübeye sahip olmasını beklemek gerçekçi olmayacaktır. Bu da sonuç itibarıyla öğrencilerin mesleki eğitimlerinden istenen faydanın sağlanmasını güçleştirecektir.

Öğrencilerin çoğunluğunun okulda öğrendikleri teorik bilgileri işletmede uygulama imkânı bulduklarını, mesleki eğitim gördüğüm işletmede bulunan teknik araç gereçlerden

faydalanabildiklerini, işletmede gördükleri mesleki eğitim süresinin yeterliği olduğunu, işletmeden ayrıldıktan sonra burada öğrendiklerinin hayatlarında yararlı olacağını belirtmişlerdir. Ancak uygulama gerektiren dersleri sınıfta yapan öğrencilerin kişisel becerilerinin gelişmediği için işletmenin şartlarından yeterince yararlanamadığı görülmüştür.

Mesleki eğitim görülen işletmedeki stajyer sayısı artıkça öğrenciler işletmeyi daha olumlu değerlendirmekte işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandıklarını, branşlarıyla ilgili işlerde çalıştıklarını belirtmektedirler. Bunun sebebi stajyer sayısı çok olan işletmelerde bir eğitim bölümünün olması, eğitim bölümü olmasa dahi mutlaka bir eğitim sorumlusunun olmasıdır.

B.ÖNERİLER

Meslek liselerinde meslek derslerinin tamamının atölye ve laboratuvarlarda yapılması öğrencilerin konuyu daha rahat anlamasını ve konuyla ilgili araç, gereç ve makineleri tanımasını sağlayacaktır. Bu nedenle meslek liselerinin atölye ve laboratuvarları yeni teknolojik araç gereçlerle donatılmalı, öğrencilerin yeni teknolojileri görmelerine olanak sağlanmalıdır.

İşletmelerde meslek eğitimi uygulamasını gerçekleştirilmesi esnasında öğrencilere bulunacak işyerlerinin kriterleri belirlenmeli, teknik yapısı iyi, araç-gereci fazla, öğrencilerin yeni teknolojileri tanıyabileceği kendi alanlarıyla ilgili yerlerin olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca öğrenciler staja gitmeden önce kendilerine tanınan haklar hakkında seminerler verilmelidir.

İşletmelerde bir eğitim bölümünün ve sorumlusunun olması öğrencilerin gelişimindeki etkisi tartışılmaz. Beş stajyer ve üstü çalışan yerlerde mutlaka bir eğitim bölümünün açılması için gerekli yasal işlemler yapılmalıdır. Diğer işletmelerde de en azından eğitim sorumlusu usta öğreticilerin olmasına dikkat edilmeli, ustaları usta öğreticilik formasyon dersleri almaları için mesleki eğitim merkezlerine yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.

Koordinatör öğretmenlerin öğrencilerin kendi alanlarından olmasına dikkat edilmeli, kendi alanlarında yeterli öğretmen yoksa yakın alanlar tercih edilmelidir. Koordinatör öğretmene düşen işletme ve öğrenci sayısı, koordinatör öğretmenin işletmelerde meslek eğitimini yeterince izleyebileceği büyüklükte olmalıdır.

Koordinatör öğretmenler tarafından kontroller ciddi bir şekilde yapılmalı ve kâğıt üzerinde olumlu tablolar çizilmesinin önüne geçilmelidir. Öğretmen işyerlerine sadece kontrol için değil gerektiğinde işyerinde faaliyet göstermeleri (eğitim sorumlusu) şeklinde görevlendirmeleri yapılmalıdır.

Öğrenciler işletmeye ilk defa gittiklerinde koordinatör öğretmenleriyle gitmeli, işletmedeki iş tanımları koordinatör öğretmen ve eğitim sorumlusu tarafından beraber öğrenciye bildirilmelidir. Öğretmen öğretim programını ve takvimi eğitim sorumlusuna teslim etmelidir.

Öğrencilere staj yaptıkları sürede ödenen asgari ücretin 1/3 oranı artırılmalıdır. Sosyal imkânların geliştirilmesi için tedbirler alınmalıdır. Öğrencilere sağlanan sosyal imkânların tamamı vergiden düşülmelidir. Öğrencilere ödenen ücretin verimlerini arttırdığı görülmüştür.

İş güvenliği ve iş kazaları ile ilgili belli aralıklarda seminerler verilmeli ve bu seminerlere tüm öğrencilerin katılması sağlanmalıdır. Ayrıca işletmelerin iş kazalarına karşı aldıkları iş güvenliği önlemlerini koordinatör öğretmenlerin denetleyebilmesi sağlanmalıdır.

Öğretim programları, teknolojik gelişmelere ve işletmelerde uygulanabilirliğine göre yeniden düzenlenmeli ve bu düzenlemede mutlaka işletme temsilcilerinin de olması sağlanmalıdır.

Öğrencilerin meslekle ilgili olmayan işlerde çalıştırılmasına müsaade edilmemelidir. Öğrencilerin farklı ortamlar, farklı işletmeler görmeleri açısından her dönemde ayrı bir işletmede staj yapabilmesi için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde Mesleki Eğitim Birimi oluşturulmalı, işletmelerin hangi meslekte kaç elemana ihtiyacı olduğu, mesleki eğitim mezunlarının kayıtları ve nerelerde istihdam edildiği bu birim tarafından izlenmelidir.

Meslek standartları belirlenmeli ve eğitim programları modüler bir yapıda olmalı, bu modüler yapı teknolojinin getirdiği yenilikler çerçevesinde yenilenmeli, modüler program oluşturulurken mutlaka işletme temsilcilerinin olmasına dikkat edilmelidir.

Gelişen teknolojiyle birlikte öğretmenlerde çağın gerisinde kalmıştır. Öğretmenlerin teknolojiyi yakalayabilmeleri için hizmet içi eğitim seminerleri açılmalı ve her yıl en az bir hizmet içi eğitim seminerine katılması sağlanmalıdır.

Endüstri Meslek Liselerimiz; oluşturulduğu günden itibaren sanayinin ihtiyaç duyduğu ara elemanı yetiştirme gayesi içindeydi. Günümüzde ara elemanın tanımının değiştiği, hızlı değişim ve gelişime aya uydurabilen, ürün ve hizmet kalitesinde sorumluluk alabilen, teknik becerilerle farklılıkları ortaya koyabilen, matematiksel hesapları yapan, düşüncelerini tam olarak ifade edebilen, karşılaştığı sorunlar karşısında yeni çözümler üretebilen nitelikli iş gücü olarak tanımlandığı görülmektedir. İşte bu nitelikli iş gücünü oluşturabilmek için mesleki eğitim kurumları ile işletmelerin etkin bir şekilde işbirliği içinde olmaları gerekmektedir.

Kaynakça

- Akpınar, A., “Temel ve Mesleki Eğitim Raporu”, Ankara, 2004.
- Akyüz, Y., Türk Eğitim Tarihi, Alfa Yayınları, İstanbul, 2001.
- Akhun, İ.Okul Sanayi Ortaklaşa(OSANOR) Eğitimi, Çağdaş Gelişmeler Işığında Türkiye’de Eğitim Fakültelerinin Yeri ve Rolü, Uluslar arası sempozyumu, Hacettepe Üni. Eğitim Fak. Dergisi, Sayı.2, 1987.
- Alkan, C., “Teknolojik Gelişmeler Karşısında İşgücünün Eğitim, Uyum ve İstihdam Sorunları Sempozyumu”, Ankara, 1987.
- Alkan, C.-Doğan, H.-Sezgin, İ., Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, Gazi Büro Kitapevi, Ankara, 1996.
- Alkan, C.-Doğan, H.-Sezgin, İ.,Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları, Nobel Yayın, Ankara, 2001.
- Altıparmak, D., Mesleki Eğitim Sistemleri Gelecekte Nasıl Olmalıdır?, Tisk Yayınları, Ankara, 2004.
- Doğan, H. Cumhuriyet Döneminde Eğitim, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul, 1983.
- Doğan, H.,Okul Sanayi İlişkileri, Bizim Büro Basım, Ankara, 1995.
- Doğan, H.-Ulusoy, A.-Hacıoğlu, F., Okul Sanayi İlişkileri, Önder Matbaacılık, Ankara, 1997.
- Doğan, H.-Alkan, C.-Sezgin, İ., Mesleki ve Teknik Eğitim Prensipleri, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, Ankara, 1980.
- Doğan, H. “Okul-Sanayi Ortaklaşa(OSANOR) Eğitim Çalışmaları ve Elde Edilen Sonuçlar”, A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı.17, Ankara,1984.
- DPT, 8.Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ortaöğretim, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2001.
- Duman, A., Yetişkin Eğitimi, Ütopya Yayınları, Ankara, 2000.
- Ekinci, Y., Ahilik ve Mesleki Eğitim, İstanbul M.E.B., İstanbul, 1989.
- Gürol, M., Okul Sanayi İşbirliği, Pegem Yayınları, Ankara, 1997.

Karaağaçlı, M., Mesleki Eğitim ve Teknoloji Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayınları, Ankara, 2002.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, İşletmelerde Meslek Eğitimi Ders Notları, Ankara, 1988, s.1

MEB, Çıraklık ve Mesleki- Teknik Öğretim Konseyi,

Özkan, Z., Çıraklık Eğitimin Ülkemizdeki Tarihi, Gelişimi, Uygulamaları, ÇYEGM Yayınları, Ankara, 1992.

Petrol-İş, 91 Petrol-İş yılı, İstanbul, 1991.

Taşpınar, M. "Elazığ ve Malatya Çıraklık Eğitimi ve Sorunları", Verimlilik Dergisi, Sayı.2, Elazığ, 1992.

Tuna, O., Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim, Tisk Yayınları, Ankara, 1973

TİSK, Mesleki Eğitim Sistemimiz ve İşletmelerde Beceri Eğitimi Sorunlar ve Çözüm Önerileri Raporu, Ankara, 2005.

Ulusoy, A., Kalifiye İşgücünün Yetiştirilmesinde Eğitim Kurumu – İşletme İşbirliği: Türkiye Uygulaması, Tisk İşveren Dergisi, Ankara, 2004.

www.ua.gov.tr/leonardo/bcs/tur/2005HareketlilikIsletimPlani.doc (12.12.2006)

www.etogm.meb.gov.tr/index.asp?sayfa_id=100&konu=görev (10.05.2007)

www.ktogm.meb.gov.tr/ulusalkaynakliprojeler.asp (05.05.2007)

www.megep.meb.gov.tr/indextr.html (07.05.2007)

www.meksa.org.tr/programlar.htm (05.05.2007)

www.mvet.org/projehakkında.htm (05.05.2007)

www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=963&id=55(05.05.2007)

www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/kazu.htm (21.05.2007)

ÖZGEÇMİŞ

01 Temmuz 1975 tarihi, Mersin ili Silifke ilçesi doğumluyum. İlk ve orta öğrenimimi aynı ilçede tamamladım. Liseyi Mersin Teknik Lisesinde tamamladıktan sonra 1994 yılında Marmara Üniversitesi Elektrik Eğitimi Bölümüne başladım. Bu bölümde 1998 yılında mezun olduktan sonra Bahçelievler Doğu Sanayi Çıraklık Eğitimi Merkezinde öğretmenliğe başladım. 2000 yılında askerlik görevimi tamamladım. 2002 yılından beri Bahçelievler Erkan Avcı Endüstri Meslek Lisesinde öğretmenliğe devam etmekteyim.

2005 yılında Beykent Üniversitesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Dalında yüksek lisans eğitimine başladım

İrfan SAK

EKLER

1.Anket Formu

2.Anket İzinleri

ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışmada, " Endüstri Meslek Liselerinde, İşletmelerde Mesleki Eğitimi (staj) Uygulaması incelenmektedir. Araştırmanın geçerliliği açısından lütfen bütün soruları okuyunuz ve mutlaka her soruyu cevaplandırınız. Size en yakın gelen seçeneği işaretleyiniz. Yanıtlarınızın açık, samimi ve doğru olması araştırmanın objektifliği açısından önemlidir. Elde edilen bilgiler topluca değerlendirilecektir. **Ankete adınızı yazmanıza gerek yoktur.** Araştırmaya yapacağınız katkı için teşekkür ederim.

Danışman Yrd. Doç Dr. Gazi UÇKUN – Tez Öğr. İrfan SAK

I. BÖLÜM

Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı parantez içine (X) koyarak cevaplayınız

1. Uygulama gerektiren derslerinizi nerede yapıyorsunuz?
a- () Sınıfta b- () Atölyede / laboratuarda
2. Mesleki eğitim aldığınız işletmede kaç kişi staj görüyorsunuz?
a- () 1-5 b- () 6-10 c- () 11 ve daha üstü
3. Mesleki eğitim gördüğünüz işletmede eğitim bölümü var mı?
a- () Evet b- () Hayır
4. Mesleki eğitim gördüğünüz işletmede eğitim sorumlusu var mı?
a- () Evet b- () Hayır
5. İşletme içerisinde iş kazası geçirdiniz mi?
a- () Evet b- () Hayır
6. Koordinatör öğretmeniniz alanınızla ilgilimidir?
a- () Evet b- () Hayır
7. İşletmenin size sağladığı sosyal imkanların hangileri olduğunu aşağıdaki seçeneklerden işaretleyiniz.
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)
a- () Servis hizmetleri
b- () Yemek
c- () Sağlık hizmetleri
d- () Giyinme ve soyunma yeri
e- () Diğer

II. BÖLÜM

Aşağıdaki her cümleyi sırasıyla okuyunuz. Her ifadeye 5-4-3-2-1 ölçekleri ile cevap verilecektir. Seçenekler 5= Her zaman, 4= Çoğunlukla, 3=Bazen, 2= Nadiren, 1= Hiçbir zaman olarak olumludan olumsuz doğru sıralanmıştır. Size hangisi uygun ise o sayının üstüne (X) işareti koyunuz.

		Her Zaman	Çoğunlukla	Bazen	Nadiren	Hiçbir Zaman
1	Öğrenim süresi içerisinde, okulda gördüğüm atölye/laboratuvar ders saatlerini yeterli buluyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
2	Atölye/Laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereç ve ekipmanları öğrenci sayısına göre yeterli buluyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
3	Atölyemizde/laboratuvar ortamında bulunan teknik araç gereçleri verimli kullanabiliyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
4	Okulumuzda bulunan kaynaklar teorik ve teknik bilgi açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
5	Atölye/Laboratuvar öğretmenlerimizin konularına hakim olduklarını düşünüyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

6	Öğretim programları dışında kalan teknolojik gelişmeleri atölye/laboratuvar derslerimizde işleyebiliyoruz.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
7	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede devam/devamsızlık durumunun düzenli olarak takip edildiğini düşünüyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
8	İşletme içerisinde alanımla ilgili yeni teknolojileri tanıma fırsatı buluyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
9	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim uygulamalarının takip ve denetimini yeterli buluyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
10	İşletme içerisinde iş kazalarına karşı alınan önlemleri yeterli buluyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
11	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim takvimine uyuluyor.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
12	İşletme koşullarına ve çalışma düzenine uymakta zorluk çekiyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
13	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede öğretim programına uygun üretim ve hizmet yapılıyor.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
14	İşletmeden aldığım değerlendirme notlarını objektif buluyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
15	İşletme çalışanları ile sorunlar yaşıyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
16	Mesleki eğitim gördüğüm işletmeden ücretimi düzenli olarak alabiliyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
17	Mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde işletmeden aldığım ücret verimimi arttırıyor.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
18	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim dönemi bittiğinde işletmeden olumlu duygularla ayrıldım.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
19	Mezun olduktan sonra mesleki eğitim gördüğüm işletmede çalışmak isterim.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
20	Okulda öğrendiğim teorik bilgileri işletmede uygulama imkanı bulabiliyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
21	Mesleki eğitim Gördüğüm İşletmede bulunan teknik araç gereçlerden faydalanabiliyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
22	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim süresini yeterli buluyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
23	İşletme içerisinde bana eğitim için yeterli zaman ayrılıyor.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
24	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede mesleki bilgi ve beceri kazandığıma inanıyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
25	İşletmede gördüğüm mesleki eğitim sonrasında bilgilerimde bir değişiklik oldu.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
26	İşletmede mesleki eğitim gördüğüm süre içerisinde gelişim tablosunu uygulayabildim.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
27	Koordinatör öğretmenimin benimle ve işletme ile olan iletişimini yeterli buluyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
28	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede kişisel becerilerimi sergileme olanağı bulabiliyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
29	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede branşıma uygun işlerle uğraştım.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
30	Mesleki eğitim gördüğüm işletmede dosya hazırlayabilecek yeterli kaynağa ve bilgiye ulaşabiliyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
31	İşletmede almış olduğum mesleki eğitimin ilerideki yaşamımı olumlu etkileyebileceğini düşünüyorum.	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)

III. BÖLÜM

Konu ile ilgili belirtmek istediğiniz düşünce ve önerilerinizi lütfen yazınız.



T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ

Toyıl

Ek: 3
A.

Sayı : B.30.2.BEY.0.70.71.00-500/36/207
Konu : Anket Hk.

Beykent-İSTANBUL
19.01.2007

İSTANBUL İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
CAĞALOĞLU

Üniversitemiz, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans programına kayıtlı öğrencisi İrfan SAK'ın, "İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasının Sanayi Piyasasındaki Uygulama Yeterlilikleri ve Uygulama Düzeyleri" konulu, tezi için hazırladığı anket ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve söz konusu anketi Müdürlüğü'nüze bağlı endüstri meslek liselerinde yapabildesini teminen yardımlarınızı saygı ile rica ederim.

Prof.Dr.Cuma BAYAT
Rektör

EK:
Dilekçe ve Anket (4 sayfa)

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 411
Konu : Anket(İrfan SAK)

20.02.2007

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi :a-)Beykent Üniversitesi Rektörlüğü'nün 19/01/2007 tarih ve B.30.2.BEY.0.70.71.00-500/36/207-22 sayılı yazısı.
b-)Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın 18/08/2003 tarih ve B.0.0.APK.0.03.05.02/2430 sayılı emri.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi İrfan SAK, "İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasının Sanayi Piyasasındaki Uygulama Yeterlilikleri ve Uygulama Düzeyleri" konusunda Müdürlüğümüze bağlı Endüstri Meslek Liselerinde anket çalışması yapmak istediği ilgi(a)yazı ile bildirilmektedir.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi İrfan SAK' ın, yukarıda belirtilen konudaki Ek-3,4 deki anket çalışmasını, İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve Okul Müdürlüklerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, okuldaki çalışma düzeni aksatılmadan ve öğretim zamanı korunarak, ilgi(b) Bakanlık emri esasları dahilinde uygulanması, sonuçtan müdürlüğümüze rapor halinde bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

M. Ata ÖZER
Milli Eğitim Müdürü

Ek-1(İlgi(a) yazı ve ekleri)

OLUR
19./02/2007
Hikmet DİNÇ
Vali/a.
Vali Yardımcısı

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
ADRES:İstanbul M.E:Md.A Blok.Ankara Cad.No:2 Cağaloğlu/İSTANBUL-0212 526 13 82

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 438
Konu : Anket (İrfan SAK)

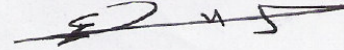
21..02/2007

BEYKENT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

- İlgi: a) Valilik Makamının 20.02.2007 tarih ve 580/412 sayılı onayı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün ve 2430 sayılı emri.
c) Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün 19.01.2007 tarih ve 22 sayılı yazısı.

Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı öğrencisi İrfan SAK "İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasının Sanayi Piyasasındaki Uygulama Yeterlilikleri ve Uygulama Düzeyleri" konulu anket uygulaması yapma isteği İLGİ (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İLGİ (a) Valilik Oluru doğrultusunda, İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin bilgisinden sonra Okul Müdürlüklerine gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2(iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.



Erdem DEMİRCİ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :

- Ek-1. İLGİ (a) Valilik Oluru
Ek-2. Onaylı Anket soruları



NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 2125261382
E-Mail : kultur34@meb.gov.tr - **Web** : <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

4440632